

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

Grigol Robakidze University

ხელნაწერის უფლებით

With the right of manuscript

ზვიად ელიზბარაშვილი

Zviad Elizbarashvili

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ბანდიტიზმისათვის

Criminal Liability for Banditry

სპეციალობა: სისხლის სამართალი და კრიმინოლოგია

Specialty: Criminal Law and Criminology

დისერტაცია წარმოდგენილია სამართლის დოქტორის

აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

Thesis is presented for obtaining of the Dr. of Law Academic Degree

რეზიუმე

Abstract

თბილისი

Tbilisi

2014

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ზვიად ელიზბარაშვილი

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ბანდიტიზმისათვის

სპეციალობა: სისხლის სამართალი და კრიმინოლოგია

დისერტაცია წარმოდგენილია სამართლის დოქტორის აკადემიური

ხარისხის მოსაპოვებლად

რეზიუმე

თბილისი

2014

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:
გიორგი თოდრია

სამართლის დოქტორი,
სრული პროფესორი

ოფიციალური შემფასებლები (ოპონენტები):

ჯემალ გახოვიძე, სამართლის დოქტორი, პროფესორი

თამარ ებრაღიძე, სამართლის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება _____

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის
საატესტაციო-საექსპერტო კომიტეტისა და სადისერტაციო საბჭოს
სხდომაზე.

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია გრიგოლ რობაქიძის
სახელობის უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში (თბილისი, ჯანო
ბაგრატიონის ქ. #6)

რეზიუმე დაიგზავნა 2012 წლის _____

გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის
სადისერტაციო საბჭოს სწავლური მდივანი:

თამარ ღლონტი

სარჩევი

1. ნაშრომის აქტუალობა	4
2. კვლევის მიზანი და ამოცანები	6
3. კვლევის საგანი და ობიექტი	6
4. კვლევის თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძველი	7
5. კვლევის სიახლე და პრაქტიკული მნიშვნელობა	7
6. დისერტაციის მოცულობა და სტრუქტურა	15
7. ნაშრომის ზოგადი დახასიათება	15
8. დასკვნა	27
9. გამოყენებული ლიტერატურა	44
10. გამოქვეყნებული პუბლიკაციები	47

ნაშრომის აქტუალობა

მსოფლიოში საბაზრო ეკონომიკის განვითარებამ და საერთაშორისო კავშირების გამყარებამ საზოგადოებრივი ცხოვრების მრავალი სფეროს წინსვლა განაპირობა. ამასთანავე, პროგრესის კვალობაზე კაცობრიობის ისტორიაში მანამდე არარსებული ნეგატიური მოვლენები წარმოიშვა. მათ რიცხვს მიეკუთვნება ორგანიზებული დანაშაულის რთული ფორმების წარმოქმნისა და განვითარების ტენდენცია. XX საუკუნეში სახელმწიფოთა წინაშე ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ მიმართული ღონისძიებების სამართლებრივი რეგლამენტაციის პრობლემა დადგა. ამ მიმართულებით განსაკუთრებით მწვავე იყო ჯგუფურ დანაშაულთა ზუსტი აღწერისა და გამიჯვნის საკითხი.

მსოფლიოს ქვეყნებში სისხლის სამართლის განვითარებამ გამოავლინა არაერთი პრობლემა, რომელთა გადაწყვეტაზედაც დამოკიდებული იყო სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის დასაბუთების მიზანდასახულობა. განსაკუთრებით აქტუალური გახდა ბანდიტიზმისა და ჯგუფური დანაშაულის გამიჯვნის საკითხი. აქედან გამომდინარე, წინა პლანზე სისხლის სამართლის ფარგლებში ბანდიტიზმის არსის გარკვევის პრობლემა წამოიწია.

იმ ქვეყნებში, სადაც სისხლის სამართლის ანგლო-ამერიკული სისტემაა გაბატონებული, ორგანიზებული დანაშაულის სახეების გამიჯვნის საკითხს ნაკლები ყურადღება ექცევა. არც კანონმდებლობაში და არც სასამართლო პრაქტიკაში დიდი მნიშვნელობა არ ენიჭება ჯგუფის სიმყარეს: ერთ სიბრტყეზე განიხილება მრავალი დანაშაულის ჩადენისათვის შექმნილი კრიმინალური ჯგუფი და ჯგუფი, რომელიც ერთი დანაშაულის ჩასადენად შეიქმნა. გამოძიებისათვის საკმარისია დადგინდეს ხელშემხებლობის ნებისმიერი ფაქტი. ასეთი მიდგომის შედეგად თანამონაწილეობის ინსტიტუტი ჩრდილშია მოქცეული. აღნიშნულ სამართლებრივ სისტემაში ბანდიტიზმის ცნება არ არსებობს და, შესაბამისად, ამ ქვეყნების კანონმდებლობა არ იცნობს ბანდიტიზმის ცალკე შემადგენლობას; ამიტომ ბანდიტიზმის შემადგენლობის გარკვევის საკითხი ღიად რჩება.

საპირისპირო პოზიცია უკავიათ სისხლის სამართლის რომანულ-გერმანული სისტემის ქვეყნებს, სადაც ბანდიტიზმის შემადგენლობისადმი ასევე განსხვავებული მიდგომა არსებობს.

ევროპის ქვეყნებში ბანდის ცნება ცალკე შემადგენლობის სახით კი არაა წარმოდგენილი, არამედ განისაზღვრება, როგორც დანაშაულის მაკვალიფიცირებელი ნიშანი. თუმცა ამ ქვეყნების სამართლებრივ დოქტრინასა და სასამართლო პრაქტიკაში ბანდის სპეციფიკური ნიშნები უარყოფილი არ არის.

დასავლური მიდგომისაგან განსხვავებით, ბანდიტიზმი ცალკე შემადგენლობის სახით მხოლოდ პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში გამოიყოფა; მაგრამ აქაც არ არის ერთსულოვნება იმ სისხლისსამართლებრივი მოძღვრების პრინციპების გაგებაში, რომელიც საფუძვლად უდევს ბანდიტიზმის ნიშნების ინტერპრეტაციას.

საქართველოს გარდა, სხვა პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში გაბატონებულია ბრალის ფსიქოლოგიური თეორია, რაც ბანდიტიზმის ნიშნების არასწორ ინტერპრეტაციას იწვევს. ბანდიტიზმის ნიშნების ზუსტი ახსნის საკითხი ღიად რჩება. მართლწინააღმდეგობისა და საზოგადოებრივი საშიშროების გაიგივების შედეგად დანაშაულის ცნებიდან ამოვარდნილია მართლწინააღმდეგობა, როგორც მისი ცალკე ნიშანი; ამიტომ მრავალი საკითხი, რომლებიც ბრალის დონეზე უნდა გადაწყდეს, მეტად ბუნდოვნადაა წარმოდგენილი; კერძოდ, გაუგებარი რჩება, რა შემთხვევაში არსებობს ბრალი ბანდიტიზმის დროს და რა ადგილი უნდა მიეჩინოს მართლწინააღმდეგობის შეგნებას დანაშაულის სისტემაში; ამიტომ ბრალიც განდევნილია დანაშაულის სისტემიდან.

1995 წელს მიღებულმა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსმა (სსკ) შეინარჩუნა ბანდიტიზმის შემადგენლობა (მუხლი 224). თეორიულად მისი განმარტების ფუნქცია სახელმძღვანელოებმა იტვირთა; მაგრამ კოდექსში არსებული ინფორმაცია მეტად მწირია და არ ასახავს პრობლემის მთელ სირთულეს. გარდა ამისა, ღიად რჩება კოდექსის ზოგადი და კერძო ნაწილების ურთიერთკავშირის საკითხი. იგულისხმება ის ფაქტი, რომ საქართველოს სისხლის სამართალში ნორმატიული თეორია გაბატონდა; ამიტომ დღის წესრიგში დადგა სსკ-ის 224-ე მუხლის მიმართ მისი გამოყენების საკითხი.

სხვადასხვა ქვეყნის „ბანდის“ არაერთგვაროვანმა საკანონმდებლო მოდელმა გაართულა ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის სწორი პოლიტიკის დასახვა. ნაშრომში აღნიშნულია, რომ საკანონმდებლო განმარტებებში არსებულმა წინააღმდეგობებმა აიძულა ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტი, სტრასბურგში 1996 წლის 5 სექტემბერს მიეღო სპეციალური რეკომენდაცია №R/96/8 „დანაშაულობასთან ბრძოლისა და სისხლის სამართლის პოლიტიკა შეცვლილ ევროპაში“. რეკომენდაციაში აღინიშნა, რომ ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლა რთულდება, რადგანაც „ბანდის“ გაგება არ არის ნათლად განსაზღვრული და ორგანიზებულ კრიმინალურ ჯგუფებსა და „ბანდებს“ შორის ზღვარი არ არის მკაფიოდ გავლებული.

მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის კანონმდებლობაში დაგროვილი პრობლემატიკა და საქართველოში ბანდიტიზმის შესახებ სპეციალური გამოკვლევის არარსებობა აქტუალურს ხდის ბანდიტიზმის სისხლისსამართლებრივი გამოკვლევის აუცილებლობას.

კვლევის მიზანი და ამოცანები

კვლევის მიზანია დანაშაულის ცნების სტრუქტურაში ქმედების ობიექტური და სუბიექტური მხარეების, მართლწინააღმდეგობისა და ბრალის დადგენა, მათი ურთიერთკავშირის გარკვევა; ბანდიტიზმის ცნების განსაზღვრისათვის ნორმატიული თეორიის მნიშვნელობის გამოვლენა; ბანდიტიზმის ცნებისადმი ანგლო-ამერიკული და რომანულ-გერმანული მიდგომების დახასიათება.

კვლევის ამოცანებია შემდეგი საკითხების ანალიზი:

- ბანდიტიზმის შესახებ სისხლის სამართლის კანონმდებლობის განვითარება;
- ბანდიტიზმის ობიექტური შემადგენლობის აგების თავისებურება;
- ქმედების ობიექტი (სამართლებრივი სიკეთე);
- ბანდის ძირითადი ნიშნები: სიმყარე, შეიარაღება და თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი;
- ბანდის შექმნა ან ხელმძღვანელობა;
- ბანდის მიერ მოწყობილ თავდასხმაში მონაწილეობა;
- განზრახვის პირველი კომპონენტი – განზრახვის ინტელექტუალური მომენტი; მეორე კომპონენტი – ნებელობა; მესამე კომპონენტი – მართლწინააღმდეგობის შეგნება, რომელიც ბრალის დონეზე დგინდება;
- მოტივის პრობლემა ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს;
- ბანდიტიზმის გამიჯვნა მსგავს დანაშაულთა შემადგენლობებისაგან;
- დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღება;
- მართლწინააღმდეგობა და ბანდიტიზმის ჩამდენი პირის ინდივიდუალური ბრალის ნორმატიული კომპონენტების დახასიათება.

კვლევის საგანი და ობიექტი

კვლევის საგანია ბანდიტიზმის შემადგენლობის, მართლწინააღმდეგობისა და ბრალის იურიდიული ანალიზი, მათი თავისებურებების გამოკვეთა და მნიშვნელობის გაანალიზება; საკითხის ისტორია და მისი თავისებურება მსოფლიოს ქვეყნების კანონმდებლობებში; სსკ-ის 224-ე მუხლთან მიმართებით ბრალის ფსიქოლოგიური და ნორმატიული თეორიების შეფასება.

კვლევის ობიექტია:

- ბანდიტიზმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი საბჭოთა პერიოდამდელ დოქტრინასა და კანონმდებლობაში;
- ბანდიტიზმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი საბჭოთა პერიოდის დოქტრინასა და კანონმდებლობაში;
- ბანდიტიზმის ძირითადი საკანონმდებლო კონსტრუქციები საზღვარგარეთის ზოგიერთი ქვეყნის თანამედროვე კანონმდებლობაში;
- ბანდიტიზმის ობიექტური შემადგენლობა;
- ბანდიტიზმის სუბიექტური შემადგენლობა;
- ბანდიტიზმის გამიჯვნა მსგავს დანაშაულთა შემადგენლობებისაგან;
- დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღება;
- ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობა;
- ბრალი ბანდიტიზმის დროს.

კვლევის თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძველი

სადისერტაციო კვლევა აგებულია ზოგად სამეცნიერო მეთოდოლოგიაზე, რომელიც უზრუნველყოფს ნაშრომის სტრუქტურას და ხელს უწყობს მისი ძირითადი მიზნებისა და ამოცანების განხორციელებას.

კვლევის სიახლე და პრაქტიკული მნიშვნელობა

კვლევაში განხორციელებული ანალიზის შედეგად დადგენილი და დასაბუთებულია თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობის მქონე არაერთი დებულება, მათ შორის:

1. დადგენილია ბანდიტიზმის კვლევის სტრუქტურა, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობასა და თეორიაში ნორმატიულ თეორიას ემყარება; ამიტომ ბანდიტიზმის

ნიშნების დასადგენად დანაშაულის ცნების სამნიშნოვანი სტრუქტურა (ქმედების შემადგენლობა, მართლწინააღმდეგობა და ბრალი) გამოიყენება. შესაბამისადაა აგებული კვლევის სტრუქტურაც.

2. უარყოფილია მცდარი შეხედულება პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის ცნების ე. წ. საბჭოურ წარმოშობაზე და გამოვლენილია მისი ნამდვილი ისტორიული ფესვები. ამ კუთხით, ბანდიტიზმის მკვლევართა უმრავლესობისაგან განსხვავებით, ყურადღება იმ გარემოებაზეა გამახვილებული, რომ გერმანელმა მეცნიერებმა, ფოიერბახმა და გროლმანმა, 1813 წელს ბავარიის სისხლის სამართლის კოდექსის პროექტის მომზადებისას შეიმუშავეს ბანდის („შაიკის“) ცნება, რომელიც აგებულია ისეთ სპეციფიკურ ნიშანზე, როგორცაა „სიმყარე“.

3. კრიტიკულადაა განხილული პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკების ზოგიერთი მეცნიერის ცდა, ბანდიზმის ცნება ორგანიზებული ჯგუფის ცნებაში იქნეს აღრეული და სასამართლო პრაქტიკა კვლავ სამართლის ანგლო-ამერიკულ ტრადიციას დაუბრუნდეს. ამ საკითხის ანალიზისას დეტალურად განიხილება ის უარყოფითი შედეგი, რომელიც შეიძლება „სიმყარის“ ნიშნის უგულებელყოფას მოჰყვეს; კერძოდ, განხილულია საბჭოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1947 წლის 4 ივნისის ბრძანებულების შედეგად დამკვიდრებული მავნე პრაქტიკა, რომელიც თვითმფრინავის გამტაცებლების შესახებ საქართველოს სსრ უზენაესი სასამართლოს კოლეგიის 1984 წლის 13 აგვისტოს გადაწყვეტილებაში გამოჩნდა. ჯგუფის „სიმყარის“ ნიშნის უგულებელყოფის შედეგად გადაწყვეტილების აღსრულება ახალგაზრდა მსჯავრდებულთა სიკვდილით დასჯით დასრულდა.

4. ბანდიტიზმის შემადგენლობის დახასიათებამდე განსაზღვრულია სისხლის სამართლის კანონთა თავისებურებანი. ამ მიმართულებით დადგინდა აკრძალვა, რომელიც სისხლის სამართლის კანონის (სსკ-ის 224-ე მუხლის) გარეთაა; ამიტომ სამართლებრივი სიკეთის გამოკვლევისას „საზოგადოებრივი უშიშროების“, „სახელმწიფო უშიშროების“, „საზოგადოებრივი უსაფრთხოების“, „მოქალაქეთა უსაფრთხოების“, „იარაღის“ და საქართველოს კანონმდებლობაში არსებული სხვა ტერმინების დეტალურ ანალიზს დიდი ყურადღება ექცევა, რათა დაზუსტდეს სისხლის სამართლის კანონის ადრესატი და სწორად მოხდეს ბანდიტიზმის ნიშნების ინტერპრეტაცია.

5. ბანდიტიზმის ზუსტი ობიექტური შემადგენლობის დასადგენად შემოთავაზებულია დებულებათა შემდეგი სისტემა: 1) ბანდიტიზმის შემადგენლობა ფორმალური ხასიათისაა, 2) ქმედების ობიექტურ შემადგენლობაში შედის მიზანი, როგორც კონსტიტუციური ნიშანი; ამიტომ თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი, ბანდიტიზმის ობიექტური მხარის ელემენტად უნდა განიხილებოდეს. ბანდიტიზმის ობიექტური

მხარის ელემენტებს ასევე მიეკუთვნება: ბანდის, როგორც ორგანიზებული ჯგუფის, სპეციფიკური თვისებები: ჯგუფის სიმყარე, ჯგუფის შეიარაღება და თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი; ბანდის შექმნა ან ხელმძღვანელობა; ბანდაში მონაწილეობა ან მის მიერ ჩადენილი თავდასხმები.

6. ჩამოყალიბებულია ობიექტური შემადგენლობისადმი ნორმატიული კონცეფციის მიდგომა. დადგენილია, რომ ამსრულებლის ასაკი, ფსიქიკური მდგომარეობა და სხვა თვისებების საკითხი ზემოაღნიშნულ თემატიკაში არ უნდა იქნეს განხილული, რადგან ის უკავშირდება სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას და არა ქმედების შემადგენლობას. გაზიარებული მიდგომა არსებითად განსხვავდება პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში გაბატონებული დოქტრინისაგან, რომელშიც წინა პლანზე ე. წ. დანაშაულის სუბიექტის ცნებაა წამოწეული.

7. გამოვლენილია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში ანგლო-ამერიკული ელემენტის არსებობა, რაც საქართველოს კანონმდებლობის რომანულ-გერმანულ ტრადიციას ეწინააღმდეგება; კერძოდ, კრიტიკულად განიხილება სსკ-ის 27-ე მუხლის შენიშვნა, რომელიც კანონმდებელმა 2006 წლის 25 ივლისს შემოიღო. დადგენილია, რომ ამ შენიშვნის მოდელი გადმოტანილ იქნა ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენციის მეორე მუხლიდან, რომელმაც პრაქტიკულად რიკოს (RICO – the Racketeer Influenced and Corrupt Organization Act) კანონი გაიმეორა. ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ აღნიშნულ შენიშვნას არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს და იგი ზედმეტია, რადგან სსკ-ის 27-ე მუხლის მე-2 ნაწილი სრულად მოიცავს ისეთ ჯგუფს, რომლის წევრთა შორის როლები ფორმალურად არ არის განაწილებული. იმავე მუხლის მე-3 ნაწილი კი განსაზღვრავს ორგანიზებული ჯგუფის ფორმას, რომელშიც იგულისხმება როლების განაწილება და სხვა. გარდა ამისა, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსს აქვს მძლავრი ბერკეტი – თანამონაწილეობის ინსტიტუტი, რომელიც სასამართლოს პასუხისმგებლობის ინდივიდუალიზაციის განხორციელების საშუალებას აძლევს.

8. ნაშრომში გამოვლენილია სხვადასხვა პრობლემური საკითხი, რომლებიც ბანდის სპეციფიკური ნიშნის, „სიმყარის“, ინტერპრეტაციისას წარმოიშობა. ამ საკითხის ანალიზის შედეგად დადგენილია, რომ, საქართველოს კანონმდებლობისაგან განსხვავებით, რიკოს კანონი „სიმყარის“ შინაარსს უკავშირებს კრიმინალური ჯგუფის სტრუქტურას და არა ქმედებას, რაც საფრთხეს უქმნის კანონიერების პრინციპის თანამიმდევრულ განხორციელებას. საკითხის კრიტიკულად განხილვისას აღსანიშნავია, რომ „ჯგუფთან კავშირის“ ინსტიტუტი ხელს უწყობს გამოძიების თვითნებობას და ძირს უთხრის ქმედების მოძღვრებას, რომელიც სასამართლოსთვის ერთადერთი საზომია სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის დასასაბუთებლად.

დისერტაციის ავტორისათვის ეს მიდგომა მიუღებელია, რადგან, საერთო შეთანხმებისა და შეპირების შესახებ მტკიცებულებათა შეგროვების ნაცვლად, პროკურორებისთვის მნიშვნელოვანია მხოლოდ იმის მტკიცება, რომ ეს პირი დანაშაულებრივ ჯგუფს მიეკუთვნება და თანახმაა მონაწილეობა მიიღოს ჯგუფის მიერ ჩადენილ დანაშაულში; ამიტომ სიმყარის ცნება რიკოს კანონში ინტერპრეტირებულია, როგორც ჯგუფთან კავშირი და არა დანაშაულის უწყვეტად ჩადენა.

9. დისერტაციის ავტორი იზიარებს ო. გამყრელიძის პოზიციას იმის შესახებ, რომ ჯგუფის „სიმყარე“ სწორედ თავდასხმათა სიმრავლეს გულისხმობს. ჯგუფი მყარია, ესე იგი, ის ერთი დანაშაულის ჩადენის შემდეგ კი არ დაიშლება, არამედ გააგრძელებს დანაშაულებრივ საქმიანობას მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივ დროის მონაკვეთში. დისერტაციის ავტორის აზრით, „სიმყარე“ ობიექტურად ასახავს ბანდიტიზმს და არ უნდა იქნეს უგულებელყოფილი იმის გამო, რომ მისი დადგენისას გამოძიება გარკვეულ სიძნელეებს აწყდება; ამიტომ დისერტაციაში უარყოფილია რიკოს კანონის არგუმენტაცია, რომლის თანახმად: 1) თანამონაწილეობის ინსტიტუტი კრიმინალების სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემას აძნელებს; 2) დანაშაულებრივი დაჯგუფების რთული სტრუქტურა ხშირად საგამომიებო ორგანოებს მისი ორგანიზატორის ან ხელმძღვანელის დადგენის საშუალებას არ აძლევს. მეტად გაუგებარი და კონსპირაციულია დაჯგუფების წევრთა კავშირები; 3) კანონის მიზნებიდან გამომდინარე, ბრალდებას უნდა დაამტკიცოს, რომ პირს კავშირი აქვს კრიმინალურ ჯგუფთან, რომელმაც რამდენიმე რეკეტული აქტი უნდა განახორციელოს.

10. პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკების მეცნიერთა გამოკვლევების ანალიზის შედეგად გამოვლენილია „სიმყარის“ ინსტიტუტის შერეული კონცეფციის ჩამოყალიბების ფაქტი. ამ კონცეფციის თანახმად, სიმყარე ითვალისწინებს თანამონაწილეთა შორის მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივ, მყარ კავშირს, აგრეთვე ჯგუფის ყველა წევრის გადაწყვეტილებას იმის შესახებ, რომ ჩადენილ იქნეს განუსაზღვრელი რაოდენობის დანაშაული. დისერტაციის ავტორის აზრით, ასეთი მიდგომა სასამართლო პრაქტიკისათვის ღიად ტოვებს საკითხს: როგორ უნდა გავიგოთ „სიმყარე“, თუ ჯგუფი განუსაზღვრელი რაოდენობის დანაშაულის ჩასადენადაა შექმნილი, მაგრამ მისი წევრები დროთა განმავლობაში იცვლებიან. აღნიშნული კონცეფციის კრიტიკული განხილვის შედეგად დისერტაციაში კეთდება დასკვნა იმის შესახებ, რომ აქ წარმოდგენილი იდეა არის რიკოს კანონის მოდიფიცირებული მოდელი, რომელიც, შესაბამისად, უარყოფილი უნდა იქნეს.

11. ბანდის სპეციფიკური ნიშნის, „შეიარაღების“, განმარტებისას შემოთავაზებულია დებულებათა სისტემა, რომელიც, დისერტაციის ავტორის აზრით, სასამართლოების მიერ ბანდიტიზმის სწორი სუბსუმციის განხორციელებას შეუწყობს ხელს. ამ მხრივ დადგენილია, რომ შეიარაღების ხერხად მხოლოდ ცეცხლსასროლი იარაღი არ უნდა

მოიაზრებოდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში თავდასხმის სხვა საშუალებები „შეიარაღების“ ნიშნის გარეთ იქნება გატანილი და ამის გამო ვერ განხორციელდება ბანდიტიზმის სუბსუმცია. გარდა ამისა, დადგენილია, რომ ბანდის შეიარაღება დამახასიათებელია მხოლოდ მეორე ნიშანთან – სიმყარესთან – ერთად; ამიტომ გასათვალისწინებელია არა მარტო ის ფაქტი, რომ ჯგუფის ერთ-ერთ წევრს აქვს იარაღი, არამედ ისიც, რომ ეს იარაღი მრავალჯერადი თავდასხმის განხორციელებისთვისაა გამიზნული.

12. კვლევის შედეგად დადგენილია სასამართლო პრაქტიკისათვის იმ კონცეფციის მანკიერება, რომლის თანახმად, „შეიარაღების“ ნიშანი იმის მიხედვით განისაზღვრება, თუ რა ზიანი მიადგა პირის ჯანმრთელობას. დისერტაციაში შემოთავაზებულია საპირისპირო დებულება იმის შესახებ, რომ „შეიარაღების“ ნიშანი არ განისაზღვრება მიყენებული ზიანის ხარისხით. წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლო იძულებული იქნება, ბანდის შეიარაღებაზე მხოლოდ მაშინ იმსჯელოს, როდესაც მან იარაღი გამოიყენა. ისეთი შემთხვევა კი, როდესაც ბანდამ იარაღი თავდასხმის მიზნით შეიძინა, მაგრამ ჯერ კიდევ არ გამოუყენებია, ბანდიტიზმის სუბსუმციის გარეთ დარჩება. აღნიშნულ კონცეფციას ყურადღება ბანდის მიერ ჩადენილ დანაშაულზე გადააქვს, რაც, დისერტაციის ავტორის აზრით, მცდარია. ამასთან დაკავშირებით ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს არ უნდა დადგეს იმ საკითხის გარკვევის აუცილებლობა, რომელიც ბანდის მიერ ჩადენილ დანაშაულს ეხება.

13. ბანდიტიზმის სისხლისსამართლებრივი კვლევის საფუძველზე გამოვლენილია ისეთი პრობლემური სიტუაცია, როდესაც ბანდამ იარაღი შეიძინა, მაგრამ ჯერ კიდევ არ გამოუყენებია. ამ საკითხის გადაწყვეტისას დგინდება, რომ ბანდის წევრებს შესაძლოა იარაღი შემდგომ ფიზიკური და ფსიქიკური ძალადობის ჩასადენად ჰქონოდათ. მათ შეუძლიათ იარაღი თავდასხმისას გამოიყენონ. მნიშვნელობა აღარ აქვს იმას, გამოყენებულ იქნა თუ არა იგი ადამიანთა სიცოცხლის მოსასპობად ან ტრანსპორტის გასაჩერებლად, ობიექტის, ხიდის ან რკინიგზის ასაფეთქებლად და სხვა. დისერტაციის ავტორის აზრით, „შეიარაღების“ ნიშანი ყველა შემთხვევას მოიცავს და ამიტომ სსკ-ის 236-ე მუხლით დამატებით კვალიფიკაციას არ საჭიროებს.

14. ბანდიტიზმის სისხლისსამართლებრივი კვლევის საფუძველზე ასევე გამოვლინდა ისეთი შემთხვევა, როდესაც პირი იარაღს ბანდაში შესვლამდეც ატარებს. ამ საკითხთან დაკავშირებით დადგენილია, რომ იარაღის ტარება განგრძობადი დანაშაულია და შეიძლება შეწყდეს პირის სურვილისამებრ ან/და სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობის შედეგად. თუ პირი აგრძელებს იარაღის ტარებას, როგორც ბანდის წევრი, მაშინ საქმე გვაქვს „შეიარაღების“ ნიშანთან, რომელიც სსკ-ის 224-ე მუხლითაა გათვალისწინებული, და, შესაბამისად, ქმედებათა ერთობლიობით დაკვალიფიცირება გამორიცხებულია.

15. დისერტაციის სიახლეების ნაწილში აგრეთვე შემოთავაზებულია დებულებათა სისტემა, რომელიც ბანდის თავდასხმის ცნების დახვეწას შეუწყობს ხელს. ამ მხრივ დადგენილია, რომ „თავდასხმაში“ უნდა იგულისხმებოდეს ობიექტურად და სუბიექტურად საშიში გარემოს შექმნა (სამალავიდან დამიზნება, უკნიდან დანით მიპარვა და სხვა), რომელსაც შესაძლოა რეალურად მოჰყვეს ფიზიკური ძალადობა დაზარალებულის მიმართ. სხვა მსგავს შემთხვევაში ძალადობა ჯერ კიდევ არ არის გამოყენებული, არაა არც მუქარა, რომელსაც დაზარალებული რეალურ საშიშროებად აღიქვამდა, ხოლო თავდასხმა, მიუხედავად ყველაფრისა, რეალურად არსებობს; ამიტომ, დისერტაციის ავტორის აზრით, თავდასხმისა და ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის ცნებები ერთმანეთს არ უნდა ემთხვეოდეს.

16. დისერტაციაში უარყოფილია თავდასხმისა და ძალადობის გაიგივების კონცეფცია და შემოთავაზებულია საპირისპირო კონცეპტუალური მიდგომა, რომლის თანახმად, ძალადობა შესაძლებელია ადამიანის და არა ორგანიზაციის მიმართ. შენობის ან დაწესებულების წინააღმდეგ ძალადობის გამოყენება ნონსენსია. ორგანიზაციაზე თავდასხმა კი შესაძლებელია. თავდასხმა შეიძლება განხორციელდეს ძალადობით, ან არც განხორციელდეს. გარდა ამისა, შესაძლებელია საშიში გარემოს შექმნის ისეთი შემთხვევა, რომელსაც რეალურად შეიძლება მოჰყვეს დაზარალებულის მიმართ ფიზიკური ძალადობა; ამიტომ თავდასხმა ძალადობას რეალურად არ ემთხვევა.

17. დისერტაციაში განსაკუთრებული ადგილი ეთმობა ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის საკითხს. ამ მიმართულებით დისერტაციის ავტორი იზიარებს გერმანელ მეცნიერთა, ი. ვესსელსისა და ვ. ბიოლკეს, მიერ შემუშავებულ კონსუმფციის („consumption“) თეორიას, რომლის თანახმად, ზოგიერთ შემთხვევაში კრიმინალურმა წარმონაქმნმა შეიძლება ნებისმიერი დანაშაული ჩაიდინოს. ძნელია იმის მტკიცება, რამდენად ტიპურია მისთვის ან მკვლელობის, ან ყაჩაღობის, ან ცეცხლის წაკიდების და თავდასხმის რომელიმე სხვა ხერხი. აღნიშნული თეორიის საფუძველზე დგინდება, რომ ბანდისთვის არაა დამახასიათებელი რომელიმე სახის დანაშაულის ჩადენა; ამიტომ ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაული ბანდიტური „თავდასხმის“ შემადგენლობის გარეთ უნდა იქნეს განხილული. დისერტანტის მიერ გამოთქმული პოზიციის გასამყარებლად გამოყენებულია ასევე საკითხის შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ, გფრ-ის სისხლის სამართლის კოდექსის 32-ე მუხლის მიხედვით, თავდასხმა (Der Angriff) არის შეგნებული საშიშროება სამართლებრივი სიკეთის მიმართ. დისერტაციის ავტორი ეთანხმება ამ ნორმის იმ განმარტებას, რომელიც მოცემულია გერმანელ მეცნიერთა მიერ და რომლის თანახმად, თავდასხმა მაშინ წყდება, როცა იგი სიკეთის უშუალო ხელყოფაში გადაიზრდება.

18. კვლევის შედეგად შესწავლილ იქნა ბანდის შექმნისა და ხელმძღვანელობის გამიჯვნის საკითხი. დადგინდა, რომ მათ გამიჯვნას სუბსუმციისათვის მნიშვნელობა არა აქვს, მაგრამ იგი მეტად მნიშვნელოვანია სასჯელის დანიშვნისათვის, რადგან, საშიშროების მიხედვით, სსკ-ის 224-ე მუხლში აღნიშნულია ჯერ „ბანდის შექმნა“, ხოლო შემდეგ – „ბანდის ხელმძღვანელობა“.

19. შემოთავაზებულია ბანდის მიერ განხორციელებულ თავდასხმებში მონაწილეობის ცნება. ამ მხრივ აღნიშნულია, რომ თავდასხმის აქტი შესაძლებელია განხორციელდეს ჩასაფრებით, სამალავიდან დამიზნებით, უკნიდან დანით მიპარვით და სხვა; ამიტომ სსკ-ის 224-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული შემადგენლობა თავდასხმის აქტით სრულდება; მაგრამ ხშირად თავდასხმა უეცრად გადადის კონკრეტულ დანაშაულში, რაც სსკ-ის 224-ე მუხლით არ არის გათვალისწინებული. ამ შემთხვევაში ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის დასრულების მომენტი მისი შემადგენლობის ბუნებაზეა დამოკიდებული. ყველა მოცემული საკითხი იქიდან გამომდინარე წყდება, თუ რა სახის დანაშაულს სჩადიოდა ბანდა.

20. ნაშრომში დადგენილია, რომ სუბიექტური შემადგენლობის მიხედვით ბანდიტიზმის შემადგენლობა – ბანდის ორგანიზება, ხელმძღვანელობა, თავდასხმაში მონაწილეობა – მხოლოდ პირდაპირი განზრახვით ხორციელდება. ბანდიტიზმი აუცილებლად გულისხმობს თანამონაწილეობას. ამ დანაშაულის თავისებურება ის არის, რომ მისი დასრულება თანამონაწილეობის გარეშე შეუძლებელია. ეს დანაშაული აუცილებლად მოითხოვს თანამონაწილეობას, რომელიც მარტო პირდაპირი განზრახვით არის შესაძლებელი. ბანდის წევრის მიერ ჩადენილი დანაშაული შეიძლება არაპირდაპირი განზრახვით ან გაუფრთხილებლობითაც განხორციელდეს. ასეთ შემთხვევაში ქმედება ქმედებათა ერთობლიობით უნდა დაკვალიფიცირდეს.

21. სსკ-ის 24-ე მუხლის თანახმად, ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ორგანიზებული ჯგუფის შექმნისთვის ან ხელმძღვანელობისთვის დაეკისრება იმას, ვინც შექმნა ასეთი ჯგუფი ან ხელმძღვანელობდა მას. მასვე დაეკისრება პასუხისმგებლობა ამ ჯგუფის მიერ ჩადენილი ყველა დანაშაულისათვის, თუ მათ მოიცავდა მისი განზრახვა. ორგანიზებული ჯგუფის სხვა მონაწილე პასუხს აგებს ჯგუფში მონაწილეობისათვის ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, აგრეთვე იმ დანაშაულისათვის, რომლის მომზადებაშიც ან/და ჩადენაშიც იგი მონაწილეობდა.

21. ნაშრომში დადგენილია, რომ ბანდაში მონაწილეობის დადგენისთვის მოტივს არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს. ამრიგად, სსკ-ის 224-ე მუხლში განსაზღვრულია უმართლობის ის ტიპი, რომელსაც აფუძნებს მიზანი და არა მოტივი.

22. ნაშრომში ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობის საკითხთან დაკავშირებით დგინდება, რომ პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის მეორე ნიშნად მართლწინააღმდეგობა არ განიხილება. ის ქმედების შემადგენლობასთან არის გაიგივებული, ხოლო მეორე ნიშნად საზოგადოებრივი საშიშროებაა აღიარებული. აღნიშნული მოდელი საბჭოური დოქტრინის შეხედულებებს აგრძელებს, რასაც სხვადასხვა სირთულე მოჰყვება. ნაშრომში უარყოფილია მართლწინააღმდეგობისა და საზოგადოებრივი საშიშროების გაიგივების ცდა; აღნიშნულია, რომ მართლწინააღმდეგობის ცნების პრაქტიკული მნიშვნელობა დაკავშირებულია იმ საზომის გამოყენების საშუალებასთან, რომელიც სისხლის სამართლის კანონის მიღმაა. მართლწინააღმდეგობა სისხლის სამართლის კანონის გარეთ არსებობს; ამიტომ ქმედების მართლწინააღმდეგობა სამართლის სხვა დარგების ნორმებისა და კულტურის ნორმების საფუძველზე უნდა დგინდებოდეს. მაგალითად, ბანდიტური ჯგუფის შეიარაღების მართლწინააღმდეგობის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს როგორც „იარაღის შესახებ“ კანონი, ისე რელიგიურ-კულტუროლოგიური აკრძალვა „არა კაც კლა“, რომელიც სიცოცხლის მოსპობის ნებისმიერი საშუალების გამოყენებას კრძალავს.

23. ბანდის წევრმა შეიძლება განახორციელოს როგორც კლასიკური დელიქტის შემადგენლობა (მკვლელობა, ჯანმრთელობის დაზიანება, გაუპატიურება, ქურდობა, მარცვა, ყაჩაღობა და სხვა), ისე ე. წ. ბლანკეტური დელიქტის შემადგენლობა (საბაჟო წესის დარღვევა, ავტოტრანსპორტის მოძრაობის წესის დარღვევა და სხვა); ამიტომ ქმედების მართლწინააღმდეგობის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემადგენლობათა ეს თავისებურებანი.

24. ნაშრომში ბანდიტიზმის ბრალის საკითხთან დაკავშირებით დადგენილია, რომ, საქართველოს სისხლის სამართალში გაბატონებული დოქტრინის მიხედვით, ბანდიტიზმის მესამე ნიშანია ბრალი. პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკების მეცნიერებაში დღესაც მოქმედებს ბრალის ფსიქოლოგიური თეორია. ამ თეორიის თანახმად, ბრალი არის განზრახვა ან გაუფრთხილებლობა. შედეგად წარმოიშობა სხვადასხვა საკითხი, რომლებიც უყურადღებოდ რჩება; ამიტომ ბრალი ვერ განიხილება ბანდიტიზმის მესამე ნიშნად. ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბრალის დასადგენად უმართლობა პერსონალურ დონეზე ფასდება. ქმედების შემადგენლობის დადგენის დროს განზრახვის დადგენა ფაქტობრივი გარემოებების ცოდნისა და სურვილის სახით ხდება. მაშასადამე, ბანდიტის განზრახვა ქმედების დონეზე დგინდება.

25. ბანდიტური ჯგუფის მონაწილის ბრალი მხოლოდ იმ შემთხვევაში გვაქვს, თუ მან მართლწინააღმდეგო ქმედება ჩაიდინა შემდეგი პირობების არსებობისას: ბრალისუწარიალობის (შერაცხადობის) მდგომარეობაში; მართლწინააღმდეგობის შეგნებით (ვიწრო გაგებით, როცა იგი არ უშვებს შეცდომას აკრძალვაში); განზრახი

ბრალით, რომელიც არის მართლწინააღმდეგობის შეგნების არსებობა ფართო გაგებით; ბრალის გამომრიცხველი რომელიმე (კანონისმიერი ან ზეკანონური) საპატიებელი გარემოების არარსებობის ვითარებაში; ბრალისათვის დამახასიათებელი პერსონალური ნიშნების არსებობის შემთხვევაში; ამიტომ ბანდის წევრის შერაცხადობისა და მართლწინააღმდეგობის შეგნების საკითხი ბრალის დადგენის დროს წყდება. ნაშრომში მოცემული საკითხები პირველად განიხილება.

დისერტაციის მოცულობა და სტრუქტურა

დისერტაციის მოცულობა და სტრუქტურა განპირობებულია კვლევის მიზნებით, ამოცანებითა და შინაარსით. დისერტაცია შეადგენს დადგენილი სტანდარტებით ნაბეჭდ 203 გვერდს (გამოყენებული ლიტერატურის გარეშე) და შედგება შესავლის, 5 თავის, 12 პარაგრაფისა და დასკვნისაგან. ნაშრომს ერთვის გამოყენებული ლიტერატურის სია.

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

სადისერტაციო ნაშრომის შესავალში დასაბუთებულია თემის აქტუალობა, კვლევის მიზანი და ამოცანები; აღწერილია მეცნიერული სიახლე; გადმოცემულია კვლევის მეთოდები, ნაშრომის თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა; მითითებულია დისერტაციის მოცულობა და სტრუქტურა.

ნაშრომის **პირველი თავი** ბანდიტიზმის შესახებ სისხლის სამართლის კანონმდებლობის განვითარების ისტორიასა და მდგომარეობას ეძღვნება.

პირველ პარაგრაფში განიხილება ბანდიტიზმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი საბჭოთა პერიოდამდელ დოქტრინასა და კანონმდებლობაში. ყურადღება გამახვილებულია ბანდის ცნების ისტორიულ წარმოშობაზე. გაბატონებული აზრის მიხედვით, ბანდის ცნება საბჭოთა კანონმდებლობაში წარმოიშვა და დაიხვეწა. საკითხის ისტორიისადმი ასეთი მიდგომა უარყოფილია. ამ მიმართულებით აქცენტირებულია ის ისტორიული ფაქტი, რომ ეს ცნება შეიმუშავეს ცნობილმა გერმანელმა მეცნიერებმა, ფოიერბახმა და გროლმანმა, 1813 წელს ბავარიის სისხლის სამართლის კოდექსის პროექტის მომზადებისას. მათი კონცეფციის თანახმად, წინასწარი შეთანხმების პირობა სწორედ დანაშაულებრივი საქმიანობაა. თუმცა ჯგუფი შეიძლება სხვადასხვაგვარად იქნეს ორგანიზებული; მაგრამ, თანამონაწილეობის სხვა გარემოებისაგან განსხვავებით, „ბანდა“ („მაიკა“) ითვალისწინებს შეთანხმებას რამდენიმე დანაშაულებრივ ქმედებაზე და, ამასთანავე, შეთანხმებას მუდმივ დანაშაულებრივ საქმიანობაზე.

მეორე პარაგრაფში განიხილება ბანდიტიზმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი საბჭოთა პერიოდის დოქტრინასა და კანონმდებლობაში. ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ორგანიზებული ჯგუფებიდან ბანდის სიმყარით, როგორც სპეციალური ნიშნით, გამოყოფა საბჭოთა კანონმდებლობაში 1947 წლამდე იყო შენარჩუნებული. 1922 და 1926 წლების კანონმდებლობებში „ბანდა“ განისაზღვრებოდა, როგორც მყარი შეიარაღებული ჯგუფი, რომელიც ორგანიზაციებსა და მოქალაქეებზე თავდასხმის მიზნით იქმნება. აღნიშნულ პარაგრაფში ასევე აღწერილია იმ პერიოდში არსებული სამეცნიერო დისკუსია, რომელშიც ნელ-ნელა მკვიდრდებოდა ზოგიერთი მეცნიერის აზრი, რომ ბანდა შეიძლება ერთი დანაშაულის ჩადენისთვისაც იყოს შექმნილი. ეს პოზიცია აისახა „სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ქონების დატაცებისათვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის შესახებ“ 1947 წლის 4 ივნისის ბრძანებულებაში. 1960 წელს კანონმდებლობაში ეს დებულება უკუგდებულ იქნა.

მესამე პარაგრაფში განიხილება ბანდიტიზმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი საზღვარგარეთის ქვეყნების მეცნიერებასა და კანონმდებლობაში. ანალიზის შედეგად დადგინდა შემდეგი ტენდენციები:

- ბანდის სპეციფიკურ ცნებაზე სრული უარის თქმა და მისი გაიგივება ორგანიზებულ ჯგუფთან, რომელსაც შეუძლია დანაშაულის როგორც მრავალგზის, ისე მხოლოდ ერთხელ ჩადენა (ამერიკული მოდელი). რომანულ-გერმანული სამართლებრივი ოჯახის ქვეყნებიდან ამ მოდელს ერწყმის ესტონეთის სისხლის სამართლის კოდექსი;
- ბანდის სპეციფიკურ ცნებაზე სრული უარის თქმა. ამასთანავე, ბანდის პრაქტიკულ გამოყენებას უმთავრესად დანაშაულის (ქურდობის) ჩადენასთან აქვს კავშირი (გერმანული მოდელი);
- „ბანდის“ ცალკე შემადგენლობის გამოყოფა. დანაშაულის ჩადენის მიზნად განისაზღვრება არა თავდასხმა, არამედ სწორედ დანაშაულის ჩადენა (ლათვიური მოდელი);
- „ბანდის“ ცალკე შემადგენლობის გამოყოფა. ამასთანავე, მეცნიერებაში „სიმყარის“ ნიშანი ანგლო-ამერიკული სამართლის გავლენით იცვლება და ის გაიგება, როგორც დანაშაულებრივი ჯგუფის გარეგანი გამოხატულება, რომელიც დაკავშირებულია არა მრავალგზისი დანაშაულის ჩადენასთან, არამედ ჯგუფის სტრუქტურასთან. სასამართლო პრაქტიკაში დაშვებულია ბანდის არსებობა ერთი დანაშაულის ჩადენის მიზნით (რუსული მოდელი);

- „ბანდის“ ცალკე შემადგენლობის გამოყოფა (პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში). ამასთანავე, ბანდიტიზმის ნიშნების ინტერპრეტაცია ბრალის ფსიქოლოგიური თეორიის ფარგლებში ხდება.

ნაშრომის მეორე თავი ბანდიტიზმის ობიექტურ შემადგენლობას ეძღვნება.

პირველ პარაგრაფში ზოგადად ხასიათდება ბანდიტიზმის ობიექტური შემადგენლობის თავისებურებანი. წინასწარი შენიშვნის სახით აღნიშნულია, რომ ბანდიტიზმის შემადგენლობა ფორმალური ხასიათისაა, რაც არ ითხოვს მიზეზობრივი კავშირის დადგენას; მაგრამ ეს საკითხი დგება იმ შემთხვევაში, როდესაც ბანდამ ჩაიდინა დანაშაული, რომელიც გათვალისწინებულია სსკ-ის კერძო ნაწილში ცალკე შემადგენლობის სახით.

მეორე შენიშვნა ის არის, რომ ბანდიტიზმის შემადგენლობა ფინალურია. ეს იმას ნიშნავს, რომ ქმედების ობიექტურ შემადგენლობაში მიზანი შედის, როგორც კონსტიტუციური ნიშანი; ამიტომ თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი, ბანდიტიზმის ობიექტური მხარის ელემენტად უნდა განიხილებოდეს.

და ბოლოს, საბჭოთა მოდელისაგან განსხვავებით, ამსრულებლის საკითხი განიხილება არა ობიექტური შემადგენლობის დახასიათებისას, არამედ ბრალის ნაწილში, რადგან პირის ასაკი, ფსიქიკური დაავადება და სხვა მოვლენები დაკავშირებულია არა დანაშაულის სუბიექტთან, არამედ სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხთან, რომელიც ბრალის დონეზე წყდება.

დასკვნის სახით დგინდება ბანდიტიზმის ობიექტური მხარის ელემენტები. სსკ-ის 224-ე მუხლის დეფინიციიდან გამომდინარე, მათ მიეკუთვნება: 1) ბანდის, როგორც ორგანიზებული ჯგუფის, სპეციფიკური თვისებები: ჯგუფის სიმყარე, ჯგუფის შეიარაღება და თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი; 2) ბანდის შექმნა ან ხელმძღვანელობა; 3) ბანდაში მონაწილეობა ან მის მიერ ჩადენილი თავდასხმები.

მეორე პარაგრაფში უშუალოდ განიხილება ბანდიტიზმის ობიექტური შემადგენლობის თავისებურებანი. უპირველეს ყოვლისა, ნაშრომში გამოყოფილია ქმედების ობიექტის (სამართლებრივი სიკეთის) დახასიათება. მისი დახასიათებისას აღნიშნულია, რომ 1999 წელს მიღებულმა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსმა უარი თქვა საბჭოთა მოდელზე, რომელშიც საზოგადოებრივი უშიშროება სახელმწიფო უშიშროებად აღიქმებოდა. ცალკე მოვლენის სახით საზოგადოების უგულვებელყოფა ტიპური იყო ტოტალიტარული სახელმწიფოსთვის. მსოფლიოს ქვეყნების განვითარებამ ისტორიულად უარყო ტოტალიტარული სახელმწიფოს თვალთახედვა და წინა პლანზე საზოგადოების ინტერესი წამოსწია. ამ მიდგომის ფარგლებში სახელმწიფოს ინტერესი

საზოგადოებრივი ინტერესის ნაწილად განიხილებოდა. თანამედროვე ქვეყნების კანონმდებლობებში სახელმწიფო უშიშროების კონცეფცია ეროვნული ანუ საზოგადოებრივი უშიშროების კონცეფციით შეიცვალა.

ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბანდის საერთო ნიშნები ნებისმიერ ორგანიზებულ დაჯგუფებას ახასიათებს. ასეთი დაჯგუფებები შეიძლება შეიქმნას: ერთი მძიმე დანაშაულის ჩასადენად; ერთი სახის რამდენიმე დანაშაულის ჩასადენად; და ბოლოს, ეს ჯგუფები შეიძლება სპეციალურად შეიქმნას გარკვეული ტიპის დანაშაულის (მაგალითად, ჯგუფური ყაჩაღობის) ჩასადენად. ყველა ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს სხვადასხვა ორგანიზებულ დაჯგუფებასთან; ამიტომ „ორგანიზებულობა“ არ შეიძლება ბანდისთვის დამახასიათებელი სპეციფიკური ნიშანი იყოს. ის ზოგადი ნიშანია.

ამ საკითხთან დაკავშირებით კრიტიკულად განიხილება სსკ-ის 27-ე მუხლის შენიშვნა, რომელიც კანონმდებელმა 2006 წლის 25 ივლისს შემოიღო. ამ შენიშვნის მოდელი გადმოტანილ იქნა ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენციის მეორე მუხლიდან, რომელმაც გარკვეულწილად რიკოს კანონი გაიმეორა. ამ კანონში სტრუქტურული ფორმის მქონე ჯგუფის ცნება არ უკავშირდებოდა თანამონაწილეობის ინსტიტუტს; საკმარისი იყო ნებისმიერი შემხებლობა ბანდასთან. აღნიშნულ შენიშვნას არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს და იგი ზედმეტია შემდეგი გარემოების გამო: სსკ-ის 27-ე მუხლის მე-2 ნაწილი მთლიანად მოიცავს ისეთ ჯგუფს, რომლის წევრებს შორის როლები ფორმალურად არ არის განაწილებული. იმავე მუხლის მე-3 ნაწილი კი განსაზღვრავს ორგანიზებული ჯგუფის ფორმას, რომელშიც იგულისხმება როლების განაწილება და სხვა. გარდა ამისა, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსს აქვს მძლავრი ბერკეტი – თანამონაწილეობის ინსტიტუტი, რომელიც სასამართლოს პასუხისმგებლობის ინდივიდუალიზაციის განხორციელების საშუალებას აძლევს.

ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბანდის ძირითად სპეციფიკურ ნიშნებს მიეკუთვნება ჯგუფის „სიმყარე“. ამ მიმართულებით კრიტიკულად განიხილება რიკოს კანონში „სიმყარის“, როგორც „ჯგუფთან კავშირის“, განსაზღვრა; ამიტომ სიმყარის ცნება ამ კანონში ინტერპრეტირებულია, როგორც ჯგუფთან კავშირი და არა განუსაზღვრელად დანაშაულის ჩადენა. ნაშრომში გაზიარებულია პროფ. ო. გამყრელიძის მოსაზრება, რომ ჯგუფის „სიმყარე“ სწორედ თავდასხმათა სიმრავლეს გულისხმობს. ჯგუფი მყარია, ესე იგი, ის ერთი დანაშაულის ჩადენის შემდეგ კი არ დაიშლება, არამედ გააგრძელებს დანაშაულებრივ საქმიანობას მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივ დროის მონაკვეთში. ამ დებულების უარყოფის თვალსაჩინო მაგალითია საქართველოს სსრ უზენაესი სასამართლოს კოლეგიის 1984 წლის 13 აგვისტოს გადაწყვეტილება თვითმფრინავის

გამტაცებლების შესახებ, რომელსაც საფუძვლად ედო შიშველი იდეოლოგიურ-პოლიტიკური მოტივაცია.

ბანდის შემდეგ ნიშნად შეიარაღება განიხილება. ამასთან დაკავშირებით უარყოფილია მოსაზრება, რომ შეიარაღების ხერხი მხოლოდ ცეცხლსასროლი იარაღი უნდა იყოს. ეს მოსაზრება არ ითვალისწინებს იმ ფაქტს, რომ შეიარაღების ხერხი ისტორიულად იცვლება. მთავარია, თავდასხმის ხერხად გამოყენებული იყოს ნებისმიერი იარაღი, რომლის გამოყენება თავდასხმის მიზანს ემსახურება. უფრო მეტიც: ასეთ მოსაზრებას მივყავართ მცდარ დასკვნამდე, რომ შეიარაღება ისტორიული ცვალებადობის გამო ბანდის ტიპური ნიშანი არ არის.

ნაშრომში კრიტიკულად განიხილება ზოგიერთი მეცნიერის მოსაზრება, რომ შეიარაღების ნიშანი იმის მიხედვით განისაზღვრება, თუ რა სახის ზიანი მიადგა პირის ჯანმრთელობას. ამ მოსაზრების საპირისპიროდ ნაშრომში აღნიშნულია, რომ „შეიარაღების“ ნიშანი განისაზღვრება არა მიყენებული ზიანის ხარისხით, არამედ თვით ბანდიტური თავდასხმისას ჩადენილი დანაშაულის კვალიფიკაციის დროს; მაგალითად, ჩადენილია ყაჩაღობა თუ ძარცვა, როდესაც ბანდამ უვარგისი იარაღი გამოიყენა. ეს საკითხი ეხება არა ბანდიტიზმის, არამედ ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის კვალიფიკაციას.

ნაშრომში განხილულია საკითხი: შეიძლება თუ არა „შეიარაღება“ მიჩნეულ იქნეს ბანდის ნიშნად, როდესაც ბანდა ფლობს იარაღის დაშლილ შემადგენელ ნაწილებს, ასაფეთქებელ მასალას მოხსნილი დეტონატორებით, უვარგის იარაღს, მის მაკეტებს, იარაღის იმიტირებულ საგნებს და სხვა. ამ მიმართულებით აღნიშნულია, რომ იარაღის შემადგენელი ნაწილების, კომპლექსში არსებული დეტალების ქონა საკმარისია იმისათვის, რომ ბანდამ მომავალში გამოიყენოს იარაღი და საბრძოლო მასალა; ამიტომ ამ შემთხვევაში გვაქვს ბანდის „შეიარაღება“.

ნაშრომში განხილულია კიდევ ერთი საკითხი, რომელიც იარაღის შენახვას ეხება. ბანდის წევრებს შეიძლება იარაღი შემდგომ ფიზიკური და ფსიქიკური ძალადობის ჩასადენად ჰქონდეთ. მათ შეუძლიათ იარაღი თავდასხმისას გამოიყენონ. მნიშვნელობა აღარ აქვს იმას, გამოყენებულ იქნა თუ არა იგი ადამიანთა სიცოცხლის მოსასპობად ან ტრანსპორტის გასაჩერებლად, ობიექტის, ხიდის ან რკინიგზის ასაფეთქებლად და სხვა. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ „შეიარაღების“ ნიშანი ყველა შემთხვევას მოიცავს და ამიტომ სსკ-ის 236-ე მუხლით დამატებით კვალიფიკაციას არ საჭიროებს.

ნაშრომში განხილულია ასევე ისეთი შემთხვევა, როცა პირი იარაღს ბანდაში შესვლამდეც ატარებს. ამ საკითხთან დაკავშირებით აღნიშნულია, რომ იარაღის ტარება განგრძობადი დანაშაულია და შეიძლება შეწყდეს პირის სურვილისამებრ ან/და

სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობის შედეგად. თუ პირი აგრძელებს იარაღის ტარებას, როცა ბანდის წევრი ხდება, მაშინ საქმე გვაქვს „შეიარაღების“ ნიშანთან, რომელიც სსკ-ის 224-ე მუხლითაა გათვალისწინებული, და, შესაბამისად, ქმედებათა ერთობლიობით დაკვალიფიცირება გამორიცხულია.

ბანდის შემდეგ ნიშნად განიხილება თავდასხმა, როგორც ამ ორგანიზებული ჯგუფის მიზანი. ამ მიმართულებით განხილულია ორი კონცეფცია. პირველის თანახმად, თავდასხმის ცნება მოიცავს ჩადენილ დანაშაულს. მეორე კონცეფციას საპირისპირო პოზიცია უკავია, რადგან თავდასხმის ცნებაში არ შეაქვს ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაული. ნაშრომში გაზიარებულია მეორე კონცეფციის დებულება. მისი დასაბუთებისას დისერტაციის ავტორი იზიარებს რ. კვარაცხელიას მოსაზრებას, რომ „თავდასხმაში“ შეიძლება ვიგულისხმოთ საშიში გარემოს ობიექტურად და სუბიექტურად შექმნა, რომელსაც შესაძლოა რეალურად მოჰყვეს ფიზიკური ძალადობა დაზარალებულის მიმართ, თუ იგი ეცდება წინააღმდეგობის გაწევას სამალავიდან დამიზნების, უკნიდან დანით მიპარვის და სხვა მსგავს შემთხვევაში. ძალადობა ჯერ კიდევ არ არის გამოყენებული, არაა არც მუქარა, რომელსაც დაზარალებული რეალურ საშიშროებად აღიქვამდა, ხოლო თავდასხმა, მიუხედავად ყველაფრისა, რეალურად არსებობს; ამიტომ თავდასხმისა და ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის ცნებები ერთმანეთს არ ემთხვევა. ამ ფაქტზე მიუთითებს სსკ-ის 224-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით დადგენილი სანქციები.

ნაშრომში აღნიშნულია, რომ სსკ-ის 224-ე მუხლში ბანდის „შექმნის“ და „ხელმძღვანელობის“ განსხვავება შემთხვევით კი არ არის მოცემული, არამედ თვით ბანდიტიზმის ბუნებითაა განსაზღვრული. შესაძლებელია, რომ პირი, რომელიც ბანდას ქმნის, მას არ ხელმძღვანელობდეს; ამიტომ ქმედების მოცემული შემადგენლობა განსხვავდება ბანდის ხელმძღვანელობისაგან.

სპეციფიკურად წყდება ბანდის მიერ განხორციელებულ თავდასხმებში მონაწილეობის საკითხი. აქ გათვალისწინებულია ორი გარემოება: პირველი დაკავშირებულია თავდასხმაში მონაწილეობასთან. თავდასხმის აქტი ხორციელდება ჩასაფრებით, სამალავიდან დამიზნებით, უკნიდან დანით მიპარვით და სხვა; მაგრამ თავდასხმა ხშირად უეცრად გადადის კონკრეტულ დანაშაულში. ამ შემთხვევაში დანაშაულის დასრულების მომენტი მისი შემადგენლობის ბუნებაზეა დამოკიდებული. ყველა მოცემული საკითხი იქიდან გამომდინარე წყდება, თუ რა სახის დანაშაულს სჩადიოდა ბანდა.

ნაშრომის მესამე თავი ბანდიტიზმის სუბიექტურ შემადგენლობას ეძღვნება.

პირველ პარაგრაფში მოცემულია საკითხის დასმა.

მეორე პარაგრაფში განიხილება განზრახვა. ნაშრომში აღნიშნულია, რომ სუბიექტური შემადგენლობის მიხედვით ბანდიტიზმის შემადგენლობა – ბანდის ორგანიზება, ხელმძღვანელობა, თავდასხმაში მონაწილეობა – მხოლოდ პირდაპირი განზრახვით ხორციელდება, რადგან ამ ჯგუფის წინაპირობაა თანამონაწილეობა, რომელიც მარტო პირდაპირი განზრახვით არის შესაძლებელი.

სსკ-ის 24-ე მუხლის თანახმად, ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ორგანიზებული ჯგუფის შექმნისთვის ან ხელმძღვანელობისთვის დაეკისრება იმას, ვინც შექმნა ასეთი ჯგუფი ან ხელმძღვანელობდა მას. მასვე დაეკისრება პასუხისმგებლობა ამ ჯგუფის მიერ ჩადენილი ყველა დანაშაულისათვის, თუ მათ მოიცავდა მისი განზრახვა. ორგანიზებული ჯგუფის სხვა მონაწილე პასუხს აგებს ჯგუფში მონაწილეობისათვის ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, აგრეთვე იმ დანაშაულისათვის, რომლის მომზადებაშიც ან/და ჩადენაშიც იგი მონაწილეობდა.

მესამე პარაგრაფში განიხილება მოტივის პრობლემა ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს. ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბანდაში მონაწილეობის დადგენისთვის მოტივს არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, რადგან ბანდიტიზმის სუბიექტური მხარის ძირითადი ელემენტია თავდასხმის მიზნის განხორციელება. ამრიგად, სსკ-ის 224-ე მუხლში განსაზღვრულია უმართლობის ის ტიპი, რომელსაც აფუძნებს მიზანი და არა მოტივი.

ნაშრომის **მეოთხე თავი** ბანდიტიზმის სუბსუმციის სპეციალურ საკითხებს ეძღვნება.

პირველ პარაგრაფში დეტალურად განიხილება ბანდიტიზმის სსკ-ის 151-ე, 365-ე, 179-ე, 223-ე, 223¹, 224¹ და 323-ე (327-ე) მუხლებით გათვალისწინებულ შემადგენლობათაგან გამიჯვნის საკითხი; დადგენილია მათი ობიექტური და სუბიექტური შემადგენლობების თავისებურებანი.

მეორე პარაგრაფი ეხება დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღების საკითხს. ამასთან დაკავშირებით აღნიშნულია, რომ ყველაზე მეტ სირთულეს პრაქტიკაში მაინც დანაშაულის შეწყვეტის ნებაყოფლობითობის საკითხი იწვევს, რაც ბანდიტიზმის შემადგენლობის თავისებურებითაა განპირობებული. სსკ-ის 21-ე მუხლის მოთხოვნის გათვალისწინებით აღნიშნულია, რომ, ნებაყოფლობითობის გარდა, აუცილებელია იმის დადგენა, რომ დამნაშავემ დაწყებული დანაშაული დროებით კი არ მიატოვა, არამედ საბოლოოდ შეწყვიტა. თუ დადგინდა, რომ დამნაშავემ დაწყებული დანაშაულის დამთავრება უფრო მოხერხებული დროისათვის გადადო, მაშინ ის პასუხისმგებლობისაგან არ გათავისუფლდება. ბანდიტური ჯგუფის შექმნა მომეტებული საშიშროების გამო დამოუკიდებელი დანაშაულია; ამიტომ

ნებაყოფლობით ხელის აღებაზე საუბარი ე. წ. მომზადების უფრო ადრინდელ სტადიაზე შეიძლება; მაგალითად, თუ ბანდის შექმნამდე პირმა უარი განაცხადა ჯგუფში მონაწილეობაზე, საბოლოოდ შეწყვიტა თანამონაწილეთა მოძიება და სხვა. ეს მოთხოვნა ბანდის მიერ ჩადენილ დანაშაულზედაც ვრცელდება. ბანდის წევრს შეუძლია ნებაყოფლობით აიღოს ხელი ნებისმიერ დანაშაულზე, მაგრამ ის არ გათავისუფლდება ბანდაში მონაწილეობისაგან.

ნაშრომის მეხუთე თავი ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობასა და ბრალს ეძღვნება.

პირველი პარაგრაფი ეხება ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობას. საქართველოში გაბატონებული ნორმატიული თეორიით მართლწინააღმდეგობა ბანდიტიზმის მეორე ნიშნად არის გამოცხადებული. ამასთან დაკავშირებით აღნიშნულია, რომ პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის მეორე ნიშნად მართლწინააღმდეგობა არ განიხილება. ის ქმედების შემადგენლობასთან არის გაიგივებული, ხოლო მეორე ნიშნად საზოგადოებრივი საშიშროებაა აღიარებული. აღნიშნული მოდელი საბჭოთა დოქტრინის შეხედულებებს აგრძელებს, რასაც სხვადასხვა სირთულე მოჰყვება.

მართლწინააღმდეგობისა და ქმედების შემადგენლობის გაიგივება ღიად ტოვებს არაერთ საკითხს: თუ მართლწინააღმდეგობის ან მართლზომიერების საკითხი პირდაპირ არ არის დაკავშირებული ქმედების შემადგენლობასთან, მაშინ რა ფუნქცია ენიჭება ქმედების შემადგენლობას, რომელიც აღწერილია კანონში? რა არის ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობა და რა მიმართება აქვს მას ქმედების შემადგენლობასთან? და ბოლოს, თუ ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობის საკითხი ცალკე განხილვას მოითხოვს, მაშინ როგორ უნდა დადგინდეს ის? მართლწინააღმდეგობის პრობლემატიკა უყურადღებოდ რჩებათ პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის მკვლევრებს. ამ სიძნელეების დაძლევის მიზნით ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბანდიტიზმის ნიშნების გაგებისთვის მეტად მნიშვნელოვანია საქართველოში გაბატონებული ნორმატიული თეორიის დებულებების გამოყენება.

მართლწინააღმდეგობის ცნების პრაქტიკული მნიშვნელობა დაკავშირებულია იმ საზომის გამოყენების საშუალებასთან, რომელიც სისხლის სამართლის კანონის მიღმაა. მართლზომიერება სისხლის სამართლის კანონის გარეთ არსებობს; ამიტომ ქმედების მართლწინააღმდეგობა სამართლის სხვა დარგების ნორმებისა და კულტურის ნორმების საფუძველზე უნდა დგინდებოდეს. მაგალითად, ბანდიტური ჯგუფის შეიარაღების მართლწინააღმდეგობის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს როგორც „იარაღის შესახებ“ კანონი, ისე რელიგიურ-კულტუროლოგიური აკრძალვა „არა კაც კლა“, რომელიც სიცოცხლის მოსპობის ნებისმიერი საშუალების გამოყენებას კრძალავს.

ნაშრომში აღნიშნულია, რომ მართლწინააღმდეგობის დადგენა სსკ-ის 224-ე მუხლის შემთხვევაში ამ ნორმაში აღწერილი შემადგენლობის ბუნებასთანაა დაკავშირებული. ბანდიტიზმი, როგორც წესი, კლასიკურ დელიქტთა წრეს მიეკუთვნება. ამ შემთხვევაში მართლწინააღმდეგობა უნდა დადგინდეს ნეგატიურად და არა პოზიტიურად. ეს იმას ნიშნავს, რომ სისხლის სამართლის კანონით დადგენილი ქმედების შემადგენლობა მართლსაწინააღმდეგოა ყველა შემთხვევაში, თუ არ არსებობს მართლწინააღმდეგობის გამომრიცხველი რომელიმე გარემოება (აუცილებელი მოგერიება, უკიდურესი აუცილებლობა და სხვა).

ბანდის წევრმა შეიძლება განახორციელოს როგორც კლასიკური დელიქტის შემადგენლობა (მკვლელობა, ჯანმრთელობის დაზიანება, გაუპატიურება, ქურდობა, მარცვა, ყაჩაღობა და სხვა), ისე ე. წ. ბლანკეტური დელიქტის შემადგენლობა (საბაჟო წესის დარღვევა, ავტოტრანსპორტის მოძრაობის წესის დარღვევა და სხვა); ამიტომ ქმედების მართლწინააღმდეგობის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემადგენლობათა ეს თავისებურებანი.

საბოლოოდ, ძალზე მნიშვნელოვანია გერმანელ მეცნიერთა, ტ. ლენკერისა და უ. პერონის, მოსაზრება, რომ გფრ-ის სისხლის სამართლის კოდექსში თავდასხმის მართლწინააღმდეგობის საკითხი წყდება ე. წ. ობიექტური დამკვირვებლის პოზიციიდან, საქმეთა მდგომარეობიდან გამომდინარე, და არა იმ პირის პოზიციიდან, რომელსაც თავს დაესხნენ; ამიტომ მართლწინააღმდეგობის გამომრიცხველი ზოგიერთი გარემოება (აუცილებელი მოგერიება, უკიდურესი აუცილებლობა და სხვა) ამ ნაწილში არ უნდა იქნეს განხილული, რადგან ისინი მიეკუთვნება პირს, რომელსაც თავს ესხმიან.

მეორე პარაგრაფში განიხილება ბრალი ბანდიტიზმის დროს. ამასთან დაკავშირებით ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ბრალის დასადგენად უმართლობა პერსონალურ დონეზე ფასდება. ქმედების შემადგენლობის დადგენის დროს განზრახვის დადგენა ფაქტობრივი გარემოებების ცოდნისა და სურვილის სახით ხდება. მაშასადამე, ბანდიტის განზრახვა ქმედების დონეზე დგინდება. აქედან გამომდინარე, ბანდიტური ჯგუფის მონაწილის ბრალი მხოლოდ იმ შემთხვევაში გვაქვს, თუ მან მართლსაწინააღმდეგო ქმედება ჩაიდინა შემდეგი პირობების არსებობისას: ბრალისუნარიანობის (შერაცხადობის) მდგომარეობაში; მართლწინააღმდეგობის შეგნებით (ვიწრო გაგებით, როცა იგი არ უშვებს შეცდომას აკრძალვაში); განზრახი ბრალით, რომელიც არის მართლწინააღმდეგობის შეგნების არსებობა ფართო გაგებით; ბრალის გამომრიცხველი რომელიმე (კანონისმიერი ან ზეკანონური) საპატიებელი გარემოების არარსებობის ვითარებაში; ბრალისათვის დამახასიათებელი პერსონალური ნიშნების არსებობის შემთხვევაში.

შერაცხვაუნარიანობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია ასაკი. ბანდიტიზმის პოსტსაბჭოთა მკვლევრები ამ საკითხს სუბიექტის ნიშნების დადგენისას განიხილავენ, ხოლო სუბიექტს შემადგენლობის ელემენტად აღიარებენ. ნორმატიული თეორიის საფუძველზე ასეთი მიდგომა ქართულ იურიდიულ მეცნიერებას მცდარად მიაჩნია. ჯერ ერთი, ასეთი მიდგომის შედეგად წარმოიშობა ასაკისა და შეურაცხობის გამიჯვნის მცდარი პრობლემა; ვერ საბუთდება, რატომ დასჭირდა კანონმდებელს ასაკის ცალკე გამოყოფა. გარდა ამისა, აღნიშნული მიდგომის შედეგად ვითარდება მცდარი დებულება, თითქოს მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენა დამოკიდებულია პირის ბრალუნარიანობაზე. ქართული მეცნიერების თანახმად კი, მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენა დამოკიდებული არ არის პირის ბრალუნარიანობაზე. მაშასადამე, მისი ჩადენა სულით ავადმყოფსაც შეუძლია.

სსკ-ის 33-ე მუხლის თანახმად, პირი ბრალისუნარიანი ხდება 14 წლის ასაკიდან და, შესაბამისად, ბანდიტიზმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ამ დროიდან უნდა დადგინდეს. სსკ-ის მე-80 მუხლის მიხედვით, 14-დან 18 წლამდე პირი არასრულწლოვნად ითვლება. აღსანიშნავია, რომ ამ საკითხს ზოგიერთი ქართველი მეცნიერი ობიექტური შემადგენლობის საკითხს უკავშირებს. ნაშრომში გაზიარებულია ო. გამყრელიძისა და მ. ტურავას მოსაზრება, რომ ამსრულებლის ასაკის საკითხი დაკავშირებულია ბრალთან.

ნაშრომში განხილულია მართლწინააღმდეგობის შეგნების საკითხი (ვიწრო გაგებით). ქართული მეცნიერება ამ შემთხვევაში სამართლებრივ (იურიდიულ) შეცდომას გულისხმობს. ამ საკითხის რეგლამენტაცია სსკ-ის 36-ე მუხლის საფუძველზე ხდება. ქართული დოქტრინის აღნიშნული დებულება გამოიყენება სსკ-ის 224-ე მუხლთან მიმართებით. როგორც პრაქტიკა გვიჩვენებს, პირმა არ შეიძლება არ იცოდეს ბანდიტურ თავდასხმაში მონაწილეობის შესახებ. ბანდიტური დაჯგუფების შექმნის ან მასში მონაწილეობის შემადგენლობის ეტაპზე განზრახვის არსებობა ძირითადად ბოროტი განზრახვის არსებობასაც გულისხმობს; ამიტომ ბანდიტური დაჯგუფების შექმნის ან მასში მონაწილეობის შემადგენლობის ეტაპზე პრაქტიკულად არ გვხდება ისეთი სიტუაცია, როდესაც პირმა არ იცოდა ქმედების აკრძალვა. იქვე აღნიშნულია, რომ სსკ-ის 36-ე მუხლის გამოყენება უფრო ქმედითია იმ შემთხვევაში, როდესაც ბანდამ ჩაიდინა დანაშაული, რომელიც გათვალისწინებულია სსკ-ის კერძო ნაწილის რომელიმე ნორმით. ამ შემთხვევაში სასამართლომ უნდა შეაფასოს, რა ვითარებაში მოქმედებდა ბანდის წევრი. მხედველობაში მიიღება მოქმედის პიროვნული შესაძლებლობები და შექმნილი ვითარებაც – ფაქტობრივი მდგომარეობა, სადაც სისხლისსამართლებრივი უმართლობა განხორციელდა.

ამასთანავე, ბანდიტის მიერ ჩადენილი დანაშაულის სუბსუმციის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს ქმედების შემადგენლობის შეცდომები, რომელიც სცილდება სსკ-ის 36-ე მუხლის ფარგლებს. საკითხის მოდელირებისათვის მოვიშველიოთ მ. ტურავას მიერ მოყვანილი მაგალითი: დავუშვათ, რომ ბანდის წევრმა ესროლა ტყვია ბ.-ს. ტყვია ასცდა მას და მოხვდა ბენზინის ცისტერნას, რის შედეგადაც მოხდა აფეთქება და დაიწვა ბ. სსკ-ის 224-ე მუხლის გარდა, მისი ქმედება დაკვალიფიცირდება 108-ე მუხლით და ა. შ.

ნაშრომში განხილულია მართლწინააღმდეგობის შეგნების არსებობის შემთხვევა (ფართო გაგებით), რომელიც ფაქტობრივ შეცდომას გულისხმობს. ფაქტობრივ შეცდომას საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი ცალკე მუხლის სახით არ ითვალისწინებს, როგორც ეს არის ფგრ-ის სისხლის სამართლის კოდექსის §16-ში. ეს საკითხი სსკ-ის მე-9 და მე-10 მუხლების ფარგლებში წყდება. აღსანიშნავია, რომ გერმანული და ქართული დოქტრინები ამ საკითხში ზოგადად ემთხვევა ერთმანეთს. გერმანული დოქტრინის მიხედვით გამოიყოფა: შეცდომა ობიექტში (Error in obiecto vel persona), შეცდომა ქმედების ფაქტობრივ გარემოებებში (Aberratio ictus) და შეცდომა მიზეზობრივი კავშირის განვითარებაში (Kausalverlauf). ანალოგიური კლასიფიკაცია აღწერილია ო. გამყრელიძის და მ. ტურავას მიერ.

სპეციალურად განიხილება შეცდენის შემთხვევა, როდესაც სრულწლოვანი პირი „ცოცხალ იარაღად“ არის გამოყენებული. პირველად ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში ამ საკითხს სპეციალური გამოკვლევა მიუძღვნა ო. გამყრელიძემ. ეს მოსაზრება ნაშრომში სსკ-ის 224-ე მუხლთან მიმართებით გამოიყენება. მაგალითად, ერთ-ერთი საწარმოს დირექტორი ა. „ხარკს“ არ უხდიდა ბანდიტურ დაჯგუფებას. მისი შეშინების მიზნით ბანდამ გადაწყვიტა, გამოეყენებინა ვინმე წარსულში ნასამართლევ, უმუშავარი ბ. ბანდამ შეაცდინა ბ. და არ გაუმხილა ნამდვილი მოტივი. მის მაგივრად მიზეზად დასახელებული იყო ის გარემოება, რომ ა. ერთ-ერთი მეგობრის ცოლს ხვდებოდა და აუცილებელია მისი შეშინება. ბ.-მ სცემა ა.-ს და მას მიაყენა სხეულის მძიმე დაზიანება. სსკ-ის 36-ე მუხლის თანახმად, როცა შეცდომა მისატევებელი არ არის, პირს შეიძლება დაეკისროს პასუხისმგებლობა მხოლოდ გაუფრთხილებლობისათვის.

და ბოლოს, განიხილება საკითხი, რომელიც სპეციალურ ამსრულებელს ეხება. რუსეთის ფედერაციის სისხლის სამართლის კოდექსის 209-ე მუხლის მე-3 ნაწილში გათვალისწინებულია იმ პირის პასუხისმგებლობა, რომელმაც თანამდებობა ბანდიტიზმისათვის გამოიყენა. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი ამ ნიშანს არ ითვალისწინებს. თ. წერეთლისა და სხვა ქართველ მეცნიერთა მოსაზრებით, მკვეთრად პირადი გარემოებანი, რომელნიც გამორიცხავენ, ამძიმებენ ან ამსუბუქებენ პასუხისმგებლობას ან სისხლისსამართლებრივ სასჯელს, მხედველობაში მიიღება

მხოლოდ იმ თანამონაწილის მიმართ, რომელსაც ეს გარემოება შეეხება. როგორც აღინიშნება, თანამონაწილეობის ინსტიტუტი სავსებით უმკლავდება აღნიშნულ სპეციალურ ნიშანს და ამის გამო მისი სპეციალურად შემოღება ბანდიტიზმის მუხლში არაა გამართლებული. ამასთანავე, გაზიარებულია მ. ტურავას მოსაზრება, რომ სპეციალური ნიშნის გამოყოფა ბრალის სტრუქტურის პრობლემაა; ამიტომ მიგვაჩნია, რომ რუსეთის ფედერაციის სისხლის სამართლის კოდექსის 209-ე მუხლის მე-3 ნაწილი ზედმეტია.

დასკვნა

ბანდიტიზმის შესწავლამ საშუალება მოგვცა, გაგვეკეთებინა დასკვნები და ჩამოგვეყალიბებინა საკანონმდებლო და პრაქტიკული რეკომენდაციები:

1. ბანდიტიზმის ცნებაში გარკვევისათვის საჭიროა მისი ისტორიული წარმოშობის ცოდნა, რადგან ამ მიდგომის შემდეგ ირკვევა საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში ბანდიტიზმის ნორმის შენარჩუნების აუცილებლობა. ამ მიმართულებით გათვალისწინებული უნდა იქნეს, რომ „სიმყარის“ ნიშნით ბანდის („მაიკის“) ორგანიზებული ჯგუფისაგან გამიჯვნის პირველი ცდა განახორციელეს ცნობილმა გერმანელმა მეცნიერებმა, ფოიერბახმა და გროლმანმა, 1813 წელს ბავარიის სისხლის სამართლის კოდექსის პროექტის მომზადებისას. სსკ-ის 224-ე მუხლი დღესაც ინარჩუნებს ამ ისტორიულ მონაპოვარს, რითაც ემიჯნება ანგლო-ამერიკულ მიდგომას;

2. იმისათვის, რომ დღის წესრიგში აღარ დადგეს სსკ-იდან 224-ე მუხლის ამოღების საკითხი, აუცილებელია გათვალისწინებულ იქნეს „სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ქონების დატაცებისათვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის შესახებ“ 1947 წლის 4 ივნისის ბრძანებულების შედეგად დამკვიდრებული მავნე პრაქტიკა, რომლის თანახმად, ბანდა შეიძლებოდა ერთი დანაშაულის ჩადენისთვისაც ყოფილიყო შექმნილი. 1960 წელს კანონმდებლობაში ეს დებულება უარყოფილ იქნა; მაგრამ ის აღმოცენდა თვითმფრინავის გამტაცებლების შესახებ საქართველოს სსრ უზენაესი სასამართლოს კოლეგიის 1984 წლის 13 აგვისტოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, რომლის აღსრულება იდეოლოგიურ-პოლიტიკური მოტივაციის შედეგად ახალგაზრდა მსჯავრდებულთა სიკვდილით დასჯით დასრულდა;

3. იქიდან გამომდინარე, რომ მსოფლიოს ქვეყნების კანონმდებლობები მუდმივად განიცდის ანგლო-ამერიკული სამართლის გავლენას, რაც ართულებს ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის სწორი პოლიტიკის დასახვას, აუცილებელია თანამიმდევრულად იქნეს დაცული ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის №R/96/8 სპეციალური რეკომენდაციის („დანაშაულობასთან ბრძოლისა და სისხლის სამართლის პოლიტიკა შეცვლილ ევროპაში“) (სტრასბურგი, 5.09.1996) მოთხოვნა, რომლის

თანახმად, „ბანდის“ გაგება მკაფიოდ განსაზღვრული და ორგანიზებული კრიმინალური ჯგუფებისაგან გამიჯნული უნდა იყოს;

4. ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაციის გათვალისწინებით აუცილებელია ბანდიტიზმის დეფინიციის ცალკე მუხლის სახით შენარჩუნება. სსკ-ის 224-ე მუხლის შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ქმედების ისეთი ნიშნების გათვალისწინება, როგორებიცაა: 1) არსებობს ჯგუფი (ორი ან მეტი პირი); 2) ბანდა არის მყარი ჯგუფი; 3) ბანდა ყოველთვის არის შეიარაღებულ პირთა ჯგუფი; 4) ბანდა იქმნება თავდასხმის მიზნით;

5. სსკ-ის 224-ე მუხლის შემდგომი სრულყოფის მიზნით საკანონმდებლო დონეზე აუცილებელია შემდეგი ტენდენციების გათვალისწინება:

- ბანდის სპეციფიკურ ცნებაზე სრული უარის თქმა და მისი გაიგივება ორგანიზებულ ჯგუფთან, რომელსაც შეუძლია დანაშაულის როგორც მრავალგზის, ისე მხოლოდ ერთხელ ჩადენა (ამერიკული მოდელი). რომანულ-გერმანული სამართლებრივი ოჯახის ქვეყნებიდან ამ მოდელს ერწყმის ესტონეთის სისხლის სამართლის კოდექსი;

- ბანდის სპეციფიკურ ცნებაზე სრული უარის თქმა. ამასთანავე, ბანდის პრაქტიკულ გამოყენებას უმთავრესად დანაშაულის (ქურდობის) ჩადენასთან აქვს კავშირი (გერმანული მოდელი);

- „ბანდის“ ცალკე შემადგენლობის გამოყოფა. დანაშაულის ჩადენის მიზნად განისაზღვრება არა თავდასხმა, არამედ სწორედ დანაშაულის ჩადენა (ლატვიური მოდელი);

- „ბანდის“ ცალკე შემადგენლობის გამოყოფა. ამასთანავე, მეცნიერებაში „სიმყარის“ ნიშანი ანგლო-ამერიკული სამართლის გავლენით იცვლება და ის გაიგება, როგორც დანაშაულებრივი ჯგუფის გარეგანი გამოხატულება, რომელიც დაკავშირებულია არა მრავალგზისი დანაშაულის ჩადენასთან, არამედ ჯგუფის სტრუქტურასთან. სასამართლო პრაქტიკაში დაშვებულია ბანდის არსებობა ერთი დანაშაულის ჩადენის მიზნით (რუსული მოდელი);

- „ბანდის“ ცალკე შემადგენლობის გამოყოფა (პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში). ამასთანავე, „ბანდიტიზმის“ ნიშნების ინტერპრეტაცია ბრალის ფსიქოლოგიური თეორიის ფარგლებში ხდება;

6. იმისათვის, რომ ზუსტად დადგინდეს ბანდიტიზმის ობიექტური შემადგენლობა, საჭიროა გათვალისწინებულ იქნეს შემდეგი მოთხოვნები:

- ბანდიტიზმის შემადგენლობა ფორმალური ხასიათისაა;

- ქმედების ობიექტურ შემადგენლობაში შედის მიზანი, როგორც კონსტიტუციური ნიშანი. ამიტომ თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი, ბანდიტიზმის ობიექტური მხარის ელემენტად უნდა განიხილებოდეს;

- საბჭოთა მოდელისაგან განსხვავებით, ამსრულებლის საკითხი განხილული უნდა იქნეს არა ობიექტური შემადგენლობის დახასიათებისას, არამედ ბრალის ნაწილში, რადგან პირის ასაკი, ფსიქიკური დაავადება და სხვა მოვლენები დაკავშირებულია სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხთან, რომელიც ბრალის დონეზე წყდება;

7. სსკ-ის 224-ე მუხლის დეფინიციიდან გამომდინარე, ბანდიტიზმის ობიექტური მხარის ელემენტებს მიეკუთვნება: 1) ბანდის, როგორც ორგანიზებული ჯგუფის, სპეციფიკური თვისებები: ჯგუფის სიმყარე, ჯგუფის შეიარაღება და თავდასხმა, როგორც ბანდის მიზანი, 2) ბანდის შექმნა ან ხელმძღვანელობა, 3) ბანდაში მონაწილეობა ან მის მიერ ჩადენილი თავდასხმები;

8. ქმედების ობიექტური მხარის საფუძვლიანი დახასიათებისათვის აუცილებელია იმის გათვალისწინება, რომ აკრძალვა არის სისხლის სამართლის კანონის (სსკ-ის 224-ე მუხლის) გარეთ; ამიტომ დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს საქართველოს კანონმდებლობის ანალიზს. ამ მიმართულებით გასათვალისწინებელია, რომ ბანდიტიზმის ობიექტში იგულისხმება: 1) სახელმწიფოს უშიშროება, 2) საზოგადოების უშიშროება და 3) მოქალაქეთა უშიშროება. ამ კონტექსტში მოიაზრება ასევე საზოგადოებრივი წესრიგი. შესაბამისად, გასათვალისწინებელია, რომ ბანდიტიზმის უშუალო ობიექტები არიან ორგანიზაციები და ცალკეული პირები.

9. ბანდის ნიშნების ინტერპრეტაციისას აუცილებელია იმის გათვალისწინება, რომ „ორგანიზებულობა“ არ შეიძლება ბანდის სპეციფიკური ნიშანი იყოს. ის ზოგადი ნიშანია. ამ საკითხთან დაკავშირებით კრიტიკულად უნდა იქნეს განხილული სსკ-ის 27-ე მუხლის შენიშვნა, რომელიც კანონმდებელმა 2006 წლის 25 ივლისს შემოიღო. ამ შენიშვნის მოდელი გადმოტანილია ტრანსნაციონალური ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენციის მეორე მუხლიდან, რომელმაც გარკვეულწილად რიკოს კანონი გაიმეორა. ამ კანონში სტრუქტურული ფორმის მქონე ჯგუფის ცნება არ უკავშირდებოდა თანამონაწილეობის ინსტიტუტს; საკმარისი იყო ნებისმიერი შემხებლობა ბანდასთან. აღნიშნულ შენიშვნას არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს და იგი ზედმეტია შემდეგი გარემოების გამო: სსკ-ის 27-ე მუხლის მე-2 ნაწილი მთლიანად მოიცავს ისეთ ჯგუფს, რომლის წევრებს შორის როლები ფორმალურად არ არის განაწილებული. იმავე მუხლის მე-3 ნაწილი კი განსაზღვრავს ორგანიზებული ჯგუფის ფორმას, რომელშიც იგულისხმება როლების განაწილება და სხვა. გარდა ამისა, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსს აქვს მძლავრი ბერკეტი

– თანამონაწილეობის ინსტიტუტი, რომელიც სასამართლოს პასუხისმგებლობის ინდივიდუალიზაციის განხორციელების საშუალებას აძლევს;

10. ბანდის ძირითად სპეციფიკურ ნიშნად უნდა იქნეს განხილული ჯგუფის „სიმყარე“. დისერტაციის ავტორის აზრით, ამ ნიშნის ინტერპრეტაციისას საჭიროა შემდეგი დებულებების გათვალისწინება:

- რიკოს კანონისაგან განსხვავებით, „სიმყარის“ შინაარსი სსკ-ის 27-ე მუხლში დაკავშირებულია ქმედებასთან და არა კრიმინალური ჯგუფის სტრუქტურასთან. როგორც ნაშრომში კრიტიკულად არის აღნიშნული, რიკოს კანონში „ჯგუფთან კავშირი“ მეტად ბუნდოვანი ცნებაა და მთლიანად სასამართლოს თვალთახედვაზე დამოკიდებული. აღნიშნული კონცეფციის თანახმად, ნებისმიერი პირი, მათ შორის, დანაშაულებრივი ჯგუფის წევრი, პასუხისმგებელია ამ ჯგუფის მიერ ჩადენილი დანაშაულისათვის. საერთო შეთანხმებისა და შეპირების შესახებ მტკიცებულებათა შეგროვების ნაცვლად, პროკურორისათვის საკმარისია მხოლოდ იმის მტკიცება, რომ ეს პირი დანაშაულებრივ ჯგუფს მიეკუთვნებოდა და ეთანხმებოდა დანაშაულებრივი დაჯგუფების წევრებს, გარკვეული მონაწილეობა მიეღო ამ ჯგუფის მიერ ჩადენილ დანაშაულში; ამიტომ სიმყარის ცნება რიკოს კანონში ინტერპრეტირებულია, როგორც ჯგუფთან კავშირი და არა როგორც განუსაზღვრელად დანაშაულის ჩადენა;

- შესაბამისად, უარყოფილი უნდა იქნეს რიკოს კანონის არგუმენტაცია, რომლის თანახმად: 1) თანამონაწილეობის ინსტიტუტი კრიმინალების სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებაში მიცემას აძნელებს; 2) დანაშაულებრივი დაჯგუფების რთული სტრუქტურა ხშირად საგამომიებო ორგანოებს მისი ორგანიზატორის ან ხელმძღვანელის დადგენის საშუალებას არ აძლევს. მეტად დახლართული და კონსპირაციულია ჯგუფის წევრთა კავშირები; 3) კანონის მიზნებიდან გამომდინარე, ბრალდებამ უნდა დაამტკიცოს, რომ პირს კავშირი აქვს კრიმინალურ ჯგუფთან, რომელმაც რამდენიმე რეკეტული აქტი უნდა განახორციელოს;

- უარსაყოფია პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკების ზოგიერთი მეცნიერის გამოკვლევებში განვითარებული „სიმყარის“ ინსტიტუტის შერეული კონცეფცია, რომლის თანახმად, სიმყარე ითვალისწინებს თანამონაწილეთა შორის მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივ, მყარ კავშირს, აგრეთვე ჯგუფის ყველა წევრის გადაწყვეტილებას იმის შესახებ, რომ ჩადენილ იქნეს განუსაზღვრელი რაოდენობის დანაშაული. ნაშრომში აღნიშნულია, რომ ასეთი მიდგომა სასამართლო პრაქტიკისათვის ღიად ტოვებს საკითხს: როგორ უნდა გავიგოთ „სიმყარე“, თუ ჯგუფი განუსაზღვრელი რაოდენობის დანაშაულის ჩასადენადაა შექმნილი, მაგრამ მისი წევრები დროთა განმავლობაში იცვლებიან. ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში ამ მიდგომას გარკვეულად იზიარებს ზ. მყავანაძე;

- დისერტაციის ავტორი იზიარებს ო. გამყრელიძის პოზიციას, რომ ჯგუფის „სიმყარე“ სწორედ თავდასხმათა სიმრავლეს გულისხმობს. ჯგუფი მყარია, ესე იგი, ის ერთი დანაშაულის ჩადენის შემდეგ კი არ დაიშლება, არამედ გააგრძელებს დანაშაულებრივ საქმიანობას მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივ დროის მონაკვეთში;

11. დისერტაციის ავტორის აზრით, ბანდის სპეციფიკური ნიშნის, „შეიარაღების“, ანალიზისას სასამართლო პრაქტიკამ უნდა გაითვალისწინოს შემდეგი საკვანძო საკითხები:

- შეიარაღების ხერხად მხოლოდ ცეცხლსასროლი იარაღი არ უნდა მოიაზრებოდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში თავდასხმის სხვა საშუალებები „შეიარაღების“ ნიშნის გარეთ იქნება გატანილი და ამის გამო ვერ განხორციელდება ბანდიტიზმის სუბსუმცია;

- ბანდის შეიარაღება დამახასიათებელია მხოლოდ მეორე ნიშანთან – სიმყარესთან – ერთად; ამიტომ სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს არა მხოლოდ ის ფაქტი, რომ ჯგუფის ერთ-ერთ წევრს აქვს იარაღი, არამედ ისიც, რომ ეს იარაღი მრავალჯერადი თავდასხმის განხორციელებისთვისაა გამიზნული;

- მცდარია კონცეფცია, რომლის თანახმად, „შეიარაღების“ ნიშანი იმის მიხედვით განისაზღვრება, თუ რა ზიანი მიადგა პირის ჯანმრთელობას. დისერტაციის ავტორის აზრით, სასამართლო პრაქტიკამ უნდა გაითვალისწინოს, რომ „შეიარაღების“ ნიშანი არ განისაზღვრება მიყენებული ზიანის ხარისხით. წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლო იძულებული იქნება, ბანდის შეიარაღებაზე მხოლოდ მაშინ იმსჯელოს, როდესაც მან იარაღი გამოიყენა. ისეთი შემთხვევა კი, როდესაც ბანდამ იარაღი თავდასხმის მიზნით შეიძინა, მაგრამ ჯერჯერობით არ გამოუყენებია, ბანდიტიზმის სუბსუმციის გარეთ დარჩება. ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს არ უნდა დადგეს იმ საკითხის გარკვევის აუცილებლობა, რომელიც ბანდის მიერ ჩადენილ დანაშაულს ეხება;

- ბანდიტიზმის სუბსუმციის პრობლემაა ისეთი შემთხვევა, როდესაც ბანდა ფლობს იარაღის დაშლილ შემადგენელ ნაწილებს, ასაფეთქებელ მასალას მოხსნილი დეტონატორებით, უვარგის იარაღს, მის მაკეტებს, იარაღის იმიტირებულ საგნებს და სხვა. ამ მიმართულებით სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს, რომ იარაღის შემადგენელი ნაწილების, კომპლექსში არსებული დეტალების ქონა საკმარისია იმისათვის, რომ ბანდამ მომავალში გამოიყენოს იარაღი და საბრძოლო მასალა; ამიტომ ამ შემთხვევაში გვაქვს ბანდის „შეიარაღება“;

- ბანდიტიზმის სუბსუმციის პრობლემაა ასევე იარაღის შენახვის შემთხვევის შეფასება. ამ მიმართულებით სასამართლო პრაქტიკამ უნდა გაითვალისწინოს, რომ ბანდის წევრებს შეიძლება იარაღი შემდგომ ფიზიკური და ფსიქიკური ძალადობის ჩასადენად

ჰქონდეთ. მათ შეუძლიათ იარაღი თავდასხმისას გამოიყენონ. მნიშვნელობა აღარ აქვს იმას, გამოყენებულ იქნა თუ არა იგი ადამიანთა სიცოცხლის მოსასპობად ან ტრანსპორტის გასაჩერებლად, ობიექტის, ხიდის ან რკინიგზის ასაფეთქებლად და სხვა. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ „შეიარაღების“ ნიშანი ყველა შემთხვევას მოიცავს და ამიტომ სსკ-ის 236-ე მუხლით დამატებით კვალიფიკაციას არ საჭიროებს;

- ბანდიტიზმის სუბსუმციის პრობლემაა ასევე ისეთი შემთხვევა, როცა პირი იარაღს ბანდაში შესვლამდეც ატარებს. ამ საკითხთან დაკავშირებით სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს, რომ იარაღის ტარება განგრძობადი დანაშაულია და შეიძლება შეწყდეს პირის სურვილისამებრ ან/და სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობის შედეგად. თუ პირი აგრძელებს იარაღის ტარებას, როცა ბანდის წევრი ხდება, მაშინ საქმე გვაქვს „შეიარაღების“ ნიშანთან, რომელიც სსკ-ის 224-ე მუხლითაა გათვალისწინებული, და, შესაბამისად, ქმედებათა ერთობლიობით დაკვალიფიცირება გამორიცხებულია;

12. თავდასხმა არის ბანდის, როგორც ორგანიზებული ჯგუფის, მიზანი. დისერტაციის ავტორის აზრით, ამ ნიშნის ანალიზისას სასამართლო პრაქტიკამ უნდა გაითვალისწინოს შემდეგი საკვანძო საკითხები:

- „თავდასხმაში“ შეიძლება ვიგულისხმოთ საშიში გარემოს ობიექტურად და სუბიექტურად შექმნა, რომელსაც შესაძლოა რეალურად მოჰყვეს ფიზიკური ძალადობა დაზარალებულის მიმართ, თუ იგი ეცდება წინააღმდეგობის გაწევას სამალავიდან დამიზნების, უკნიდან დანით მიპარვის და სხვა მსგავს შემთხვევაში. ძალადობა ჯერ კიდევ არ არის გამოყენებული, არაა არც მუქარა, რომელსაც დაზარალებული რეალურ საშიშროებად აღიქვამდა, ხოლო თავდასხმა, მიუხედავად ყველაფრისა, რეალურად არსებობს; ამიტომ თავდასხმისა და ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის ცნებები ერთმანეთს არ ემთხვევა. ამ ფაქტზე მიუთითებს სსკ-ის 224-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით დადგენილი სანქციები. ნორმის მე-2 ნაწილში კი იგულისხმება, რომ ბანდას შეუძლია ობიექტურად და სუბიექტურად შექმნას საშიში გარემო; ამიტომ მასში პირველ ნაწილთან შედარებით მსუბუქი სანქციაა გათვალისწინებული;

- სასამართლო პრაქტიკაში არ უნდა დამკვიდრდეს თავდასხმისა და ძალადობის გაიგივების კონცეფცია. ამ სიტუაციების შეფასებისას სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ შესაძლებელია საშიში გარემოს შექმნის ისეთი შემთხვევა, რომელსაც შესაძლოა რეალურად მოჰყვეს ფიზიკური ძალადობა დაზარალებულის მიმართ. ამ მიმართულებით სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს, რომ თავდასხმა ძალადობას რეალურად არ ემთხვევა. გარდა ამისა, ეს გაიგივება არ ითვალისწინებს, რომ თავდასხმის ობიექტი შეიძლება იყოს ორგანიზაცია, ძალადობის ობიექტი კი – ადამიანი. ძალადობა შეიძლება ორგანიზაციის ხელმძღვანელის და არა შენობის მიმართ;

- ბანდიტიზმის სწორი სუბსუმციის დროს სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ ბანდამ შეიძლება ნებისმიერი დანაშაული ჩაიდინოს. ძნელია იმის მტკიცება, რომ ამ ბანდისათვის ტიპურია ან მკვლელობის, ან ყაჩაღობის, ან ცეცხლის წაკიდების თუ თავდასხმის რომელიმე სხვა ხერხი. პრაქტიკაში გასათვალისწინებელია, რომ ბანდიტური თავდასხმის რეალიზაციისათვის შეიძლება ნებისმიერი დანაშაული იქნეს გამოყენებული. ამ მიმართულებით დისერტაციის ავტორი იზიარებს გერმანელ მეცნიერთა, ი. ვესსელსისა და ვ. ბიოლკეს, მიერ შემუშავებულ კონსუმფციის („consumptio“) თეორიას, რომლის თანახმად, შესაძლებელია ისეთი შემთხვევა, როდესაც განხორციელებული შემადგენლობა აუცილებლად არ მოიცავს ამის შემდეგ განხორციელებულ სხვა ქმედების შემადგენლობას; ერთი დანაშაულის განხორციელებისათვის დამნაშავე სხვა დანაშაულს სჩადის. მაშასადამე, გვაქვს კონსუმფციის შემთხვევა. ბანდაში მონაწილეობა დანაშაულია, მაგრამ ბანდის მიერ ჩადენილი ნებისმიერი დანაშაული უკვე სხვა შემადგენლობაა. თავისი მიზნის მისაღწევად ბანდამ შეიძლება ნებისმიერი დანაშაული გამოიყენოს, რაც თავდასხმასა და ჩადენილ დანაშაულს შორის კონსუმფციურ კავშირს ქმნის. გფრ-ის სისხლის სამართლის კოდექსის 32-ე მუხლის თანახმად, თავდასხმა (Der Angriff) არის შეგნებული საშიშროება სამართლებრივი სიკეთის მიმართ. ამ ნორმის განმარტებისას გერმანელი მეცნიერები აღნიშნავენ, რომ თავდასხმა მაშინ წყდება, როცა იგი სიკეთის უშუალო ხელყოფაში გადაიზრდება;

13. სასამართლო პრაქტიკისათვის მნიშვნელოვანია იმ საკითხების გამიჯვნა, რომლებიც სუბსუმციას და სასჯელის დანიშვნას ეხება. ამ მიმართულებით სასამართლო პრაქტიკაში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სსკ-ის 224-ე მუხლის პირველი ნაწილის თავისებურება. ბანდის ხელმძღვანელობა ნიშნავს იმ გადაწყვეტილებების მიღებას, რომლებიც დაკავშირებულია როგორც ბანდის მიერ დანაშაულებრივი საქმიანობის დაგეგმვასთან, ორგანიზებასა და მატერიალურ უზრუნველყოფასთან, ისე კონკრეტულ დანაშაულთა განხორციელებასთან. იგი შეიძლება გამოიხატოს ახალი წევრების მიღებით, ბანდიტური ორგანიზაციის ნორმების დარღვევის გამო მისი წევრების დასჯით, ბანდის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ზომათა შემუშავებით, თავდასხმის დაგეგმვით, თავდასხმის ობიექტთა შერჩევით და სხვა. შესაძლებელია, რომ პირი, რომელიც ბანდას ქმნის, მას არ ხელმძღვანელობდეს; ამიტომ სასჯელის დანიშვნისას გასათვალისწინებელია „ბანდის შექმნის“ მომეტებული საშიშროება „ბანდის ხელმძღვანელობასთან“ შედარებით;

14. სპეციფიკურად წყდება ბანდის მიერ განხორციელებულ თავდასხმებში მონაწილეობის საკითხი. აქ სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ ორი გარემოება: პირველი დაკავშირებულია თავდასხმაში მონაწილეობასთან. თავდასხმის აქტი ხორციელდება ჩასაფრებით, სამალავიდან დამიზნებით, უკნიდან დანით მიპარვით და

სხვა; მაგრამ თავდასხმა ხშირად უეცრად გადადის კონკრეტულ დანაშაულში (მეორე მომენტი). ამ შემთხვევაში ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის დასრულების მომენტი მისი შემადგენლობის ბუნებაზე დამოკიდებული. ყველა მოცემული საკითხი იქიდან გამომდინარე წყდება, თუ რა სახის დანაშაულს სჩადიოდა ბანდა;

15. ბანდიტიზმის სუბიექტური შემადგენლობა მხოლოდ პირდაპირი განზრახვით ხორციელდება. ბანდიტიზმი აუცილებლად გულისხმობს თანამონაწილეობას, რომელიც მართო პირდაპირი განზრახვით არის შესაძლებელი; მაგრამ ბანდის წევრის მიერ ჩადენილი დანაშაული შეიძლება არაპირდაპირი განზრახვით ან გაუფრთხილებლობითაც განხორციელდეს. ასეთ შემთხვევაში ქმედება ქმედებათა ერთობლიობით უნდა დაკვალიფიცირდეს;

16. სსკ-ის 24-ე მუხლის თანახმად, ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ორგანიზებული ჯგუფის შექმნისთვის ან ხელმძღვანელობისთვის დაეკისრება იმას, ვინც შექმნა ასეთი ჯგუფი ან ხელმძღვანელობდა მას. მასვე დაეკისრება პასუხისმგებლობა ამ ჯგუფის მიერ ჩადენილი ყველა დანაშაულისათვის, თუ მათ მოიცავდა მისი განზრახვა. ორგანიზებული ჯგუფის სხვა მონაწილე პასუხს აგებს ჯგუფში მონაწილეობისათვის ამ კოდექსის შესაბამისი მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, აგრეთვე იმ დანაშაულისათვის, რომლის მომზადებაშიც ან ჩადენაშიც იგი მონაწილეობდა;

17. ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ ბანდაში მონაწილეობის დადგენისთვის მოტივს არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, რადგან ბანდიტიზმის სუბიექტური მხარის ძირითადი ელემენტია თავდასხმის მიზნის განხორციელება. ამრიგად, სსკ-ის 224-ე მუხლში განსაზღვრულია უმართლობის ის ტიპი, რომელსაც აფუძნებს მიზანი და არა მოტივი;

18. ბანდიტიზმის სუბსუმციის სპეციალური საკითხია ბანდიტიზმის სხვა დანაშაულის შემადგენლობისაგან გამიჯვნა. სსკ-ის 151-ე და 224-ე მუხლების გამიჯვნისას სასამართლო პრაქტიკაში გათვალისწინებული უნდა იქნეს, რომ თავდასხმა შეიძლება განხორციელდეს მუქარის სახით, რომლის ობიექტია ადამიანის ფსიქიკური ხელშეუხებლობა, სიმშვიდე და მყუდრო გარემოში ცხოვრების უფლება; მაგრამ მუქარა შეიძლება არც იყოს ბანდიტური თავდასხმის შემადგენელი ნაწილი;

19. ანალოგიური მიდგომაა სსკ-ის 365-ე მუხლთან მიმართებით; ამიტომ სასამართლოებმა სსკ-ის 224-ე და 365-ე მუხლები უნდა გამოიყენონ;

20. სასამართლო პრაქტიკაში მნიშვნელოვანია ბანდიტიზმის ყაჩაღობისაგან (სსკ-ის 179-ე მუხლი) გამიჯვნის პრობლემა. ამ მიმართულებით პრაქტიკული მნიშვნელობა ენიჭება

იმას, რომ ყაჩაღობის დროს ჯგუფის მიზანი ნივთის მისაკუთრებაა და სწორედ ამ მიზნით არის ის ორგანიზებული, ხოლო ბანდის ან მისი შექმნის მიზანი პირზე ან ორგანიზაციაზე თავდასხმაა;

21. ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ უკანონო შეიარაღებული ფორმირების (სსკ-ის 223-ე მუხლი) მიზანი არ შეიძლება იყოს პირზე ან ორგანიზაციაზე თავდასხმა. სწორედ მიზნით განსხვავდება იგი ბანდიტიზმისაგან. ამგვარი ფორმირების მიზანი ასევე არ შეიძლება იყოს ტერორისტული დანაშაულის ჩადენა. ასეთი მიზნის არსებობისას ქმედება სსკ-ის 327-ე მუხლით დაკვალიფიცირდება;

22. სასამართლო პრაქტიკაში მეტად მნიშვნელოვანია ქურდული სამყაროს წევრობისაგან (სსკ-ის 223¹ მუხლი) ბანდიტური ჯგუფის წევრობის გამიჯვნის საკითხი. სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ ბანდის მიზანი თავდასხმების მოწყობაა, ქურდული სამყარო კი უფრო მოგების მიღებისა და გადანაწილებისკენ არის მიმართული;

23. სასამართლო პრაქტიკაში ასევე მნიშვნელოვანია რეკეტულ დაჯგუფებაში მონაწილეობისაგან (სსკ-ის 224¹ მუხლი) ბანდიტურ ჯგუფში მონაწილეობის გამიჯვნის საკითხი. ამ შემთხვევაში სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ რეკეტი ბანდიტიზმისაგან მიზნით განსხვავდება. ბანდიტიზმის შემადგენლობაში ძირითადი მიზანია თავდასხმა. ქონებრივი სარგებლის მიღება ბანდის ერთ-ერთი, ე. წ. ლოკალური მიზანია, რეკეტისათვის კი ეს მიზანი შემადგენლობის ძირითადი ელემენტია;

24. პრაქტიკულად მეტად მნიშვნელოვანია ბანდიტიზმისა და ტერორიზმის გამიჯვნის პრობლემის სწორი გადაწყვეტა. ამ მიმართულებით სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ შემდეგი საკითხები:

- ბანდიტიზმის დროს ქმედება მიმართულია დაზარალებულის წინააღმდეგ, რომელთანაც დამნაშავე უშუალო კონტაქტს ამყარებს. ტერორიზმის დროს კი დაზარალებული, როგორც წესი, დისტანცირებულია დამნაშავესგან;

- ტერორისტი საზოგადოების ფართო ფენებზე ზემოქმედებს. ტერორისტული აქტი შეიძლება ერთმა ამსრულებელმა განახორციელოს. ბანდიტიზმის წინაპირობა კი მხოლოდ თანამონაწილეობაა;

- პრაქტიკულად გასათვალისწინებელია სსკ-ის 323-ე მუხლში აღწერილი სამი სპეციალური მიზანი: მოსახლეობის დაშინება, ხელისუფლების ორგანოზე ზემოქმედება და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების, სახელმწიფო სტრატეგიული, პოლიტიკური ან ეკონომიკური ინტერესების ხელყოფა. ტერორისტის მოქმედების მიზანია, შიშის ზარი

დასცეს საზოგადოებას და აიძულოს მესამე პირი (სახელმწიფო მართვის ორგანო და სხვა), მიიღოს სათანადო გადაწყვეტილება. მართალია, ბანდის მოქმედების შედეგად მოსახლეობაში შეიძლება შიში წარმოიშვას, მაგრამ მისი წარმოშობა არ არის ბანდის ძირითადი მიზანი; აქ მთავარი თავდასხმაა;

25. სსკ-ის 21-ე მუხლის გამოყენებისას სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ შემდეგი საკითხები:

- ყველა კონკრეტულ შემთხვევაში მათ უნდა იმსჯელონ ბანდაში მონაწილეობასა და ბანდის მიერ ჩასადენ დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღების შეფასებისას. პრაქტიკულად მნიშვნელოვანია, რომ აღნიშნული მუხლი ვრცელდებოდეს ბანდის მიერ ჩასადენ დანაშაულზე ნებაყოფლობით ხელის აღებაზე, თუ პირმა მასზე ხელი საბოლოოდ აიღო; მაგრამ ბანდაში მონაწილეობისაგან ის არ თავისუფლდება;

- ნებაყოფლობითობის გარდა, სასამართლო პრაქტიკაში აუცილებელია იმის დადგენა, რომ დამნაშავემ დაწყებული დანაშაული დროებით კი არ მიატოვა, არამედ საბოლოოდ შეწყვიტა. თუ დადგინდა, რომ დამნაშავემ დაწყებული დანაშაულის დამთავრება უფრო მოხერხებული დროისათვის გადადო, მაშინ ის პასუხისმგებლობისაგან არ გათავისუფლდება. ბანდიტური ჯგუფის შექმნა თავისი მომეტებული საშიშროების გამო დამოუკიდებელი დანაშაულია; ამიტომ, დისერტაციაში გამოთქმული მოსაზრების თანახმად, ნებაყოფლობით ხელის აღებაზე საუბარი ე. წ. მომზადების უფრო ადრინდელ სტადიაზე შეიძლება; მაგალითად, თუ ბანდის შექმნამდე პირმა უარი განაცხადა ჯგუფში მონაწილეობაზე, საბოლოოდ შეწყვიტა თანამონაწილეთა მოძიება და სხვა;

- სასამართლო პრაქტიკაში მეტად მნიშვნელოვანია სსკ-ის 21-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მოთხოვნის სწორი გამოყენება ზოგიერთი პრობლემური სიტუაციის შეფასებისას. მაგალითად, თუ ბანდის წევრმა მოკვლის მიზნით ტყვია ესროლა მსხვერპლს და დაჭრა, შემდეგ კი აღარ უსვრია, თუმცა შეეძლო ამის გაკეთება, ის გათავისუფლდება პასუხისმგებლობისაგან მკვლელობის მცდელობისათვის, მაგრამ პასუხს აგებს ჯანმრთელობის დაზიანებისათვის. გარდა ამისა, ის პასუხს აგებს სსკ-ის 224-ე მუხლის მე-2 ნაწილით. თუკი ბანდის წევრმა მსხვერპლს მოკვლის მიზნით თოფი ესროლა, მაგრამ ვერ მოარტყა, მეორე სროლაზე კი ნებაყოფლობით თქვა უარი, ის გათავისუფლდება პასუხისმგებლობისაგან მკვლელობის მცდელობისათვის და პასუხს აგებს მხოლოდ სსკ-ის 127-ე მუხლით – სხვისი სიცოცხლისათვის საშიშ მდგომარეობაში ჩაყენებისათვის. ეს სწორედ ის შემთხვევაა, როდესაც მსხვერპლის სიცოცხლის მიმართ დამნაშავეს პირდაპირი განზრახვა აქვს; მაგრამ ის არ გათავისუფლდება სსკ-ის 224-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობისაგან;

- სასამართლო პრაქტიკაში მეტად მნიშვნელოვანია ასევე სსკ-ის 21-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მოთხოვნის სწორი გამოყენება. ამ მიმართულებით სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ დანაშაულის ორგანიზატორს, წამქეზებელსა და დამხმარეს არ დაეკისრებათ სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, თუ მათ გადაარწმუნეს ამსრულებელი, დროულად შეატყობინეს ხელისუფლების ორგანოს ან სხვაგვარად შეუშალეს ხელი ამსრულებელს ან სხვა თანამონაწილეს და ამით არ მისცეს დანაშაულის დამთავრების შესაძლებლობა. დამხმარეს აგრეთვე არ დაეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, თუ მან ამსრულებლის მიერ დანაშაულის დაწყებამდე უარი თქვა შეესრულებინა შეპირებული ქმედება ანდა ამსრულებლის მიერ დანაშაულის დამთავრებამდე უკან დაიბრუნა დანაშაულის ჩასადენად გადაცემული იარაღი ან საშუალება. იმისათვის, რომ ამ ნორმის მოთხოვნა შესრულდეს, ბანდის ორგანიზატორმა და წამქეზებელმა აქტიურად უნდა იმოქმედონ. მათ ხელი უნდა შეუშალონ ბანდის ჩამოყალიბებასა და ფუნქციონირებას. ხელის შეშლის მრავალი ხერხი არსებობს, მათ შორის, პოლიციისთვის დროულად შეტყობინება, მსხვერპლის გაფრთხილება და სხვა. თუ ორგანიზატორმა, წამქეზებელმა და ფსიქიკურმა დამხმარემ თავიანთი მოქმედებით ვერ შეძლეს თავიდან აეცილებინათ ამსრულებლის მიერ დანაშაულის დამთავრება, მაშინ მათ მიერ მიღებული ზომები სასამართლომ სასჯელის დანიშვნისას შეიძლება მიიჩნიოს პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ გარემოებად;

- პრაქტიკულად მეტად მნიშვნელოვანია ფსიქიკური დამხმარის რჩევა-დარიგების საკითხი. სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ დამხმარემ ყველა ზომა უნდა მიიღოს, რათა ბანდა არ შეიქმნას და ორგანიზატორმა არ ისარგებლოს მისი რჩევით. როგორც ო. გამყრელიძე აღნიშნავს, ამ თვალსაზრისით დამხმარე წამქეზებელს უთანაბრდება და ამიტომ, წამქეზებლის მსგავსად, მასაც მოეთხოვება, რომ ბოლომდე არ მიიყვანოს დანაშაული. სწორედ ასეთ დახმარებას გულისხმობს სსკ-ის 21-ე მუხლის მე-3 ნაწილი;

- სასამართლოებმა სულ სხვაგვარად უნდა გადაწყვიტონ დაპირების გზით დანაშაულის დაფარვის საკითხი. სსკ-ის 21-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ფსიქიკურმა დამხმარემ ამსრულებლის მიერ დანაშაულის დაწყებამდე უარი უნდა თქვას შეპირებული ქმედების შესრულებაზე. ამ საკითხმა პრაქტიკაში შეიძლება გარკვეული სირთულეები გამოიწვიოს; ამიტომ სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ დანაშაულის დაფარვის დაპირება შეიძლება შეეხოს ჯგუფის შექმნის სტადიას, თავდასხმაში მონაწილეობას და ბანდის მიერ ჩასადენ დანაშაულს. აქ გასათვალისწინებელია შემდეგი საკითხი: თუ „დანაშაულის დაწყების“ მომენტად დანაშაულის მომზადებას მივიჩნევთ, მაშინ „შეპირება“ უკვე მომზადებაა; ამიტომ შეპირებაზე უარის თქმა შეიძლება მომზადების შემდეგაც, მაგრამ იმ მომენტამდე, ვიდრე ამსრულებელს ჯერ კიდევ შეუძლია უკან დახევა. დანაშაულის დაფარვის

შეპირებაზე უარის თქმით დამხმარე ამსრულებელს უკარგავს დანაშაულის ჩადენის სტიმულს, რომელიც მან ამსრულებელს დაფარვის შეპირებით მისცა;

- პრაქტიკულად მეტად მნიშვნელოვანია სსკ-ის 21-ე მუხლის მე-5 ნაწილის მოთხოვნის სწორი გაგება. ამ მიმართულებით გასათვალისწინებელია, რომ არ დაისჯება ის, ვინც დანაშაულის შემადგენლობის შესაბამისი შედეგის განხორციელებისათვის ყველაფერი გააკეთა, რაც მასზე იყო დამოკიდებული, მაგრამ შემდეგ თავისი ნებაყოფლობითი ქმედებით თავიდან აიცილა ეს შედეგი; მაგალითად, თუ დამნაშავემ ბანდის შექმნის მიზნით მოამზადა თანამზრახველთა სია, მაგრამ შემდეგ გადაიფიქრა და მათაც გადააფიქრებინა, ვისაც ამ თემაზე ესაუბრა;

26. სასამართლო პრაქტიკაში ცალკე განხილვის საგანი უნდა იყოს დანაშაულის ნებაყოფლობით შეწყვეტა. აქ შეიძლება ბანდის მიერ ჩადენილი დანაშაულის სუბსუმციის პრობლემა გაჩნდეს. ბანდიტიზმის სუბსუმციისაგან განსხვავებით, ამ შემთხვევაში შესაძლებელია შემდეგი პრობლემები წარმოიშვას:

- თანაამსრულებლობის შეფასებისას, მაგალითად, როცა ერთმა დარაჯი გააკავა, ხოლო მეორემ ოქროს და ფულის ძებნა გააგრძელა, თუმცა ნივთის დაუფლებამდე გამკავებელმა გაათავისუფლა დარაჯი და ამით ამსრულებელს დახმარება შეუწყვიტა, მაგრამ ამსრულებელმა დამოუკიდებლად განაგრძო ნივთის დაუფლება, სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ თანაამსრულებელი გაათავისუფლდება პასუხისმგებლობისგან, მაგრამ არ გაათავისუფლდება ბანდაში მონაწილეობისაგან;

- შუალობითი ამსრულებლობის დროს, პირიქით, დანაშაულის ნებაყოფლობით შეწყვეტა მოქმედებას მოითხოვს. აქ იგულისხმება ისეთი ვითარება, როდესაც ამსრულებელმა უკვე აამოქმედა „ცოცხალი იარაღი“. ამ სიტუაციაში დანაშაულის ნებაყოფლობით შეწყვეტა მაშინაა შესაძლებელი, თუ, მაგალითად, დამნაშავე მცირეწლოვანს თოფს უკანვე გამოართმევს ან სხვაგვარად შეუშლის ხელს დანაშაულებრივი შედეგის განხორციელებას; მაგრამ თუ ამსრულებელი ბანდის წევრია, მისი პასუხისმგებლობის საკითხი დგება სსკ-ის 224-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად;

27. სსკ-ის მე-7 მუხლით მართლწინააღმდეგობა ბანდიტიზმის მეორე ნიშნად არის გამოცხადებული. ამ ნიშნის გაგებისთვის აუცილებელია საქართველოს სისხლის სამართლის მეცნიერებაში და პრაქტიკაში გაბატონებული ნორმატიული თეორიის მოთხოვნის გათვალისწინება, რომელიც, დისერტაციის ავტორის აზრით, სუბსუმციისათვის მეტად მნიშვნელოვან დებულებებს უნდა ემყარებოდეს:

- საქართველოს სისხლის სამართალში ბანდიტიზმის კვლევა უნდა გაიმჯღნოს პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის კვლევებისაგან, რადგან იქ ქმედების ნიშნად მართლწინააღმდეგობა არ განიხილება. გარდა ამისა, ეს ნიშანი ქმედების შემადგენლობასთან არის გაიგივებული, ხოლო მეორე ნიშნად საზოგადოებრივი საშიშროებაა აღიარებული;

- მართლწინააღმდეგობის პრობლემატიკა უყურადღებოდ რჩებათ პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის მკვლევრებს, რადგან ისინი აიგივებენ მართლწინააღმდეგობასა და ქმედების შემადგენლობას, რაც სასამართლო პრაქტიკისათვის სხვადასხვა სირთულეს წარმოშობს. სსკ-ის 224-ე მუხლში აღწერილი ქმედება ტიპურად მართლსაწინააღმდეგოა; მაგრამ შესაძლებელია, რომ ზოგიერთი ქმედება მართლზომიერი იყოს; მაგალითად, თუ ბანდიტური თავდასხმისას ბანდის ერთ-ერთმა წევრმა მოკლა ბანდის სხვა წევრი, რომელიც, თავის მხრივ, ცდილობდა დაზარალებულის ოჯახის მცირეწლოვანი ბავშვები დაეხოცა. მართლწინააღმდეგობისა და ქმედების შემადგენლობის გაიგივება სასამართლო პრაქტიკის წინაშე ღიად ტოვებს არაერთ საკითხს: თუ მართლწინააღმდეგობის ან მართლზომიერების საკითხი პირდაპირ არ არის დაკავშირებული ქმედების შემადგენლობასთან, მაშინ რა ფუნქცია ენიჭება ქმედების შემადგენლობას, რომელიც აღწერილია კანონში? რა არის ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობა და რა მიმართება აქვს მას ქმედების შემადგენლობასთან? და ბოლოს, თუ ბანდიტიზმის მართლწინააღმდეგობის საკითხი ცალკე განხილვას მოითხოვს, მაშინ როგორ უნდა დადგინდეს ის?

- დისერტაციის ავტორის აზრით, ბანდიტიზმის საბჭოთა მოდელის სიძნელების დაძლევის მიზნით მართლწინააღმდეგობისა და საზოგადოებრივი საშიშროების გაიგივების ცდა უარყოფილი უნდა იქნეს ორი მიზეზით: საკითხის უაზრო იდეოლოგიზაციისა და მართლწინააღმდეგობის ნიშნის პრაქტიკული გამოყენების გამო;

- მართლწინააღმდეგობის ცნების პრაქტიკული მნიშვნელობა დაკავშირებულია იმ საზომის გამოყენების საშუალებასთან, რომელიც სისხლის სამართლის კანონის მიღმაა. მართლზომიერება სისხლის სამართლის კანონის გარეთ არსებობს; ამიტომ როგორც თეორიაში, ისე სასამართლო პრაქტიკაში გათვალისწინებული უნდა იქნეს, რომ ქმედების მართლწინააღმდეგობა სამართლის სხვა დარგების ნორმებისა და კულტურის ნორმების საფუძველზე უნდა დგინდებოდეს. მაგალითად, ბანდიტური ჯგუფის შეიარაღების მართლწინააღმდეგობის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს როგორც „იარაღის შესახებ“ კანონი, ისე რელიგიურ-კულტუროლოგიური აკრძალვა „არა კაც კლა“, რომელიც სიცოცხლის მოსპობის ნებისმიერი საშუალების გამოყენებას კრძალავს;

- მართლწინააღმდეგობის დადგენა სსკ-ის 224-ე მუხლის შემთხვევაში ამ ნორმაში აღწერილი შემადგენლობის ბუნებასთანაა დაკავშირებული. ბანდიტიზმი, როგორც წესი, კლასიკურ დელიქტთა წრეს მიეკუთვნება; ამიტომ პრაქტიკულად ამ შემთხვევაში მართლწინააღმდეგობა უნდა დადგინდეს ნეგატიურად და არა პოზიტიურად. ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ სისხლის სამართლის კანონით დადგენილი ქმედების შემადგენლობა მართლსაწინააღმდეგოა ყველა შემთხვევაში, თუ არ არსებობს მართლწინააღმდეგობის გამომრიცხველი რომელიმე გარემოება (აუცილებელი მოგერიება, უკიდურესი აუცილებლობა და სხვა);

- სასამართლო პრაქტიკაში ასევე გასათვალისწინებელია, რომ ბანდის წევრმა შეიძლება განახორციელოს როგორც კლასიკური დელიქტის შემადგენლობა (მკვლელობა, ჯანმრთელობის დაზიანება, გაუპატიურება, ქურდობა, ძარცვა, ყაჩაღობა და სხვა), ისე ე. წ. ბლანკეტური დელიქტის შემადგენლობა (საბაჟო წესის დარღვევა, ავტოტრანსპორტის მოძრაობის წესის დარღვევა და სხვა); ამიტომ ქმედების მართლწინააღმდეგობის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემადგენლობათა ეს თავისებურებანი;

28. სსკ-ის მე-7 მუხლით ბრალეულობა ბანდიტიზმის მესამე ნიშნად არის გამოცხადებული. ამ ნიშნის გაგებისთვის აუცილებელია საქართველოს სისხლის სამართლის მეცნიერებაში და პრაქტიკაში გაბატონებული ნორმატიული თეორიის მოთხოვნის გათვალისწინება, რომელიც, დისერტაციის ავტორის აზრით, შემდეგ მნიშვნელოვან დებულებებს უნდა ემყარებოდეს:

- საქართველოს სისხლის სამართალში ბანდიტიზმის კვლევა უნდა გაიმიჯნოს პოსტსაბჭოთა რესპუბლიკებში ბანდიტიზმის კვლევებისაგან, რადგან იქ გაბატონებულია ბრალის ფსიქოლოგიური თეორია, რომლის თანახმად, ბრალი არის განზრახვა ან გაუფრთხილებლობა. საქართველოში ბანდიტიზმის სისხლისსამართლებრივი კვლევის განვითარების მიზნით დამძლეული უნდა იქნეს ამ თეორიის პრაქტიკული უძლურება. ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია ბრალისა და სუბიექტური შემადგენლობის გაიგივების პრობლემის გადაჭრის აუცილებლობა, რადგან წინააღმდეგ შემთხვევაში სასამართლოები ვერ გამოიყენებენ სსკ-ის 34-ე მუხლს, რომლის თანახმად, ადამიანს მართლსაწინააღმდეგო ქმედება ბრალად არ შეერაცხება, თუ მას არ შეეძლო გაეცნობიერებინა თავისი ქმედების მართლწინააღმდეგობა, ან შეეძლო მისი გაცნობიერება, მაგრამ არ ჰქონდა უნარი, სხვაგვარად ემოქმედა;

- ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს სასამართლოებმა თანამიმდევრულად უნდა განახორციელონ სსკ-ის მოთხოვნა, რომლის მიხედვით, ბრალი შეფასებითი, ნორმატიული კატეგორიაა (უარყოფილია ბრალის ფსიქოლოგიური თეორია). ბრალი არის ბრალდებულის (განსასჯელის) გაკიცხვა ჩადენილი უმართლობის გამო;
- ბრალის ნორმატიული თეორიის გათვალისწინებით საჭიროა, გამოძიებამ და სასამართლოებმა გაითვალისწინონ ინდივიდუალური ბრალის ყველა კომპონენტის დადგენის აუცილებლობა. ამ კუთხით სასურველი იქნებოდა ბრალის საკითხებზე სპეციალური სემინარების ჩატარება საქართველოს იუსტიციის სამინისტროში;
- გამოძიებელთა და მოსამართლეთა პროფესიონალიზმის ამაღლების კუთხით საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სასწავლო კურსებზე ყურადღება უნდა გამახვილდეს იმ ძირითად, საკვანძო საკითხებზე, რომელთა შესწავლის შედეგად გაირკვევა, რომ ბრალის დასადგენად უმართლობა პერსონალურ დონეზე ფასდება. ქმედების შემადგენლობის დადგენის დროს განზრახვის დადგენა ფაქტობრივი გარემოებების ცოდნისა და სურვილის სახით ხდება. მაშასადამე, ბანდიტის განზრახვა ქმედების დონეზე დგინდება. აქედან გამომდინარე, ბანდიტური ჯგუფის მონაწილის ბრალი მხოლოდ იმ შემთხვევაში არსებობს, თუ მან მართლსაწინააღმდეგო ქმედება ჩაიდინა შემდეგი პირობების არსებობისას: ბრალისუნარიანობის (შერაცხადობის) მდგომარეობაში; მართლწინააღმდეგობის შეგნებით (ვიწრო გაგებით, როცა იგი არ უშვებს შეცდომას აკრძალვაში); განზრახი ბრალით, რომელიც არის მართლწინააღმდეგობის შეგნების არსებობა ფართო გაგებით; ბრალის გამომრიცხველი რომელიმე (კანონისმიერი ან ზეკანონური) საპატიებელი გარემოების არარსებობის შემთხვევაში; ბრალისათვის დამახასიათებელი პერსონალური ნიშნების არსებობის შემთხვევაში;
- შერაცხვაუნარიანობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია ასაკი. პოსტაბჭოთა რესპუბლიკების სისხლის სამართლის თეორია და სასამართლო პრაქტიკა ამ საკითხს სუბიექტის ნიშნების დადგენისას განიხილავენ, ხოლო სუბიექტს შემადგენლობის ელემენტად აღიარებენ. საქართველოს სასამართლოებმა პრაქტიკულ საქმიანობაში უნდა უარყონ ასეთი მიდგომა, რომლის შედეგადაც წარმოიშობა ასაკისა და შეურაცხობის გამიჯვნის მცდარი პრობლემა; პრაქტიკულად ვერ საბუთდება, რატომ დასჭირდა კანონმდებელს ასაკის ცალკე გამოყოფა. გარდა ამისა, აღნიშნული მიდგომის შედეგად ვითარდება მცდარი დებულება, თითქოს მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენა დამოკიდებულია პირის ბრალუნარიანობაზე. მსოფლიოს ქვეყნების სასამართლო პრაქტიკის განზოგადება კი გვიჩვენებს, რომ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენა დამოკიდებული არ არის პირის ბრალუნარიანობაზე. მაშასადამე, მისი ჩადენა სულით ავადმყოფსაც შეუძლია. ამ კუთხით სასურველი იქნება, სასამართლოებმა

თანამიმდევრულად დაამკვიდრონ პრაქტიკაში ნორმატიული თეორიის მოთხოვნა, რომლის თანახმად, სისხლის სამართალში პირის ქმედუნარიანობა მყარად არის გამიჯნული მისი ბრალუნარიანობისაგან. ქმედუნარიანობასთან დაკავშირებული ბრალისუნარიანობა. მაგრამ გასათვალისწინებელია ერთი გარემოება. სულით ავადმყოფი ან ბავშვიც შეიძლება ქმედუნარიანი იყოს, თუ მას თავისი ნებელობით შეუძლია საკუთარი სხეულებრივი მოძრაობის წარმართვა. ბრალუნარიანობის დროს კი წყდება საკითხი, იყო თუ არა ნორმის ვარგისი ადრესატი პირი, რომელსაც აქვს ნების თავისუფლება და სასამართლო პრაქტიკაში აღნიშნული საკითხის სწორი შეფასების დანერგვა.

ბანდიტიზმის სუბსუმციის დროს ინდივიდუალური ბრალის დადგენის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია მართლწინააღმდეგობის შეგნება. ამ კუთხით სასურველი იქნებოდა ვნელოვანია იურიდიული შეცდომის სწორი შეფასება. სასამართლო პრაქტიკაში გათვალისწინებული უნდა იქნეს, რომ პირმა არ შეიძლება არ იცოდეს ბანდიტურ თავდასხმაში მონაწილეობის შესახებ. ბანდიტური დაჯგუფების შექმნის ან მასში მონაწილეობის შემადგენლობის ეტაპზე განზრახვის არსებობა ძირითადად ბოროტი განზრახვის არსებობასაც გულისხმობს; ამიტომ ბანდიტური დაჯგუფების შექმნის ან მასში მონაწილეობის შემადგენლობის ეტაპზე პრაქტიკულად არ გვხვდება ისეთი სიტუაცია, როდესაც პირმა არ იცოდა ქმედების აკრძალვა;

- სასამართლო პრაქტიკაში ასევე გასათვალისწინებელია, რომ სსკ-ის 36-ე მუხლის გამოყენება უფრო ქმედითია იმ შემთხვევაში, როდესაც ბანდამ ჩაიდინა დანაშაული, რომელიც გათვალისწინებულია სსკ-ის კერძო ნაწილის რომელიმე ნორმით. ამ შემთხვევაში სასამართლომ უნდა შეაფასოს, რა ვითარებაში მოქმედებდა ბანდის წევრი. მხედველობაში მიიღება მოქმედის პიროვნული შესაძლებლობები და შექმნილი ვითარებაც – ფაქტობრივი მდგომარეობა, სადაც სისხლისსამართლებრივი უმართლობა განხორციელდა;

- ბანდიტის მიერ ჩადენილი დანაშაულის სუბსუმციის დროს სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ ქმედების შემადგენლობის შეცდომები, რომელიც სცილდება სსკ-ის 36-ე მუხლის ფარგლებს: ბანდის წევრმა ესროლა ტყვია ბ.-ს. ტყვია ასცდა მას და მოხვდა ბენზინის ცისტერნას, რის შედეგაც მოხდა აფეთქება და დაიწვა ბ. სსკ-ის 224-ე მუხლის გარდა, მისი ქმედება დაკვალიფიცირდება 108-ე მუხლით და ა. შ.;

- სასამართლო პრაქტიკაში ასევე მნიშვნელოვანია ფაქტობრივი შეცდომის (მართლწინააღმდეგობის შეგნების არსებობის შემთხვევა – ფართო გაგებით) საკითხის სწორი გადაწყვეტა. ამ კუთხით სასამართლოებმა მხედველობაში უნდა მიიღონ, რომ ფაქტობრივ შეცდომას საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი ცალკე მუხლის

სახით არ ითვალისწინებს, როგორც ეს არის გფრ-ის სისხლის სამართლის კოდექსის §16-ში. მათ ეს საკითხი სსკ-ის მე-9 და მე-10 მუხლების ფარგლებში უნდა გადაწყვიტონ;

- სასამართლო პრაქტიკისათვის მეტად მნიშვნელოვანია სწორი შეფასება შეცდენის შემთხვევისა, როდესაც ბანდის მიერ დანაშაულის ჩადენისას სრულწლოვანი პირი „ცოცხალ იარაღად“ არის გამოყენებული. ამ კუთხით სუბსუმციის ხერხების დახვეწისათვის სასურველია, რომ სისხლის სამართლის თეორიაში სასამართლოებს შემდეგი რეკომენდაცია მიეცეთ: სსკ-ის 36-ე მუხლის თანახმად, როცა შეცდომა მისატყვევებელი არ არის, პირს შეიძლება დაეკისროს პასუხისმგებლობა მხოლოდ გაუფრთხილებლობისათვის;

- ინდივიდუალური ბრალის დადგენისას მნიშვნელოვანია სპეციალური ამსრულებლის პრობლემა. მისი გადაჭრისას საქართველოს სისხლის სამართლის დოქტრინა ემიჯნება რუსეთის ფედერაციის კანონმდებლობას, რომელიც ითვალისწინებს იმ პირის პასუხისმგებლობას, რომელმაც თანამდებობა ბანდიტიზმისათვის გამოიყენა (რუსეთის ფედერაციის სისხლის სამართლის კოდექსის 209-ე მუხლის მე-3 ნაწილი). ამ კუთხით სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ პირადი გარემოებანი, რომელნიც გამორიცხავენ, ამძიმებენ ან ამსუბუქებენ პასუხისმგებლობას ან სისხლისსამართლებრივ სასჯელს, მხედველობაში მიიღება მხოლოდ იმ თანამონაწილის მიმართ, რომელსაც ეს გარემოება შეეხება. თანამონაწილეობის ინსტიტუტი სავსებით უმკლავდება აღნიშნულ სპეციალურ ნიშანს და ამის გამო მისი სპეციალურად შემოღება ბანდიტიზმის მუხლში არაა გამართლებული. სასამართლოებმა უნდა გაითვალისწინონ, რომ სპეციალური ნიშნის გამოყოფა ბრალის სტრუქტურის პრობლემაა.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. გამყრელიძე ო. 2008. *საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება*. თბილისი: საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო.
2. *დანაშაული ადამიანის წინააღმდეგ* (ავტ. კოლექტივი). 2008. თბილისი: მერიდიანი.
3. დონჯაშვილი თ. 2007. *საქართველოს სისხლის სამართალი*. თბილისი: მერიდიანი.
4. კვარაცხელია რ. 2006. *ყაზაღბასთან ბრძოლა და მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა*. თბილისი: ბონა კაუზა.
5. მჟავანაძე ზ. 2000. *სისხლის სამართალი (კერძო ნაწილი)*. ქუთაისი: ქსუ-ის გამომცემლობა.
6. *სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი* (ავტ. კოლექტივი). 2006. წ. 1. თბილისი: მერიდიანი.
7. ტურავა მ. *სისხლის სამართალი (ზოგადი ნაწილი). დანაშაულის მოძღვრება*. 2011. თბილისი: მერიდიანი.
8. წერეთელი თ. 1965. *თანამონაწილეობა დანაშაულში*. თბილისი: მეცნიერება.
9. Алексеев С. В. 2011. *Уголовное право РФ. Особенная часть*. Р на Д.: Феникс.
10. Арбагов А. Г. 1990. *Оборонительная достаточность и безопасность*. Москва: Редакция Юридического института МИИТа.
11. Бойцов А. И. 2002. *Преступления против собственности*. СПб.
12. Будзинский С. М. 1870. *Начала уголовного права*. Варшава.
13. Волынский Т. В., Аверьянова И. Л., Александрова А. Ф. и др. 1999. *Криминалистика: Учебник для вузов (Под ред. проф. А. Ф. Волынского)*. М.: Закон и право, ЮНИТИ-ДАНА.
14. Гришаев П. И., Кригер Г. А. 1959. *Соучастие по уголовному праву*. Москва: Госюриздат.
15. Жалинский А. Э. 2004. *Современное немецкое уголовное право*. Москва: Проспект.
16. Казакова В. А. 2003. *Вооруженная преступность: криминологические и уголовно-правовые проблемы*. Москва: ВНИИ МВД России.

17. Комиссаров В. С., Лопашенко Н. А., Наумов А. В., Пономарев П. Г., Понятовская Т. Г., Рарог А. И., Чучаев А. И. 2010. *Уголовное право России. Особенная часть*. 4-е изд. Москва: Эксмо.
18. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*. 1998. Москва: Зерцало.
19. *Комментарий к УК РФ (7 издан.)*. Под ред. Ю. И. Скуратова, В. М. Лебедева. 2000. Москва: ИНФРА-М-НОРМА.
20. Кудрявцев В. Н. 1997. *Бандитизм – Российское уголовное право* (под ред. В. Н. Кудрявцева и А. В. Наумова). Москва: Спарк.
21. Кудрявцев В. Н. 2006. *Общая теория квалификации преступлений*. Москва: Юристъ.
22. Кузнецова Н. Ф. 2007. *Проблемы квалификации преступлений*. Москва: Городец.
23. *Курс Советского уголовного права*. 1968. Ленинград: ЛГУ.
24. *Курс уголовного права. Общая часть. Учение о преступлении* (Под ред. Н. Ф. Кузнецовой, И. М. Тяжковой, Г. Н. Борзенкова, В. С. Комиссарова). 2002. Т. 1. Москва: Зерцало.
25. Мельникова Ю. Б., Устинова Т. Д. 1995. *Уголовная ответственность за бандитизм*. Москва: Издательство Интел-Синтез.
26. Моро-Дефарж Ф. 1996. *Введение в геополитику*. М.: Конкорд.
27. Наумов А. В. 2009. *Российское уголовное право (4-е изд.)*. Москва: Издательство: Волтерс Клувер.
28. Никифоров Б. С., Решетников Ф. М. 1990. *Современное американское уголовное право*. Москва: Наука.
29. Рарог А. И. 2010. *Уголовное право России. Особенная часть (4-е изд.)*. Москва: ЭКСМО.
30. Ревина В. П. 2010. *Уголовное право. Особенная часть (2-е изд.)*. Москва: Юстицинформ.
31. Сверчков В. В. 2011. *Уголовное право. Особенная часть (7-е изд.)*. Москва: Юрайт.
32. *Советское уголовное право. Часть Особенная*. 1957. Москва: МГУ.
33. *Судебная практика к Уголовному кодексу Российской Федерации* (Под общ. ред. В. М. Лебедева). 2001. Москва: Юрист.
34. Таганцев Н. С. 2001. *Русское уголовное право. Часть общая*. Т. 1. Тула: Автограф.
35. Таганцев Н. С. 1902. *Уголовное право (Общая часть)*. Часть 1. СПб.

36. Таганцев Н. С. 1901. *Уложения*. 11-е издание. СПб.
37. Трайнин А. Н. 1929. *Уголовное право. Общая часть*. Москва: МГУ.
38. *Уголовное право России. Особенная часть*. 2009. Учебник. 2-е изд., испр и доп. (под редакцией В. П. Ревина). Москва: Юстицинформ.
39. *Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть*. 2008 (Под ред. Иногамовой-Хегай Л. В., Рарога А. И., Чучаева А. И.) (2-е изд). Москва: Контракт, Инфра-М.
40. Устинова Т. Д. 1997. *Уголовная ответственность за бандитизм (по новому УК РФ)*. Москва: ЗАО.
41. Фойницкий И. 1899. *Курс русского уголовного права. Часть общая*. СПб.
42. Хадзегов А. В. 2005. *Банда и состав бандитизма в уголовном праве России*. Ростов на Дону.
43. Цыганков В. В. 2001. *Уголовная ответственность за бандитизм*. Томск.
44. Шиян В. И., Гриб В. Г., Ильин И. С. 2009. *Уголовное право России*. Москва: Маркет ДС.
45. Abadinsky H. 2009. *Organized Crime. 9th ed.* Belmont, Calif.: Wadsworth/Thomson Learning.
46. Ekblom P., A. Wyvekens, 2004. *A partnership approach to crime prevention*. Council of Europe.
47. Huff C. Ronald, ed. 1996. *Gangs in America*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
48. Kelly R., K. Chin and R. Schatzberg. 1994. *Handbook of Organized Crime in the United States*. Santa Barbara, Calif.: Greenwood Publishing Group.
49. Lencker T., W. Perron - A. SCHÖNKE-H. SCHRÖDER (Hrsg.), 2001. *Strafgesetzbuch, Kommentar*, 26 ed., München.
50. Otto H. 1996. *Grundkurs Strafrecht. Allgemeine Strafrechtslehre*. 5 Aufl. Berlin, New-York: Walter de Gruyter.
51. Samaha J. 2005. *Criminal law*. Belmont, Thomson/Wadsworth.
52. Tagged P. 2011. *Organized crime*. A New York Criminal Defense Blog Analyzing Issues and Current Events In Criminal Law.
53. Vertinsky L. 1999. *A Law and Economics Approach to Criminal Gangs*. Aldershot, England.
54. Wessels J., W. Beulke. 2002. *Strafrecht, Allgemeiner Teil*. 32. Aufl. Heidelberg: C. F. Müller.

გამოქვეყნებული პუბლიკაციები

1. 2009 წ. ბანდიტიზმის ცნების წარმოშობის შესახებ. თბილისი. სამეცნიერო ჟურნალი „კომერსანტი“ №3 (8). გვ. 96–103. თბილისის ეკონომიკურ ურთიერთობათა სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თეუსუ).

ცნება „ბანდიტიზმი“ არ წარმოშობილა საბჭოთა სისხლის სამართალში. ქვეყნის კანონმდებლობის განვითარებით მრავალი ნორმა შეიცვალა, მაგრამ ბანდიტიზმის ცნებამ შეინარჩუნა თავისი წარმოშობა. როგორც აღნიშნული ცნების ისტორია გვიჩვენებს, ნორმატიული სრულყოფის საკითხები ჯერ კიდევ არ არის გადაწყვეტილი, რაც ბანდიტიზმის შემადგენლობის ობიექტური და სუბიექტური შემადგენლობების კვლევის პრობლემაა.

2. 2010 წ. დანაშაულთა ერთობლიობის პრობლემა ბანდიტიზმის კვალიფიკაციისას. თბილისი. სამეცნიერო ჟურნალი „კომერსანტი“ №3 (11). გვ. 46–58. თბილისის ეკონომიკურ ურთიერთობათა სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თეუსუ).

სტატიაში განიხილება სხვადასხვა კონცეპტუალური მიდგომა „თავდასხმის“ კონსტრუქციასთან მიმართებით, რომლებიც საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 224-ე მუხლში მოცემულ ბანდიტიზმის დეფინიციამ გამოიყენება. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იმ პრობლემებს, რომლებიც თავდასხმის ცნების ხარვეზებთან დაკავშირებით წარმოიშობა. გამოაშკარავებულია ის პრობლემები, რომლებიც დანაშაულთა ერთობლიობის კვალიფიკაციისას წარმოქმნის მოცემულ ცნებას. ყურადღებას იპყრობს სისხლის სამართლის კოდექსის 224-ე მუხლში მოცემული ბანდიტიზმის ძალზე წარმატებული განსაზღვრება, რომლის მიხედვითაც, ბანდიტიზმი არის ორგანიზებულ შეიარაღებულ ჯგუფში (ბანდაში) ორზე მეტი პირის გაერთიანება დანაშაულის განხორციელების მიზნით.

3. 2009 წ. ტერორიზმის კრიმინოლოგიური თავისებურება. მონოგრაფია. თბილისი. (გამომცემლობა „აკოლასია“).

ნაშრომში განხილულია ტერორიზმის ცნება, მისი თავისებურება. ყურადღებას იპყრობს მისი განსხვავებულობა ორგანიზებული დანაშაულის ისეთი ფორმისაგან, როგორცაა ბანდიტიზმი.

4. 2012 წ. ბანდიტიზმის ობიექტური შემადგენლობის ზოგიერთი საკითხი. სამეცნიერო ნაშრომების კრებული „სისხლის სამართლის პროცესისა და სისხლის სამართლის

პოლიტიკის აქტუალური პრობლემები“. გვ. 270–279. თბილისი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

ნაშრომში განხილულია ქმედების ობიექტური შემადგენლობის ელემენტები: ობიექტი და ქმედება. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ქმედების თავისებურებას, რომელიც ასახულია ფორმალურ შემადგენლობაში.

5. 2012 წ. სიმყარე, როგორც ბანდის ძირითადი ნიშანი. სამეცნიერო ჟურნალი „აკადემიური მაცნე“ №1. გვ. 105–112. თბილისი. გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი.

ნაშრომში განიხილება ბანდიტიზმის ძირითადი ნიშანი, რომლითაც ის განსხვავდება ორგანიზებული ჯგუფისაგან. გამოკვეთილია სუბსუმციის პრობლემატიკა, რომელიც უნდა გადაწყდეს „სიმყარის“ ნიშნის გათვალისწინებით.

6. 2012. Some Issues on Banditry. European Scientific Journal/Special/edition vol. 8, №2. 43–47 pg.

The article concerns the attempt of mixing the concept of „banditry“ with the concept of „organized crime“ what is typical to the Anglo-American approach. The legislation of Georgia essentially differs from this approach as it exactly specifies different features of banditry and thus meets the requirements of the resolution of the Committee of Ministers of the European Council.

Grigol Robakidze University

With the right of manuscript

Zviad Elizbarashvili

Criminal Liability for Banditry

Specialty: Criminal Law and Criminology

Thesis is presented for obtaining of the Dr. of Law Academic Degree

Abstract

Tbilisi

2014

Grigol Robakidze University

professor Academic Supervisor: Giorgi Todria Doctor of Law,

Professor Official Opponents Jemal Gakhokidze Doctor of Law,

Tamar Ebralidze Doctor of Law, Professor

The defense of this thesis will take place _____

At the meeting of the Certifying Commission and Dissertation Council of the Law School of Grigol Robakidze University.

The thesis is at the library of Grigol Robakidze University (Jano Bagrationi street 6, Tbilisi, Georgia)

The abstract of the thesis was sent on _____

Scientific Secretary of Grigol Robakidze University

Law Faculty dissertation council: Tamar Glonti

Content

- 1. Urgency of the scientific survey**
52
- 2. Research goals and objectives**
53
- 3. Research subject and object**
54
- 4. Theoretical-methodological basis of the scientific survey**
54
- 5. Novelty and practical significance of the scientific survey**
54
- 6. Approbation of the dissertation**
58
- 7. Content of the survey Introduction**
59
- 8. Conclusion**
70
- 9. Bibliography**
81
- 10. Publications**
84

Urgency of the study

The strengthening of the market economy and international links in the world stipulated the processes of the positive development in many spheres of the social life. Together with the progress before non-existent events took place in the mankind history. The tendency of establishing and developing the organized crime's complex forms is one of them. Before the states of the XX century the problem of arrangements of the legal regulation directed against crime took place. From this direction the question of the exact description and dissociation of the group crimes took place.

The development of the criminal law in the world countries revealed a wide range of problems and on their decisions depended the aim of the criminal liability substantiation. Especially actual became the dissociation of the banditry and group crime. Based on it together with other questions the prior one was the elucidation of the essence of banditry in the frame of the Criminal Law.

In those countries where dominates the Anglo-American system of the criminal law, less attention is paid to the question of the organized crime's types dissociation. Both in the legislation and court practice the group steadiness is not so important: on the same flatness is discussed the criminal group created to commit many crimes' and the group created to commit only one crime. For investigation it is enough to ascertain any demonstrative fact and based on such approach co-participation institution is under the shade. In the mentioned legal system the notion of the banditry does not exist and correspondingly the legislation of these countries does not notify the particular membership of the banditry. That's why the question of elucidation of the banditry membership remains open.

The opposite position is shared by the countries of the Roman-Germanic system where the different approach towards the banditry membership does not exist as well.

In the European countries the notion of the gang is not presented as the separate membership, but is defined based on the qualification sign. Though, according to these countries' legal doctrine and court practice the specific signs of the gang are not rejected.

In difference with the western approach as a separate membership the banditry is separated only in the post soviet republics. But based on the banditry signs interpretation here the unanimity in the comprehension of that criminal doctrine's principles does not exist as well.

Besides Georgia the psychological theory of the guilt is dominated in the post soviet republics, which causes the wrong interpretation of the banditry signs. The question of the exact explanation of the banditry signs remains open. As a result of the identification of the banditry's legal resistance

and social danger the determination of the legal resistance as a separate sign is omitted. That's why many questions are presented obscurely, which must be solved on the level of the guilt. In particular, the following issue remains incomprehensible: In what particular situations does the guilt take place in case of banditry, what place must be given to the consciousness of the legal resistance in the crime system. That's why the guilt is also banished from the crime system.

In Georgia the Criminal Code adopted in 1995 vindicated the banditry membership based on the 224th article. Theoretically the function of its explanation was realized by the text-books. But the information existed here is quite poor and does not correspond to the whole difficulty of the problem. Besides, the problem of intercommunication between general and private parts of the Criminal Law Code remains open. Here is meant the fact that the normative theory became dominant in the Georgian Criminal Law. That's why the use of the GCC 224th article was put on the agenda.

In different countries different legislative models complicated setting the right politics against the organized crime. In the scientific survey it is noted that the existed resistances made the committee of the European council ministers in Strasburg (September 5, 1996) to adopt the special recommendation R/96/8 "fight against crime and criminal law politics in the changed Europe", where it was denoted that the fight against organized crime was complicated as the comprehension of "gang" is not clearly defined and the organized criminal groups and "gang" are not separate.

Accumulated problematic and the existence of the special survey of the banditry in Georgia In the legislation of the world countries makes actual the necessity of the banditry's criminal research.

Research goals and objectives

The goal of the scientific survey is to establish the action's objective and subjective sides, the legal resistance and the guilt in the crime notion's structure, the elucidation of their interconnection; revealing the normative theory's meaning; presenting Anglo-American and Roman- Germanic approaches towards the banditry notion.

The objective of the scientific survey is the analysis of the following questions:

- The history and condition of the criminal law legislation of the criminal liability for banditry;
- Peculiarity of the banditry's objective membership construction;
- Object of the action (legal kindness);
- Basic signs of the gang: steadiness, armament, attack as the gang's target;
- Gang's creation and management;
- Participation in the gang attacks;
- The first component of the intention – intellectual moment of the intention, the second component – free will, the third component – consciousness of the legal resistance ascertained on the guilt level;

- Problem of motive during the banditry subsumption ;
- Dissociation of the banditry from other crimes;
- Issue of subsumption about voluntary rejection of the crime;
- Characterization of the normative components and individual guilt of the person committing legal resistance and banditry.

Research subject and object

The subject of the scientific survey is the banditry membership, establishment of the legal resistance and the guilt, pointing out their peculiarities and analysis their importance; the history of the question and its peculiarity in the world countries' legislation; evaluation the guilt's psychological and normative theories' conclusion in accordance with the GCC 224th article.

The object of the scientific survey is the following:

- Criminal liability question for the banditry in the pre-revolution doctrine and legislation;
- Criminal liability question for the banditry in the soviet period doctrine and legislation;
- Basic legislative constructions of the banditry in some foreign countries' modern legislation;
- Objective membership of the banditry;
- Subjective membership of the banditry;
- Dissociation of the banditry from the other crimes;
- Question of subsumption about rejecting crime voluntarily;
- Legal resistance of the banditry;
- Guilt in the banditry.

Theoretical-methodological basis of the scientific survey

The dissertation research is based on the general scientific methodologies, which provide the survey's structure and encourages implementation of the basic goals and objectives. The historical, comparative-legal and logical methods are used in the survey.

Novelty and practical importance of the survey

The range of the theoretical and practical regulations are represented and substantiated in the survey, for example:

1. For the first time in the juridical literature special attention is paid to the historical origin of the notion “gang”. According to the well-known idea the notion “gang” was established and smartened in the soviet legislation. Such approach is rejected towards the question’s history. From this standpoint the accent is made on that historical fact according to which the first notion of the gang “shaika” was established by the German scientists Foerbach and Grolmann during the preparation of the Bavarian Criminal Law Code project of 1813. Based on their concept the criminal activity is the condition of the agreement made in advance. Though, the group can be organized differently. But despite the other forms of the participation the “shaika” considers the agreement made for committing several criminal acts and the agreement made for committing criminal activities constantly. Many scientists supported the German scientists’ represented approach towards the concept of the gang (“shaika”) in the pre-revolution Russian literature. From the organized groups the separation of the gang (“shaika”) by the steadiness as a special mark was kept in the soviet legislation up to the 1947 and again appeared in the legislation of the 60th of the last century.

2. Based on the description of the banditry object we come across the concept according to which that prohibition exists beyond the Criminal Law Code. That is why huge importance is given to the Georgian legislation analysis where the concept of the social safety is defined. Based on this approach the Georgian present legislation describes the “social safety” with different terms. In the 22, 24 and 41 articles of the Georgian constitution the term of the “state and social safety” is used. In several concepts and laws the following terms are used: “national safety”, “state safety”, safety of the state, society and citizens”. In several cases the term “security” is used. There is not an essential difference between them.

3. Based on the description of the objective membership, the age of the executer, psychological condition and other characteristics are not discussed as they are connected with the criminal liability and not with the membership of the act. This approach considerably differs from the doctrine dominated in the post soviet republics, where the so called notion of the “crime subject” is denoted.

4. The notice of the 27th article is discussed critically, adopted in 25.07.2006 by the legislation. The model of the mentioned notice was brought from the second article of the transnational organized crime of the UN mission convention partially repeating the law of RICO. The mentioned notice has no importance and its existence is unnecessary because of the following circumstances: the second part of the 27th article of the GCC fully includes such group where the roles are not distributed formally among the group members. The third part of this article defines the form of the organized group where the role distribution is meant, etc. Besides, the criminal code contains the strong lever – the participators’ institution imparting the court possibility to implement the liability individualization.

5. In the survey it is mentioned that the important specific sign of the gang is the “steadiness” of the group. From this standpoint, the foreign countries’ legislation and scientific literature are discussed,

where the presented sign is understood differently. This sign is thoroughly discussed in the scientific literature and that's why the survey pays detailed attention to it.

The concept of the group structure is critically discussed in the survey and at first was developed in the "RICO" law. Based on this concept the steadiness means constant connection with the criminal group. In the survey the American scientists' concept about giving opportunity to the courts to explain the question widely by the RICO law is presented which is too dangerous as the law encourages using any testimony to achieve the target. The concept used by O.Gamkrelidze is presented in the survey – "organized group steadiness" is such sign of the gang that is characteristic only for this organized group.

6. The 224th article of the Georgian Criminal Law Code indicates to the armament as one of the important signs of the gang. In the juridical literature there are opposite concepts towards this question. Basically the interpretation of the gun concept problem is denoted originated on the basis of the law about the gun.

According to the survey the prohibition of the conduct is beyond the Criminal Law Code. This regulation has special importance as the establishment of the armament resistance cannot be based only on that rule which is defined in the law about armament. The society's cultural norms also must be taken into consideration, that's why in establishing this gang sign we must consider both the law about gun and the peculiarities of the cultural norms: for example, life liquidation was always prohibited despite of the fact whether the crime is committed with firearm, fork, knife or axe.

According to the survey critically is discussed the concept according to which the "armament" sign must be comprehended together with the acknowledgment of the legal resistance. Based on the normative theory the question of the armed gang is solved on the guilt level and that's why it has nothing to do with the objective composition of the conduct. On the guilt level must be solved the question of the multiple gun use acknowledgment. Besides, special attention must be paid to the fact of fire gun use by the gang members, armaments, etc. on the guilt level.

Some scientists define the armament sign based on the person's injury. The use of the imitated thing concerns the subsumtion committed by the gang. But the crime nature of the subsumtion is not changed from this standpoint, because it is already committed.

7. In qualification of the banditry the most problematic is the concept of the banditry attack. The question of the banditry attack causes conceptual differences in the juridical literature and even today it is unsolved. Basically there are two approaches in it. The first concept is supported by some Russian scientists. They also have supporters in the Georgian science where it is denoted that the gang attack is a kind of the forcible crime and its legislative evaluation must be fulfilled in the 224th article. To our mind the presented argumentation is unacceptable as the concept of the attack does not contain the crime committed by the gang.

Besides, there is another inaccuracy as well because the violence and the attack are identified. The identification of the violence and the attack is unacceptable. The violence is possible against the human and not against the organization. The use of the violence against the building or the

establishment is nonsense. But to attack the organization is quite possible. The attack can be realized either with violence or without. Besides in the violent situation where the dangerous atmosphere possibly can take place and can be followed with the physical violence against the injured. That's why the attack does not coincide with the violence.

8. According to the survey, based on the 224th article the difference in the gang creation and "its leadership" is not presented accidentally but is defined by the banditry nature. The gang leadership means to take those responsibilities connected both with the planning the criminal activity, its organization and material provision and the realization of the particular criminal act. This can be expressed by receiving new members, by punishing them because of the breach of the gang organization norms, by establishing the gang safety provision measures, by planning the attack, by choosing the object to attack.

It may be possible that the person creating the gang does not lead it, that's why the membership conducting the crime may differ from the gangs' leadership.

The solution of the participation question in the attacks committed by the gang is quite specific. Here two circumstances must be taken into consideration. The first is connected with the participation in the attacks. The attack is conducted through the ambushing, taking target from the defilement, using the knife from behind, etc. But the attack often turns into the particular crime. In this case, the moment of finishing the criminal act depends on the nature of its composition. All the presented questions are solved according to the type of the crime the gang was committing.

9. According to the survey, from the standpoint of the subjective membership the banditry composition – the gang organization, leadership, participation in the attack is committed only with the direct intention. The banditry necessarily means the co-participation. The peculiarity of this crime is that its ending is impossible without complicity. Such kind of crime necessarily needs co-participation that can be committed through the direct intention. But the crime committed by the gang member can be committed through the indirect intention or imprudence. In such case the action must be qualified with the complex of actions.

10. According to the survey to establish the gang membership the motive has no impotence as the basic elements of the banditry's subjective side is to achieve the attack's target. Thus, based on the 224th article of the Georgian Criminal Code the type of injustice is defined based not on the target but on the motive.

11. In the survey the dissociation of the banditry from the other crimes is discussed in details. From this standpoint here is discussed the peculiarity of the action's subjective and objective composition regarded by the 151th (threat), the 179th (robbery), the 223th (creation of the illegal armed formation or leadership or participation in it), the 2231th (membership of the thief world, legal thieving), the 2241th (participation in the racket grouping), the 327th (the 323th) (creation of the terrorist organization or leadership or participation in it) articles.

12. In the article the question of the subsumtion is particularly discussed. According to the article 21 it is denoted that besides the free will here is necessary to define that the criminal quitted the

criminal act not temporarily but quitted it finally. If it is established that the criminal postponed the started criminal act for the more suitable time then he will not be released from the liability. Creation of the banditry group for its superfluous danger is an independent crime and that's why when the criminal quits the criminal act willingly we can talk about the so called earlier stage of the preparation. For example, before creating the gang the person refused to participate in the group and finally stopped searching the participants, etc. This demand is also spread on the crime committed by the group. The member of the gang is able not to participate in any criminal act but he cannot quit the participation in the gang.

13. In the survey the question of the banditry legal resistance is simultaneously discussed. In accordance with it here it is denoted that in the post soviet republics the resistance is not discussed as the sign of the banditry. It is identified with the action's composition, and as for the second sign the social threat is recognized. The denoted model continuous the soviet doctrine's concept followed by the range of difficulties.

In the survey the attempt of the legislative resistance and identity of the social threat is rejected. The Georgian Criminal Code of 1999 rejected this attempt. The dominated normative theory declared the legal resistance as a second sign because of two reasons. The first reason was that the question of the senseless ideology was rejected and the second important reason - the peculiarity of this sign's practical use.

Based on the survey the practical importance of the legal resistance is connected with the use of that measure that is beyond the criminal law code. The legislative moderation exists beyond the Criminal Law Code. That's why based on the other Criminal Codes and cultural norms the legal resistance must be defined. For example, in defining the legal resistance of the armed gang, both the law about the gun and the religious-cultural prohibition "not to kill a man" prohibiting any mean to liquidate the human's life.

The gang member is able to commit both the classical relict composition (murder, health injure, rape, thieving, plunder, robbery, etc.) and the so called delict's blanket composition breach of the custom rule, breach of the auto-transport movement rules, etc.). That's why in defining the legal resistance of the action these composition peculiarities must be taken into consideration.

14. In the survey the guilt in case of the banditry is discussed for the first time. In connection with this question the third sign of the banditry is the guilt based on the doctrine dominated in the Georgian criminal code. Even today the psychological theory of the guilt works in the post soviet republics' science. Based on this theory the guilt is the intention and imprudence. After this lots of questions take place that are beyond their attention and subsequently the guilt cannot be discussed as the third sign of the banditry.

Based on the survey the injustice is evaluated on the personal level to define the guilt. In defining the action composition the intention is defined through knowledge and desire of the factual circumstances. Consequently the intention of the gangster is defined on the action's level. Based on it the guilt of the person participating in the gang exists only in case if he committed the legal

resistance in the following conditions: in the condition of guilt (offence); in the consciousness of the legal resistance (with narrow comprehension when he does not make a mistake in the prohibition); through the intended guilt presenting the existence of the legal resistance with its wide comprehension; in the permissible circumstance excluding (legal or above legal) guilt; in case of existence the personal feature characterizing the guilt. That's why the liability and comprehension of the legal resistance of the gang member is defined during the guilt's determination.

Approbation of the dissertation. The basic regulations of the survey are presented and discussed in the monographs and in the particular articles established in the international scientific reviewed journals, discussion and approbation of the dissertation took place in the Grigol Robakidze University and was implemented by maintaining two seminar thesis presenting particular units and paragraphs of the dissertation.

Volume and structure of the dissertation

The volume and structure of the dissertation is stipulated with the goals, objects and the content of the study. The dissertation consists of the defined standards 204 pages (without references) and consists of the introduction 5 chapter 12 paragraphs and the conclusion. The scientific survey contains the list of references.

Content of the survey

In the introduction of the survey the actuality, goal and object, scientific novelty, the research methods, theoretical and practical meaning, dissertation volume and structure of the thesis are presented.

The first chapter is dedicated to the history and condition of the regulative Criminal Code legislature for banditry liability.

In the denoted chapter's first paragraph the question of the criminal liability for banditry of the pre-revolution doctrine and legislature is discussed. For the first time in the juridical literature the special attention was paid to the historical background of the "gang" notion's origin. Based on the dominated opinion the notion "gang" was originated and smartened in the soviet legislature. Such approach towards the history of the question is rejected. From this direction the attention is paid to that fact according to which for the first time this notion was formed by the famous scientists Foerbach and Grolmann in 1813 during the preparation of the Bavaria Criminal Law Code project. Based on their concept the preliminary agreement condition is presented by the criminal activity. Though, the group can be organized differently. Unlike the other forms of the co-participation

“shaika” considers the agreement made to commit several criminal acts and also the agreement made to commit the criminal activities constantly.

Towards the gang (shaika”) notion the denoted approach of the German scientists is supported by many scientists in the pre-revolution Russia’s juridical literature. Especially thoroughly was discussed the notion of “shaika” by the Russian scientist N.S. Tagantsev.

In the second paragraph the question of the criminal liability for banditry in the soviet period doctrine and legislature is discussed. In the survey it is denoted that from the organized groups the separation of the gang (“shaika”) with steadiness as a social sign was kept in the soviet legislation up to the 1947. In the legislation of 1922 and 1926 the gang was defined as the steady armed group created to attack the organization and citizens. Together with it in the paragraph the scientific discussion of this period is presented where slowly was established some scientists’ concepts according to which the gang can be created to commit only one criminal act. This position was reflected in the ordinance of January 4, 1947 about the Criminal Law Code liability for plundering the states’ and society’s property. In the legislation of 1960 this regulation was rejected.

In the survey the attention is paid to the quite important fact representing the peculiarity of the juridical techniques. In the Roman-Germanic countries’ system of the Criminal Code there was the following question: is it necessary to consider “banditry” as a qualified condition or to define “banditry” as a separate norm? The first way was chosen by the GFR where under the editorship of the code of 1998 the “gang” was considered as qualified sign of the thieving. The soviet legislation of the 60th has chosen the traditional way of the Roman-German system of the Criminal Law Code and separated banditry as a separate article. The following signs of the banditry were established in the soviet science and practice: 1) the existence of the group (two or more persons); 2) the gang is a steady group; 3) the gang is always the group of the armed people; 4) the gang is formed to attack.

Formally this definition presented the peculiarity of the banditry, but it contained the serious blank and was noticed in the banditry signs’ interpretation. In particular, the crime membership and legal resistance were identified. Instead of the legal resistance the notion of the social threat was represented and subsequently the meaning of the legal resistance still was open. The subjective composition of the conduct was defined in the frame of the psychological theory and it therefore neglected the doctrine of the guilt. Finally, the soviet model of the banditry did not overcome the blank of the guilt’s psychological theory and left open the demands of the guilt theory. These blanks appear even today in the post soviet republics’ theory and legislative practice. Georgia is an exception, where after the dominion of the normative theory the interpretation of the banditry signs was given the cardinally different approach.

In the third paragraph the basic legislative constructions of the banditry are discussed in some foreign countries’ modern legislature, the following tendencies were established based on the analysis:

- The full refusal of the gang's specific concept and its identification with the organized group, able to commit a crime both repeatedly and only once (American model). Among the Roman-German legislative family's countries the Estonian Criminal Law Code pertains to this model.
- The full refusal of the gang's specific concept but the practical use of the gang is basically in connection with the crime commitment (thieving) (German model).
- Choosing the separate "gang" composition, but the target of the crime commitment is not an attack but the crime commitment (Latvian model).
- Choosing the separate "gang" membership, though the sign of steadiness is changeable in the Anglo-American and its comprehension is possible both with the apparent expression of the criminal group connected not with the multiple crime commitment but with the group structure. In the court practice the existence of the gang is permitted to commit only one crime (Russian model).
- Choosing the separate "gang" membership (in the post soviet republics). Though, the "banditry" signs' interpretation is realized in the frame of the psychological theories of the guilt.

The second chapter of the survey is dedicated to the objective membership of the banditry.

In the first paragraph the peculiarity of the objective membership is characterized generally. As the preliminary notice it is denoted that the banditry membership carries the formal nature and does not need to establish the causal connection. This question is put on the agenda if the gang committed the crime regarded as a separate membership in the private part of the Criminal Law Code.

According to the second notice the banditry leadership is final meaning that in the objective membership of the action the target is characterized as the constitutional sign. That's why the attack as a gang target must be discussed as the element of the banditry's objective side.

Finally unlike the soviet model the question of the executer is discussed not during the characterization of the objective composition but in the part of the guilt, as the person's age, psychical disease and other phenomenon are connected with not the crime's subject but with the criminal liability solved on the guilt level.

As a conclusion the elements of the banditry's objective side are defined. Based on the definition of the 224th article of GCC these elements are the following: 1) Specific features of the gang as an organized group: group steadiness, group armament and attack as the gang's target. 2) Gang formation and its leadership, 3) Participation in the gang or in the attacks committed by them.

In the second paragraph the peculiarities of the banditry's objective composition are discussed. First of all the characterization of the conduct's object (legal kindness) is separated. During characterization of the object it is denoted that the Criminal Law Code adopted in 1999 rejected the soviet model where the social threat was acknowledged as the state security. Rejection of the society as a separate phenomenon was typical for the totalitarian state. The development of the world countries rejected the totalitarian state's ken and the social interest became primer. In the frame of this approach the interest of the state was characterized as a part of the social interest. In the modern countries' legislation the state security concept was changed with the national or social security concept.

Based on the survey the prohibition is beyond the Criminal Law Code. That's why much attention is paid to the analysis of the legislation where the concept of the social safety is determined. Based on this approach the present legislation of Georgia describes "social safety" by different terms. In the articles 22, 24 and 41 of the Georgian constitution the term "state security and social safety" is used. In several concepts and laws the following terms are used: "national safety," "state safety", "safety of state, society and citizens". In many cases the term "security" is used, but there is not an essential difference between them.

Based on the survey the mutual signs of the gang are characteristic for any organized grouping. Such grouping can be created to commit one heavy crime, several crimes and at last these groups can be specially created to commit the definite type of the crime (for example, the group robbery). In all these cases we deal with the different organized groupings that's why, the sign "organized" cannot be characteristic specific sign for the gang. It is a general sign.

Based on this question critically is discussed the notice of the 27th article adopted in 25.07.2006 by the legislator. The model of the denoted notice was copied from the second article of the transnational organized crime of the UN mission convention which practically repeated the RICO law. The concept "group with the structured form" was not connected with the co-participation institution. Any kind of connection with the gang was enough. The denoted notice has no significance and its existence is unnecessary because of the following circumstances: the second part of the 27th article of the GCC fully includes such group where the roles among the groupings' members are not distributed formally. The third part of this article determines the organized group's form where the role distribution is meant and so on. Besides the Criminal Law Code contains the strong lever – the co-participation institute which gives the opportunity to the state to realize the liability's individualization.

Based on the survey the basic specific sign of the gang "steadiness of the gang", according to the foreign countries' legislation and scientific literature the presented sign is comprehended differently. Based on the RICO law, the institution of the co-participation complicated the criminals' criminal liability. The complex structure of the grouping does not give an opportunity to the investigative organs to determine the organizer or the leader. The member contacts are too hidid and complicated. Based on the law targets the accuser must prove that the person is connected with the criminal group which must realize several criminal acts.

In the survey there is a critical concept towards the law. Here is denoted that "connection with the group" is quite an obscure concept and totally depends on the court standpoint. Based on the mentioned concept any person and any member of the criminal group is liable for the committed crime by this group. Instead of collecting the testimonies about the mutual agreement and promises for the procurators the only necessary testimony is presented by the fact that this or that person is a member of the criminal group and agrees to participate in the crime committed by this group. That's why the concept based on the RICO law is interpreted as a contact with the group and not the constant committing the crime.

In the post soviet scientists' researches the institution of steadiness is interpreted quite obscurely. This tendency is particularly noticed in the Russian scientists' researches. Based on the dominated concept the steadiness considers more or less prolonged, steady connection among the membership and also all the members' decision to commit the definite number of crimes, that's why the following question is obscure: how can be comprehended the steadiness if the group is created to commit the definite number of crimes but the membership in the group is changeable? In the Georgian juridical literature this view is shared by Z. Mzavanadze.

The opposite conception has O. Gamkrelidze. To his mind the steadiness of the group is defined by the number of the attacks. The group is steady and consequently it will not be disbanded but will continue its activities during more or less prolonged time. Based on this conception shared by us, the fact of the prolonged committing the crime is important, the steadiness of the group is connected with this fact. As for the peculiarity of the group' organizational structure it can be changeable: both the number of the members and the contacts of the participators can be changed. Based on the concept of O.Gamkrelidze the "organized group" is not the steady group and it can disband after committing one criminal act. As for "shaika" it is a type of the criminal organization and that's why it is viewed as a steady group created to commit numerous criminal acts. The prominent example of this principally important regulation is the decision made by the Supreme Court board of USSR Georgia of August 13, 1984 upon the airplane thief based on the bare ideological-political motivation.

Besides, we must agree with the concept represented in the Russian literature according to which the banditry construction is the soviet model convalenced in the code. The sign "steadiness" has been formed by the German scientists in the XIX century. Foerbach and Grolmann separate the concept "shaika". This position was shared by A. Nekliudov, N.S. Tagantsev, I. Phoinitski and other pre-revolution scientists. The institution of "Steadiness" was known in the criminal law legislation of the Tsar period (publication of 1885), according to its articles 923, 924 "shaika" is defined as the group to commit several criminal act. We can convincingly say that in the newly formed construction of the Georgian Criminal Law Code is presented not the soviet model but the German Criminal Law model of the nineteenth century supported by the pre-revolution professorate.

The next sign of the gang is armament. In connection of this sign's comprehension range of problems take place that need to be solved. These problems first of all deal with the definition of the concept of armament. Based on it the following concept - the only mode of the armament must be the fire-arm is rejected. This concept does not consider the fact that the way of armament is being changed during the historical period. The mode of attack must be any kind of weapon serving the target of the attack. What is more, such concept leads to the false conclusion, according to which the armament does not correspond the typical sign of the gang because of its historical composition.

Based on the survey, critically is evaluated the discussion of the armament without other signs of the gang. When defining the gang it is necessary to consider that for this type of group the armament is characteristic only together with the second sign - steadiness. That's why, significant is not only holding the arm by the one member of the group, but the fact that this arm is aimed to the multiple attack. We can discuss the gang only considering the whole complex of these signs.

Some scientists define the armament sign based on the injuries of the person. In difference with this concept based on the survey the sign “armament” is defined not by the quality of the injury but with the qualification of the crime committed during the gang attack. For example, in case of robbery or plunder the arm used by the gang was useless. This question does not deal with the banditry qualification but the qualification committed by the gang.

When defining the gang it is necessary to consider that for this type of group the armament is characteristic only together with the second sign –steadiness. That’s why, significant is not only holding the arm by one member of the group, but the fact that this arm is aimed to the multiple attack. But we cannot agree with the concept represented in the juridical literature according to which the sign of the “armament” must be comprehended together with the legal resistance. Based on this approach the gang “armament” means that even one member of the gang holds the arm and the other members of the gang are aware of it and acknowledge the possibility of its use. The question of the comprehension of the legal resistance of the gang armament is solved on the level of guilt and that’s why it has nothing to do with the action membership.

In the survey the following issue is discussed: Is it possible to consider the “armament” as a sign of the gang when the gang holds the component parts of the arm, explosives with the open detonator, useless arm, its models, the imitated things of the arm and so on? Based on this approached it is denoted that the component parts of the arm, details in the complex are enough for the gang to use arms and combative material in future. That’s why in this case the gang “armament” takes place.

In the survey one more issue connected with the gun keeping is discussed. The gang members can hold arms to commit the physical and psychological violence in future. They can use the gun during attack. No matter whether it was used for the humans’ liquidation or/and stopping the transport movement, exploding objects, bridges, railway, etc. It must be denoted that armament sign includes all the cases and that’s why it does not need the additional qualification based on the article 236 of the Criminal Law Code.

In the survey we also deal with the discussion of the case when the person carries the gun before joining the gang. In connection with this question carrying the gun is the continual crime and can be quitted in case of the person’s free will or/and the activities of the law enforcement organs. If the person continues carrying the gun when becoming the gang member then in this case we deal with the “armament” sign based on the article 224 of the Criminal Law Code and correspondingly the total qualification is excluded.

The next sign of the gang is considered to be a gang attack as the target of this organized group. In the qualification of the notion of a gang the most problematic is the robbery attack. This question causes conceptual differences in the juridical literature and today it is decided finally. Basically two directions are observed. In accordance with the concept of the first direction the notion of attack includes the crime committed by the gang. In accordance with the second one – the concept takes the opposite position. Based on this theory the crime committed by the gang does not refer to “attack” and remains beyond it.

We come across the supporters of the first concept in the post-soviet republics' juridical literature. It has supporters in the Georgian Criminal Law as well. The opinion presented in the survey is reviewed critically. We share the opinion of Kvaratskhelia that under the attack can be meant the objective and subjective hazardous surrounding, which in fact can lead to physical violence against the victim, if the last one tries to resist by aiming from the hiding place, approaching with the knife from behind and so on neither the violence nor the threat still does not take place, which would be perceived by the victim as a real threat, though the attack in fact takes place. That's why the notions of the attack and the crimes committed by the gang do not coincide with each other. The suctions defined by the first and the second parts of the article 224 of the criminal code indicate to this fact.

According to the second part of the survey the gang is able to create dangerous surrounding objectively and subjectively. That's why compared with the first part here is considered relevantly light sanction.

According to the second deficiency of this concept in fact its supporters identify attack with violence. But in case of such situation when the hazardous surrounding is created it can be followed with the physical violence against the victim. That's why attack and violence in fact do not coincide with each other. This concept does not consider that the object of the attack can be the organization, and the violence object – the human. Violence is possible against the leader of the organization and not against the building, etc.

In this regulation we share the second concept. The gang can commit any criminal act, but we cannot say that for this gang the means of murder, robbery, fire-making and attack is typical. For committing the banditry attack any criminal act can be used. We share the consumption (“Consumptio”) theory of the German scientists J.Wessels and W.Beulke according to which in fact the realized membership does not necessarily include the realized membership of the other actions afterwards, for realization one criminal act the criminal commits the other one. Subsequently we deal with the case of consumption. The participation in the gang is already a crime, but any crime committed by the gang is another membership. To achieve the aim the gang can use any crime which creates the consumption connection between the attack and committed crime. Based on the paragraph §32 of the Criminal Law Code of GFR, the attack (Der Angriff) represents the conscious threat of the legislative kindness. When defining this norm the German scientist denote that the attack is quitted in case when it is changed into the direct encroach upon the kindness.

Base on the survey the difference between the gang's “creation” and “its leadership” presented in the article 224 is not given accidentally but is defined by the banditry nature. The gang leadership means to make the decision connected both with the planning the criminal activity, organization and material provision by the gang and committing the particular crimes. It can be expressed in receiving new members, punishing because of the banditry organization norms' breach, establishing the gang security provision measures, planning the attack, choosing the attack objects, etc.

The person creating the gang may not lead it. That's why the presented conduct composition differs from the gang leadership.

Specifically is decided the question of the participation in the gang attacks. Here two circumstances must be taken into consideration. The first is connected with the participation in attacks. The attack is conducted by aiming from the hiding place, approaching with the knife from behind and so on. But often the attack is removed into the particular crime. In this case the moment of the crime ending depends on the nature of its composition. All the questions are decided based on the type of the crime the gang was committing.

The third chapter of the survey is dedicated to the subjective membership of the banditry.

In the first paragraph the intention is discussed. Based on the survey from the standpoint of the subjective membership the banditry composition – the organization of the gang, leadership, participation in the attack is realized with only direct intention. The banditry necessarily means co-participation that can be possible only with the direct intention. But the crime committed by the gang member can be committed with indirect intention or imprudently. In this case the action should be qualified as the combination of actions.

Based on the article 24 of the GCC, in case considered by the corresponding article of this code the criminal liability of creation the organized group is imposed on the person, who created such group or led it. He will also be imposed the liability for all the crimes committed by this group if it was motivated by his intention. The other participant of the organized group also is liable for the participation in this group based on the relevant article of this code, also for the preparation and committing the crime he participated in.

In the second paragraph the motivation problem during the banditry subsumption is discussed. Based on the survey the motive makes no difference in establishing the participation in the gang, as the basic element of the banditry's subjective side is the realization of the attack's aim. Thus based on the GCC, article 224 is defined that type of injustice establishing target and not motive.

The fourth chapter of the survey is dedicated to the special questions of the banditry.

In the first paragraph the detailed analysis of issues of the composition dissociation of the banditry considered according to the articles 151,365, 179, 223, 2231, 2241, 323 (327) of the GCC is presented, their objective and subjective membership is determined.

The second paragraph deals with the subsumption questions of rejecting the crime voluntarily. Based on this question the most difficult in the practice is to quit the crime voluntarily which is caused by the peculiarity of the group composition. Taking into consideration the demand of the GCC, article 21, besides voluntary it is important to determine whether the criminal finally quitted the crime or temporarily, if the criminal's intention of postponing the started crime for the better period will be ascertained then he will not be free from the liability. Creation of the banditry group because of the superfluous danger is a separate crime. That's why we can talk about the voluntary rejection of the crime in case of the so called earlier stage of preparation. For example, the criminal rejected the participation in the group before its creation, finally quitted the co-partners' searching and so on. This demand is also spread on the crime committed by the gang. The gang member can reject any crime voluntarily but won't be finally released from the participation in the gang.

The fifth chapter of the thesis is dedicated to the banditry legal resistance and armed robbery

The first paragraph is devoted to the legal resistance in banditry. Based on the normative theory dominated in Georgia the legal resistance is declared as the second sign of the banditry. Based on it in the post soviet republics the legal resistance is not discussed as the second sign of the banditry. It is identified with the action composition and the social threat is considered as the second sign. The denoted model continues the soviet doctrine followed by lots of difficulties.

In the beginning it is denoted that the legal resistance the action composition identification includes alogism. The action described by the GCC, article 224 typically is legally resistant. But some action may be legislatively moderate. For example, during the gang attack the gang member murdered the other member of the gang who from his side was trying to kill the young children of the injured family. The legal resistance the action membership identification leaves open lots of questions: if the questions of the legal resistance legislative moderation are not directly related to the action composition then what function carries the action membership described in the law? What is the banditry legal resistance and how is it related with the action composition? At last, if the question of the banditry legal resistance needs to be discussed separately then how shall we define it? The problem of the legal resistance remained beyond attention of the post soviet republics' scientists. Based on the thesis to solve these difficulties use of normative theory regulations dominated in Georgia is important.

The attempt of identification the legal resistance and social threat is rejected in the thesis. The Georgian Criminal Code of 1999 rejected this identification. The dominated normative theory declared the legal resistance of the crime as a second sign because of two reasons. Firstly the useless ideology of the question was rejected. The second reason is – the peculiarity of the practical use of the sign.

The practical importance of the legal resistance notion is connected with the use of the measure that is beyond the Criminal Law Code. The legislative moderation is beyond the Criminal Law Code. That's why the action's legal resistance must be defined based on the legislative and cultural norm. For example in defining the legal resistance of the banditry gang armament the law of keeping the gun, also the religious-cultural prohibition "not to kill a man", prohibiting use of any mean for the liquidation of life must be taken into consideration.

Based on the thesis the establishment of the legal resistance in cases of GCC, article 224 is connected with the nature described in this norm. The banditry, as a rule is prescribed to the classical circle of delicts. In this case the legal resistance must be defined negatively and not positively. Based on it the action membership according to the Criminal Law Code is legally resistant in every cases if any circumstance excluding the legislative existence does not exist (urgent repel, extreme necessity, etc).

The gang member can commit as the classical delict composition (murder, health injury, rape, thieving, robbery, plunder, etc) also, so called blanket delict composition (breach of the custom rule,

breach of the auto-transport movement rule, etc). That's why this peculiarity of the compositions must be taken into consideration in defining the action legal resistance.

In the whole the concepts of the German scientists T. Lenker and U. Peron are very important according to them the question of the attack's legal resistance based on the German Criminal Code is realized from the so called objective observer's position on who the attack was committed. That's why some circumstances excluding the legal resistance should not be discussed in this chapter as it is related to the person who is attacked (urgent repel, extreme necessity, etc).

In the second paragraph the question of the guilt in the banditry is presented. In connection with this question based on the dominated doctrine of the Georgian Criminal Code the third sign of the banditry is the guilt. In the post soviet science the doctrine of the psychological theory of guilt works even today. Based on this theory the guilt is the intention and imprudence. Subsequently a wide range of questions take place which remain beyond their attention and the guilt is not discussed as the third sign of the banditry.

According to the thesis the identification of the guilt and subjective composition is opposed when explanation of the range of facts is necessary dealing with the order and instruction, tragical collision, etc. The guilt is not the psychical dependence towards the result, the guilt turned out to consist of the different substance. That's why in the thesis the guilt and the action's subjective membership are not identified in case of banditry subsumtion.

As a conclusion the guilt psychological theory cannot explain many facts and based on the new Code the guilt is evaluative normative category (the psychological theory of the guilt is rejected). The guilt is the blame of the accused committed because of the injustice.

Based on the thesis the injustice is evaluated on the personal level to define the guilt. In defining the action membership the intention is expressed as the knowledge and desire of the factual circumstances. Therefore the gangster's intention is defined on the action level. Based on it the guilt of the participator of the banditry group takes place only in case if he committed the legal resistance in the following conditions: in case of guilt capability (responsibility), in case of consciousness (with the narrow comprehension when he makes no mistake in the prohibition); in case of the intended guilt represented the wide comprehension of the legal resistance; in case of palliative circumstance (legal or over-legal); in case of the personal signs' existence characteristic for the guilt.

One of the important questions of the responsibility is age. The post soviet scientists discuss this question to define the subjective signs and the subject is discussed as the composition element. On the basis of the normative theory this approaches is considered to be wrong by the Georgian science. Firstly because the wrong problem of dissociation of the age and responsibility takes place; the question why the legislator needed to separate the law is not defined. Besides, based on such reproach the wrong regulation as if the legal resistant action depends on the guilt responsibility is being developed. Based on the Georgian science committing the legal resistance is not depended on the person's responsibility. Therefore it can be committed by the mentally diseased person.

In the Criminal Code the difference between the action responsibility and guilt responsibility are strictly separated from each other. In the action responsibility the ability of the person whether he is able to conduct physical movement in the environment is defined. Mentally disable person and even the child is able to conduct action responsibility, in case of leading the personal body movements independently. In case of the guilt responsibility the question whether the person was the valid addressee of the norm is being solved who has the free will and therefore is able to lead the capability motivated by the personal condemnation.

Based on the CC, article 33 the person is guilt responsible from the age 14, and therefore the criminal liability for banditry must be defined hence this period. Based on the CC, article 80 the person up to the age of 14-18 is considered as juvenile. This question is discussed in the Georgian science.

Based on the thesis the question of the legal resistance consciousness (with its narrow comprehension) is discussed. In this case the legal (juridical) mistake is meant by the Georgian science. The regulation of this question is realized based on the CC, article 224. The denoted regulation of the Georgian doctrine is used in accordance with the CC, article 224. Based on the practice the person definitely is aware of the participation in the banditry attack. The existence of the intention on the stage of the banditry grouping creation and participation basically means the existence of the cruel intention as well. That is why on the stage of the banditry grouping creation and participation practically the situation when the person was not aware of the action prohibition does not take place. Here must be denoted that the use of CC, article 36 is more effective in case when the gang committed the crime considered by any norm of the CC private part. In this case the court must evaluate the circumstances the gang member was acting, the personal abilities and the given circumstances – factual condition, were the criminal injustice took place are also taken into consideration.

Besides, the action composition mistakes must be taken into consideration in the crime committed subsumption by the gangster that are beyond the frames of the CC, article 36. To modify the question let's use the example represented by M. Turava. If the gang member shoots B, the bullet missed him and instead of him the petrol tank was shot, as a result the explosion took place and subsequently B was burned down. Except the CC, article 224 such action will be qualified according to the article 108 and so on.

Based on the thesis the question of the legal resistance consciousness (with its wide comprehension) is discussed meaning the factual mistake. The factual mistake is not considered by a separate article of the Georgian Criminal Code as it is characteristic for the German Criminal Law Code, §16. This question is solved in the frame of the USSR articles 9 and 10. It must be denoted that from this standpoint generally the German and Georgian doctrines coincide with each other in this question: Based on the German doctrine the following is separated: the mistake in the object (Error in obiecto vel persona), the mistake in the action's factual circumstances (Aberratio ictus) and the mistake in the development of the casual connection (Kausalverlauf). The analogous classification is represented by O. Gamkrelidze and M. Turava.

The special attention is paid to the case of tempting when the grown-up is used as a “live mean”. Firstly in the Georgian literature the special research was dedicated to this question by O. Gamkrelidze. This concept is used in the thesis in accordance with the CC, article 224. For example, the director of one of the industries did not pay “contribution” to the banditry grouping. In order to frighten him the gang used B who was ex-prisoner and unemployed. The gang tempted B and did not tell the real motive. Instead of the real motive the reason was A’s meeting with the wife of one of his friend and his frightening was necessary. B. bitted A. and greatly injured him physically. Based on the USSR CC, article 36 when the mistake is not forgivable the person must be imposed the liability only for imprudence.

At last, the question dealing with the special executer is discussed. Based on the CC of the Russian Federation, article 209 considers the liability of the person who used the post for banditry. The Georgian Criminal law Code does not consider this sign. Based on the concepts of T. Tsereteli and other Georgian scientists extremely personal circumstances exclude, grave or facilitate the liability or the criminal punishment and is taken into consideration only in connection with those who deal with such circumstance. As it is denoted, the institution of the co-participation absolutely resists the mentioned special sign and that’s why its special establishment in the article about banditry is not justified. Besides, the concept of M. Turava is shared according to which the separation of the special sign is the problem of the guilt structure. That’s why, to our mind, the Criminal law Code, the third part of the article 209 of the Russian Federation is unnecessary.

Conclusion

The survey of banditry enabled us to make conclusions and to formulate legal and practical recommendations:

1. For clarification of the concept of banditry the knowledge of its historical origin is important, as this type of approach defines the importance of maintaining banditry norm in Georgian Criminal Law. In this direction it should be taken into consideration that the initial trial to separate gang leadership (“Shaika”) from organized group was implemented by famous German scientists – Foerbach and Grolmann during the preparation of the Bavarian Criminal Law Code project of 1813. Nowadays the article 224 of Georgian Criminal Law Code still maintains this historical finding and it separates from Anglo-American approach;
2. For avoiding elimination of the 224th article from the Georgian Criminal Law Code it is important to take into consideration the bad practice based on the ordinance of January 4, 1947 about “the Criminal Law Code liability for plundering the states’ and society’s property”, according which gang could be created for only one crime. In the legislation of 1960 this regulation was rejected. But it emerged upon the decision made by the Supreme Court board of Soviet Georgia on August 13, 1984 about the airplane theft. Its execution was based on ideological-political motivation and young convicts were executed to death.

3. Legislation of different countries permanently is influenced by Anglo-American law. Accordingly it is difficult to set right policy for fighting against organized crime. That is why it is important to follow the special recommendation R/96/8 (“fight against crime and criminal law politics in the changed Europe”) of European council ministers committee (Strasbourg, September 5, 1996), according which the meaning of “gang” is clearly defined and is separated from the organized criminal groups.

4. Taking into consideration the recommendation by ministers committee of European Council it is important to maintain the definition of banditry as the separate article. According the 224th article of the Georgian Criminal Law Code the following indicators of the act should be taken into consideration: 1) existence of the group (two or more persons); 2) gang is a steady group; 3) gang is always the group of armed people; 4) gang is formed for attack.

5. The following tendencies should be taken into consideration for making 224th article of Georgian Criminal Law Code complete:

- The full refusal of the gang’s specific concept and its identification with the organized group, able to commit a crime both repeatedly and only once (American model). From the Roman-German legislative family’s countries the Estonian Criminal Law Code pertains to this model.

- The full refusal of the gang’s specific concept. At the same time the practical use of the gang is basically in connection with the crime commitment (thieving) (German model).

- Choosing the separate “gang” composition, but the target of the crime commitment is not an attack but the crime commitment (Latvian model).

- Sorting out “gang” composition. At the same time the sign of “steadiness” is changeable by influence of the Anglo-American law and it is understood as the apparent expression of the criminal group connected not with the multiple crime commitment but with the group structure. In the court practice the existence of the gang is permitted to commit only one crime (Russian model).

- Sorting out “gang” composition (in the post-soviet republics). At the same time interpretation of the “banditry” signs is realized in the frame of the psychological theories of the guilt.

6. For defining of the banditry’s objective membership the following requirements should be taken into consideration:

- The banditry membership carries the formal nature;

- The objective membership of the act contains the target as the constitutional sign. That’s why the attack as a gang target must be discussed as the element of the banditry’s objective side.

- Unlike the soviet model the question of the executor is discussed not during the characterization of the objective composition but in the part of the guilt, as the person’s age, psychical disease and other phenomenon are connected with the criminal liability solved on the guilt level.

7. Based on the definition of the 224th article of GCC the elements of the banditry's objective side are the following: 1) Specific features of the gang as an organized group: group steadiness, group armament and attack as the gang's target. 2) Gang formation and its leadership, 3) Participation in the gang or in the attacks committed by them.

8. For detailed characteristics of the objective side of an act that prohibition is beyond the criminal law (224th article of GCC) should be taken into consideration; so the attention should be paid to Georgian legislation analysis. The objectives of the banditry are: 1) State security, 2) Society safety and 3) citizens safety. It also contains public order. Accordingly the primary objects of banditry are organizations and individuals.

9. During the interpretation of gang signs it should be taken into consideration that the sign "organized" cannot be characteristic specific sign for the gang. Based on this question critically is discussed the notice of the 27th article adopted in 25.07.2006 by the legislator. The model of the denoted notice was copied from the second article of the transnational organized crime of the UN mission convention which practically repeated the RICO law. The concept "group with the structured form" was not connected with the co-participation institution. Any kind of connection with the gang was enough. The denoted notice has no significance and its existence is unnecessary because of the following circumstances: the second part of the 27th article of the GCC fully includes such group where the roles among the groupings' members are not distributed formally. The third part of this article determines the organized group's form where the role distribution is meant and so on. Besides the Criminal Law Code contains the strong lever – the co-participation institute which gives the opportunity to the state to realize the liability's individualization.

10. The "Steadiness" of the group should be discussed as the main specific sign of the gang. The following statements interpret this sign:

- Unlikely RICO Law the meaning of steadiness in 27th article of GCC is in connection with the action and not with the structure of criminal group. As it is mentioned above "connection with group" is not very clear in RICO Law and according this concept it is totally upon the court's decision. According the mentioned concept any persons, including also the member of criminal group is responsible for any crime committed by this group. Instead the collection of the proof about joint agreements and promises it is enough for the prosecutor that the person was connected to the criminal group and agreed to participate in crime committed by the group together with group members; that is why the concept of steadiness is interpreted in RICO Law as connection with group and not as commitment of the permanent crime;

- Relevantly the argumentation of RICO law must be rejected according which: 1) the institution of co-participation complicates the legal liability of criminals. 2) The complicated structure of criminal group makes difficult for investigation organs to define the organizer or head of the group. Too complex and conspirative group members unions; 3) Based on legislation aims the prosecutor must prove that the person is in connection with a criminal group that would commit several attacks.

- Some post-soviet scientists' researches on mixed concept of institution of steadiness must be rejected. According to this concept the steadiness considers more or less prolonged, steady connection among the membership and also all the members' decision to commit the indefinite number of crimes. This type of approach is obscure for court experience. How can it be comprehended the steadiness if the group is created to commit the indefinite number of crimes but the membership in the group is changeable? In the Georgian juridical literature this view is shared by Z. Mzavanadze.

- The author of the thesis agrees with the position of O. Gamkrelidze. To his mind the steadiness of the group is defined by the number of the attacks. The group is steady and consequently it will not be disbanded after committing one criminal act but will continue its activities during more or less prolonged time.

11. The author of the thesis considers that during the analysis of the "armament" as the specific sign of the gang the court should take into consideration the following issues:

- The only mode of the armament must not be the fire-arm. In other case other means of attack will stay out of "armament" sign and the subsumption of banditry will not be implemented;

- Gang armament is characteristic only together with the second sign - steadiness. That's why, court should take into consideration not only keeping the arm by the one member of the group, but the fact that this arm is aimed to the multiple attack.

- The concept of definition of the armament sign based on the injuries of the person is wrongful. The author of the thesis considers that the court should take into consideration that the sign "armament" is not defined by the quality of the injury. In other case the court will be enabled to discuss the gang armament only in case when firearm was used. But when the gang purchased the firearm for attack, but did not use it yet, it stays out of banditry subsumption. During the banditry subsumption there must not be the necessity of clarification of the issue that is connected to the crime committed by gang.

- The problem of banditry subsumption is the case when the gang keeps the component parts of the arm, explosives with the open detonator, useless arm, its models, the imitated things of the arm and so on. In this view the court must consider that the component parts of the arm, details in the complex are enough for the gang to use arms and combative material in future. That's why in this case the gang "armament" takes place.

- Banditry subsumption problem is also the evaluation of the gun keeping issue. The court practice should consider that the gang members can hold arms to commit the physical and psychological violence in future. They can use the gun during attack. No matter whether it was used for the humans' liquidation or/and stopping the transport movement, exploding objects, bridges, railway, etc. It must be denoted that armament sign includes all the cases and that's why it does not need the additional qualification based on the article 236 of the Criminal Law Code.

- The problem of banditry subsumption is also the case when the person carries the gun before joining the gang. The court must take into consideration that carrying the gun is the continual crime and can be quitted in case of the person's free will or/and the activities of the law enforcement organs. If the

person continues carrying the gun when becoming the gang member then in this case we deal with the “armament” sign based on the article 224 of the Criminal Law Code and correspondingly the total qualification is excluded.

12. The gang attack is the target of this organized group. The author of the thesis considers that during the analysis of this sign the court practice should take into consideration the following issues:

- Under the attack can be meant the objective and subjective dangerous surrounding, which in fact can lead to physical violence against the victim, if the last one tries to resist by aiming from the hiding place, approaching with the knife from behind and so on neither the violence nor the threat still does not take place, which would be perceived by the victim as a real threat, though the attack in fact takes place. That’s why the notions of the attack and the crimes committed by the gang do not coincide with each other. The suctions defined by the first and the second parts of the article 224 of the criminal code indicate to this fact. According to the second part of the survey the gang is able to create dangerous surrounding objectively and subjectively. That’s why compared with the first part here is considered relevantly light sanction.

- The court practice must not be set the concept of attack with violence. During the evaluation of such situation court should consider that it is possible to create dangerous surrounding that can be followed with the physical violence against the victim. Attack and violence in fact do not coincide with each other. This concept does not consider that the object of the attack can be the organization, and the violence object – the human. Violence is possible against the head of the organization and not against the building.

- During the right subsumtion of banditry the court should take into consideration that the gang can commit any criminal act, but we cannot say that for this gang the means of murder, robbery, fire-making and attack is typical. For committing the banditry attack any criminal act can be used. In this direction the author of the thesis shares the consumption (“Consumptio”) theory of the German scientists J. Wessels and W. Beulke according to which in fact the realized membership does not necessarily include the realized membership of the other actions afterwards. For realization of one criminal act the criminal commits the other one. Subsequently we deal with the case of consumption. The participation in the gang is already a crime, but any crime committed by the gang is another membership. To achieve the aim the gang can use any crime which creates the consumption connection between the attack and committed crime. Based on the paragraph §32 of the Criminal Law Code of GFR, the attack (Der Angriff) represents the conscious threat of the legislative kindness. When defining this norm the German scientist denote that the attack is quitted in case when it is changed into the direct encroachment upon the kindness.

13. For court practice it is important to separate the issues concerning the subsumtion and punishment. The feature of the first part of the 224th article of GCC must be considered by court practice. The gang leadership means to make the decision connected both with the planning the criminal activity, organization and material provision by the gang and committing the particular crimes. It can be expressed in receiving new members, punishing because of the banditry organization norms’ breach, establishing the gang security provision measures, planning the attack,

choosing the attack objects, etc. The person creating the gang may not lead it. That's why during the punishment the danger of "gang creation" should be more taken into consideration than "gang leadership".

14. Specifically is decided the question of the participation in the gang attacks. Here two circumstances must be taken into consideration by courts. The first is connected with the participation in attacks. The attack is conducted by targeting from the hiding place, approaching with the knife from behind and so on. But often the attack is removed into the particular crime (second circumstance). In this case the moment of the crime ending depends on the nature of its composition. All the questions are decided based on the type of the crime the gang was committing.

15. The subjective banditry composition is implemented only with direct intention. The banditry necessarily means co-participation that can be possible only with the direct intention. But the crime committed by the gang member can be committed with indirect intention or imprudently. In this case the action should be qualified as the combination of actions.

16. Based on the article 24 of the GCC, in case considered by the corresponding article of this code the criminal liability of creation the organized group is imposed on the person, who created such group or led it. He will also be imposed the liability for all the crimes committed by this group if it was motivated by his intention. The other participant of the organized group also is liable for the participation in this group based on the relevant article of this code, also for the preparation and committing the crime he participated in.

17. During the banditry subsumption courts should consider that the motive has no any importance, as the basic element of the banditry's subjective side is the implementation of the attack's aim. Thus based on 224th article of GCC is defined that type of injustice establishing target and not motive.

18. the special issue of banditry subsumption is the separation of banditry from other criminal offences. During the separation of the 151th and 224th articles of GCC court practice should take into consideration that attack can be implemented in the way of threat the object of which is of human untouchable mental health, peace and the right of living in quiet surroundings; but threat may also not be the part of banditry attack;

19. The approach is the same in the 36th article of GCC that is why courts must use the 224th and 365th articles of GCC.

20. In court practice it is important to separate banditry from robbery (179th article). In this view the practical meaning is dedicated to the aim of the group during the robbery – ownership of the goods and for this aim it is organized, but the aim of the gang is attack on a person or organization;

21. During the banditry subsumption in the court practice the aim of the illegal armed formation (article 223) cannot be the attack on a person or organization. The aim differentiates it from the banditry. The aim of a such formation also cannot be commitment of a terroristic act. Existence of a such aim action will be qualified by 327th article of GCC.

22. In the court practice it is very important the separation of the issue of membership of the thief world (2231th article) from the membership of the banditry group. Court should take into consideration that the aim of gang is attacks but the thief world is directed to gain and its distribution;

23. In court practice it is also important the dissociation of the issue of participation in the racket grouping from the membership of the banditry group. In this case courts should take into consideration that racket grouping differentiates from the banditry by aim. The main aim of banditry is an attack. Gaining the property is one of the so called local aim of the gang. But for the racket grouping it is the main element.

24. Practically the right solvation of the dissociation of banditry and terrorism is very important. The courts must take into consideration the following issues:

- During the banditry the action is directed against the victim, the offender is in close contact with him. During the terrorism the victim as a rule is far from the offender.

- Terrorist influences the broad levels of the society. The terroristic act can be implemented by one executor. The condition of banditry is only co-participation.

- Three special aims described in 323th article of GCC should be considered practically: Frightening of the population, influencing the governmental organ and damaging society safety, governmental strategic, political or economic interests. The aim of terroristic action is tariffing the population and make the third person (governmental organ, etc.) to make appropriate decision. Of course during the gang action terror may exists in the population but it is not the main aim of the gang. Main aim is attack;

25. During the use of the 21st article of GCC the following issues should be taken into consideration:

- in all special situation they should discuss the crimes committed by gang members and by gang during the evaluation of voluntarily quitting the crime. Practically it is important that the mentioned article concerns when the criminal finally quitted the crime, but won't be finally released from the participation in the gang.

- Besides voluntary it is important to determine in court practice whether the criminal finally quitted the crime or temporarily, if the criminal's intention of postponing the started crime for the better period will be ascertained then he will not be free from the liability. Creation of the banditry group because of the superfluous danger is a separate crime. That's why according the notion described in the thesis the voluntary rejection of the crime is possible of the so called earlier stage of preparation. For example, the criminal rejected the participation in the group before its creation, finally quitted the co-partners searching, etc.

- In the court practice is very important the use of the second part of the 21st article of GCC for evaluation some problematic situations. For example, is the gang member shoot the victim to liquidate him but injured him, and after that did not shoot any more, but he could to do it, he will be

free from liability for murder trial, but will be liable for health damage. Besides he is liable according the 2nd part of the 224th article of GCC. If the gang member shoot the victim aiming to kill him, but the shooting appeared beyond the target and rejected voluntarily to shoot him again, he will be free from the liability of murder trial and will be liable only by 127th article of GCC – for threatening the human life. This is the case when the offender has direct aim towards the victim's life; but he still will be liable according the second part of the 224th article of GCC;

- In court practice the right use of the 3rd part of 21st article is very important. In this direction the crime organizer, initiator and facilitator of the crime will not be liable if they make the executor to inform the governmental organ in time or prevent the executor or other co-participant in other way and in this way give the possibility for ending the crime. The facilitator is also free from legal liability is he rejected to commit the promised action before the start of the crime by the executor or before the finish of the crime took back arm or other equipment that was for commitment of the crime. For implementation of the norm requirement the gang organizer and initiator must act dynamically. They must disturb the formation and functioning of the gang. There are several ways of preventing this, including informing the police on time, notifying the victim, etc. If the organizer, initiator and facilitator were not able with their actions to avoid the completion of a crime by executor then the actions implemented by them may be defined as liability lighten circumstance;

- Practically very important is the issue psycho facilitator's advices. Courts must take into consideration that facilitator must do its best for avoiding the formation of gang and prevent the organizer to use his advice. As O. Gamkrelidze defines in this case facilitator equals/matches initiator and as initiator he is not required to finalize the crime. This type of assistance is meant by the 3rd part of 21st article of GCC,

- Courts must solve the question of covering the crime in the way of promise in other way. According the 3rd part of 21st article the psycho facilitator must reject the promised implementation of the action before the commencement of the crime. This question can cause some difficulties in practice; That is why court must take into consideration that the promise on cover of a crime may touch the group formation level, participation in attack and crime to be committed by gang. The following issue must be considered: if the moment of "commencement of a crime" will be understood as preparation of crime, than "promise" is already preparation; that is why say no to promise is also possible after preparation, but until the moment when the executor still can step back. With rejecting the promise on cover of a crime facilitator takes away the stimuli from executor for crime commitment which he gave him by promise to cover the crime;

- Practically the right understanding of the requirement of the 5th part of 21st article is very important. The person who did all the best for implementation of relevant crime outcome but later voluntarily avoid this outcome will not be liable by law. For example, if the criminal prepared the list of co-participants for formation of a gang but later with co-participants decided not to create it.

26. In court practice the outstanding question for discussion should be termination of crime voluntarily. Here the problem of subsumption of crime committed by gang may arise/appear. Different from banditry subsumption the following problems may arise in this case:

- During the evaluation of co-execution for example one criminal held guard tight and the other was searching for gold and money, but meanwhile the holder released the guard and in this way he stopped the assistance to the executor. The executor individually continued the robbery. Courts must take into consideration that the co-executer will be free from liability but won't be released from the participation in the gang.

- During the intermediary execution the voluntary termination of crime requires some activities. Here we have the circumstance when the executor switched "live arm" on. In this situation the voluntary termination of the crime is possible in case if, for example the criminal will take back the arm from juvenile or prevented the implementation of the criminal outcome in some way; But if the executor is gang member his liability is qualified according the 2nd part of 224th article of GCC;

27. According the 7th article of GCC legal resistance is declared as a second sign of banditry. Based on the normative theory acting in Georgian criminal law science and practice must be taken into consideration, that according the author must be based on very important statements for subsumtion:

- The survey of banditry in GeorgianCriminal law must be separated from surveys in former soviet republics, as in the post soviet republics the legal resistance is not discussed as the second sign of the banditry. It is identified with the action compositionand society threat is considered as the second sign;

- The problem of the legal resistance remained beyond attention of the post-soviet republics' scientists as it is identified with the action compositionthat creates several difficulties for court practice. The action described by the GCC, article 224 typically is legally resistant. But some action may be legislatively moderate; For example, during the gang attack the gang member murdered the other member of the gang who from his side was trying to kill the young children of the injured family. The legal resistance the action membership identification leaves open lots of questions: if the questions of the legal resistance legislative moderation are not directly related to the action composition then what function carries the action membership described in the law? What is the banditry legal resistance and how is it related with the action composition? At last, if the question of the banditry legal resistance needs to be discussed separately then how shell we define it?

- According the author for resolving the difficulties of former soviet banditry model the attempt of identification the legal resistance and social threat must be rejected because of two reasons: the useless ideology of the question and the peculiarity of the practical use of the sign.

- The practical importance of the legal resistance notion is connected with the use of the measure that is beyond the Criminal Law Code. The legislative moderation is beyond the Criminal Law Code. That's why as theoretically, so court practice must consider that the action's legal resistance must be defined based on the legislative and cultural norm. For example in defining the legal resistance of the banditry gang armament the law of keeping the gun, also the religious-cultural prohibition "not to kill a man", prohibiting use of any mean for the liquidation of life must be taken into consideration.

- The legal resistance in cases of GCC, article 224 is connected with the nature described in this norm. The banditry, as a rule is prescribed to the classical circle of delicts. So in this case the legal resistance must be defined negatively and not positively. During the banditry subsumption court must consider that the action membership according to the Criminal Law Code is legally resistant in every cases if any circumstance excluding the legislative existence does not exist (urgent repel, extreme necessity, etc.).

- In the court practice the following also must be considered - the gang member can commit as the classical delict composition (murder, health injury, rape, thieving, robbery, plunder, etc) also, so called blanket delict composition (breach of the custom rule, breach of the auto-transport movement rule, etc.). That's why this peculiarity of the compositions must be taken into consideration in defining the action legal resistance.

28. According the 7th article guilt is declared as the 3rd sign of banditry. Based on the normative theory acting in Georgian criminal law science and practice must be taken into consideration, that according the author must be based on the following important statements:

- The survey of banditry in Georgian Criminal law must be separated from surveys in former soviet republics, as the doctrine of the psychological theory of guilt works even today. Based on this theory the guilt is the intention and imprudence. In Georgia for development of banditry criminal law survey the practical weakness of this theory must be overcome. In this view it is important to solve the problem of coincide/identification of guilt and subjective composition. In opposite case courts will not be able to use 34th article of GCC according which the person will not be liable for illegal action if he was not able to understand the illegality of his action, or could realize it but had no skill to act in other way;

- During the banditry subsumption courts must implement the requirement of GCC according which the guilt is evaluative normative category (the psychological theory of the guilt is rejected). The guilt is the accusation of crime committed because of the injustice.

- Considering the normative theory of guilt investigation and courts must take into consideration the necessity of defining all components of guilt. In this view it is good if special seminars will be held at the ministry of Justice of Georgia on guilt issues;

- At the trainings courses of the Ministry of Justice of Georgia for professional growth of investigators and judges the attentions should be paid to the main issues that will clarify that the injustice is evaluated on the personal level to define the guilt. In defining the action membership the intention is expressed as the knowledge and desire of the factual circumstances. Therefore the gangster's intention is defined on the action level. Based on it the guilt of the participator of the banditry group takes place only in case if he committed the legal resistance in the following conditions: in case of guilt capability (responsibility), in case of consciousness (with the narrow comprehension when he makes no mistake in the prohibition); in case of the intended guilt represented the wide comprehension of the legal resistance; in case of palliative circumstance (legal

or over-legal); in case of excuse circumstance existence, in case of the personal signs' existence characteristic for the guilt.

- One of the important questions of the responsibility is age. The post-soviet criminal law theory and court practice discuss this question during defining the subjective signs and the subject is discussed as the composition element. Georgian courts must reject in the practical activities the approach when the wrong problem on dissociation of age and responsibility arise; The question why the legislator needed to separate the law is not defined. Besides, based on such approach the wrong regulation as if the legal resistant action depends on the guilt responsibility is being developed. Based on the different countries court practice committing the legal resistance is not depended on the person's responsibility. Therefore it can be committed by the mentally diseased person too. In this view it would be good if courts set in practice the requirement of normative theory according which in the Criminal Code the difference between the action responsibility and guilt responsibility are strictly separated from each other. But one circumstance should be taken into consideration that Mentally disable person and even the child is able to conduct action responsibility, in case of leading the personal body movements independently. In case of the guilt responsibility the question whether the person was the valid addressee of the norm is being solved who has the free will and setting the right evaluation of the mentioned issue in court practice.

- During the banditry subsumption one of the important issues of defining the individual guilt is the question of the legal resistance consciousness. In this case the right evaluation of legal (juridical) mistake is important. In court practice the person definitely is aware of the participation in the banditry attack. The existence of the intention on the stage of the banditry grouping creation and participation basically means the existence of the cruel intention as well. That is why on the stage of the banditry grouping creation and participation practically the situation when the person was not aware of the action prohibition does not take place.

- In court practice also must be take into consideration that the use of GCC, article 36 is more effective in case when the gang committed the crime considered by any norm of the GCC private part. In this case the court must evaluate the circumstances the gang member was acting. The personal abilities and the given circumstances – factual condition, were the criminal injustice took place are also taken into consideration.

- The action composition mistakes must be taken into consideration by courts in the crime committed subsumption by the gangster that are beyond the frames of the CC, article 36. The gang member shoots B, the bullet missed him and instead of him the petrol tank was shot, as a result the explosion took place and subsequently B was burned down. Besides the CC, article 224 such action will be qualified according to the article 108 and so on.

- In court practice the right solvation of the issue of factual mistake (legal resistance consciousness with its wide comprehension) is very important. In this view the courts must take into consideration that the factual mistake is not considered by a separate article of the Georgian Criminal Code as it is characteristic for the German Criminal Law Code, §16. This question is solved in the frame of the GCC articles 9 and 10.

- For court practice the evaluation of tempting case is very important, when the grown-up person is used as a “live mean”. For advance of subsumtion way in this view it is desirable that in criminal theory court take into consideration the following recommendation: Based on the GCC, article 36 when the mistake is not forgivable the person must be imposed the liability only for imprudence.

- During the defining the individual guilt the problem of special executor is important. The Georgina criminal doctrine does not coincide with the legislation of Russian Federation that considers the liability of the person who used his post for banditry (Russian Federation Criminal code, article 209, the 3rd part). In this view court must take into consideration that personal circumstances exclude, grave or facilitate the liability or the criminal punishment is taken into consideration only in connection with that co-participant who deal with such circumstance. The institution of the co-participation absolutely resists the mentioned special sign and that's why its special establishment in the article about banditry is not justified. Courts must take into consideration that underling of special sign is the problem of guilt structure.

Bibliography

1. გამყრელიძე ო. 2008. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის განმარტება. თბილისი: საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო.
2. დანაშაული ადამიანის წინააღმდეგ (ავტ. კოლექტივი). 2008. თბილისი: მერიდიანი.
3. დონჯაშვილი თ. 2007. საქართველოს სისხლის სამართალი. თბილისი: მერიდიანი.
4. კვარაცხელია რ. 2006. ყაჩაღობასთან ბრძოლა და მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა. თბილისი: ბონა კაუზა.
5. მუავანაძე ზ. 2000. სისხლის სამართალი (კერძო ნაწილი). ქუთაისი: ქსუ-ის გამომცემლობა.
6. სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი (ავტ. კოლექტივი). 2006. წ. 1. თბილისი: მერიდიანი.
7. ტურავა მ. სისხლის სამართალი (ზოგადი ნაწილი). დანაშაულის მოძღვრება. 2011. თბილისი: მერიდიანი.
8. წერეთელი თ. 1965. თანამონაწილეობა დანაშაულში. თბილისი: მეცნიერება.
9. Алексеев С. В. 2011. Уголовное право РФ. Особенная часть. Р на Д.: Феникс.
10. Арбатов А. Г. 1990. Оборонительная достаточность и безопасность. Москва: Редакция Юридического института МИИТа.
11. Бойцов А. И. 2002. Преступления против собственности. СПб.
12. Будзинский С. М. 1870. Начала уголовного права. Варшава.

13. Волынский Т. В., Аверьянова И. Л., Александрова А. Ф. и др. 1999. Криминалистика: Учебник для вузов (Под ред. проф. А. Ф. Волынского). М.: Закон и право, ЮНИТИ-ДАНА.
14. Гришаев П. И., Кригер Г. А. 1959. Соучастие по уголовному праву. Москва: Госюриздат.
15. Жалинский А. Э. 2004. Современное немецкое уголовное право. Москва: Проспект.
16. Казакова В. А. 2003. Вооруженная преступность: криминологические и уголовно-правовые проблемы. Москва: ВНИИ МВД России.
17. Комиссаров В. С., Лопашенко Н. А., Наумов А. В., Пономарев П. Г., Понятовская Т. Г., Рарог А. И., Чучаев А. И. 2010. Уголовное право России. Особенная часть. 4-е изд. Москва: Эксмо.
18. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. 1998. Москва: Зерцало.
19. Комментарий к УК РФ (7 издан.). Под ред. Ю. И. Скуратова, В. М. Лебедева. 2000. Москва: ИНФРА-М-НОРМА.
20. Кудрявцев В. Н. 1997. Бандитизм – Российское уголовное право (под ред. В. Н. Кудрявцева и А. В. Наумова). Москва: Спарк.
21. Кудрявцев В. Н. 2006. Общая теория квалификации преступлений. Москва: Юристъ.
22. Кузнецова Н. Ф. 2007. Проблемы квалификации преступлений. Москва: Городец.
23. Курс Советского уголовного права. 1968. Ленинград: ЛГУ.
24. Курс уголовного права. Общая часть. Учение о преступлении (Под ред. Н. Ф. Кузнецовой, И. М. Тяжковой, Г. Н. Борзенкова, В. С. Комиссарова). 2002. Т. 1. Москва: Зерцало.
25. Мельникова Ю. Б., Устинова Т. Д. 1995. Уголовная ответственность за бандитизм. Москва: Издательство Интел-Синтез.
26. Моро-Дефарж Ф. 1996. Введение в геополитику. М.: Конкорд.
27. Наумов А. В. 2009. Российское уголовное право (4-е изд.). Москва: Издательство: Волтерс Клувер.
28. Никифоров Б. С., Решетников Ф. М. 1990. Современное американское уголовное право. Москва: Наука.
29. Рарог А. И. 2010. Уголовное право России. Особенная часть (4-е изд.). Москва: ЭКСМО.
30. Ревина В. П. 2010. Уголовное право. Особенная часть (2-е изд.). Москва: Юстицинформ.
31. Сверчков В. В. 2011. Уголовное право. Особенная часть (7-е изд.). Москва: Юрайт.
32. Советское уголовное право. Часть Особенная. 1957. Москва: МГУ.
33. Судебная практика к Уголовному кодексу Российской Федерации (Под общ. ред. В. М. Лебедева). 2001. Москва: Юрист.
34. Таганцев Н. С. 2001. Русское уголовное право. Часть общая. Т. 1. Тула: Автограф.
35. Таганцев Н. С. 1902. Уголовное право (Общая часть). Часть 1. СПб.
36. Таганцев Н. С. 1901. Уложения. 11-е издание. СПб.
37. Трайнин А. Н. 1929. Уголовное право. Общая часть. Москва: МГУ.
38. Уголовное право России. Особенная часть. 2009. Учебник. 2-е изд., испр и доп. (под редакцией В. П. Ревина). Москва: Юстицинформ.
39. Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть. 2008 (Под ред. Иногамовой-Хегай Л. В., Рарога А. И., Чучаева А. И.) (2-е изд). Москва: Контракт, Инфра-М.

40. Устинова Т. Д. 1997. Уголовная ответственность за бандитизм (по новому УК РФ). Москва: ЗАО.
41. Фойницкий И. 1899. Курс русского уголовного права. Часть общая. СПб.
42. Хадзегов А. В. 2005. Банда и состав бандитизма в уголовном праве России. Ростов на Дону.
43. Цыганков В. В. 2001. Уголовная ответственность за бандитизм. Томск.
44. Шиян В. И., Гриб В. Г., Ильин И. С. 2009. Уголовное право России. Москва: Маркет ДС.
45. Abadinsky H. 2009. Organized Crime. 9th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth/Thomson Learning.
46. Ekblom P., A. Wyvekens, 2004. A partnership approach to crime prevention. Council of Europe.
47. Huff C. Ronald, ed. 1996. Gangs in America. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.
48. Kelly R., K. Chin and R. Schatzberg. 1994. Handbook of Organized Crime in the United States. Santa Barbara, Calif.: Greenwood Publishing Group.
49. Lencker T., W. Perron - A. SCHÖNKE-H. SCHRÖDER (Hrsg.), 2001. Strafgesetzbuch, Kommentar, 26 ed., München.
50. Otto H. 1996. Grundkurs Strafrecht. Allgemeine Strafrechtslehre. 5 Aufl. Berlin, New-York: Walter de Gruyter.
51. Samaha J. 2005. Criminal law. Belmont, Thomson/Wadsworth.
52. Tagged P. 2011. Organized crime. A New York Criminal Defense Blog Analyzing Issues and Current Events In Criminal Law.
53. Vertinsky L. 1999. A Law and Economics Approach to Criminal Gangs. Aldershot, England.
54. Wessels J., W. Beulke. 2002. Strafrecht, Allgemeiner Teil. 32. Aufl. Heidelberg: C. F. Müller.

Publications

1. The History of Creation of the Concept "Banditism" (Quarterly International scientific Journal, precised and reviewed N3 (8) 2009, 96-103 pg.)

The concept "banditism" was not created in the Soviet Criminal Law. According to the state legislations development many legal regulations were changed. History showed us that the question of the standard perfection of this concept has not been completely solved up till now. That is why the objective and subjective composition of banditism still remains the question of our further research.

2. Problem of Unification of Crime while Qvaluation of Banditism (Quarterly International scientific Journal, précised and reviewed N3 (11) 2010, 46-58 pg.)

The essay deals with the various conceptual approaches towards construction of "attack", which are used in the definition of banditism given in the article 224 of Georgian Criminal Law. The problems are paid special attention, which appeared in connection with gaps of "attack" conception. Problems are revealed, which from the mentioned conception while qualification of totality of crime. Successful definition of banditism is paid attention given in the article 224 of Criminal Law, where banditism is defined like unification of more than two persons in organized armed group.

3. Monograph regarding the theme “Criminological Peculiarities of Terrorism” (is printed in publication “Akolasia”, Tbilisi, 2009, 102 pg.)

The work deals with the concept of terrorism and its peculiarities. Its difference is paid attention from such organized crime form such as banditism.

4. 2012. Several issues of banditry objective composition. Collection of scientific works “Actual problems of criminal law process and criminal law policy”. p. 270-279. Tbilisi. Georgian Technical University

The thesis deals with the objective composition elements of action: object and action. The special attention is paid to the peculiarities of an action that is designated in formal composition.

5. 2012. Steadiness as the main sign of a gang. Scientific magazine “Academic Journal” #1. p. 105-112. Tbilisi. Grigol Robakidze University.

The thesis deals with the main banditry sign of which it differs from organized group. The subsumption problem is underlined that must be solved taking into consideration the sign “steadiness”.

6. 2012. Some Issues on Banditry. European Scientific Journal/Special/edition vol. 8, №2. 43–47 pg.

The article concerns the attempt of mixing the concept of „banditry“ with the concept of „organized crime“ what is typical to the Anglo-American approach. The legislation of Georgia essentially differs from this approach as it exactly specifies different features of banditry and thus meets the requirements of the resolution of the Committee of Ministers of the European Council.